

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Birkerød Brandvæsen 1918-1993

»fra spand til højtryk«

FØR

Grethe Mikkelsen

Birkerød Brandvæsen 1918-1993

»fra spand til højtryk«

Titel: Birkerød Brandvæsen 1918-1993, fra spand til højtryk
Udgiver: Beredskabsafdelingen Birkerød Kommune
Forlag: Birkerød Lokalhistoriske Forening
Forfatter: Grethe Mikkelsen

ISBN 87-87087-286

Omslag:

**Trelænget stråtækt gård, Herman Bangsvej 5a, Birkerød,
nedbrændt den 30. maj 1984.**

Indhold

Forord · *side 5*

Forhistorie · 7

Birkerød Brandvæsen før 1918 · 15

Birkerød Brandvæsen – de første 25 år · 39

Birkerød Brandvæsen – krigens tid · 56

Birkerød Brandvæsen, fra sprøjtehus til brandstation · 63

Birkerød Brandvæsen, fra brandstation til moderne beredskabsstation · 89

Birkerød Brandvæsen, de mange pyromanbrande · 111

Birkerød Brandvæsen, mandskabet · 118

Anvendt kildemateriale · 126

Forord

Jeg er glad for, at jeg på Birkerød Kommunes vegne har fået lov til at skrive et lille forord til denne lokalhistoriske beskrivelse om Birkerød Brandvæsen.

Det er forundt nogle mennesker at gennemleve en spændende epoke og samtidig være i stand til at huske og genfortælle herom. Når de så også kan huske hvad de selv fik fortalt om tiden forud for deres egen, ja så får man et lille mesterværk i lokalhistorie.

Det handler ikke bare om ildebrande og antikke slukningsmidler krydret med dramatik, men om lokalsamfundets udvikling i sin helhed og om de mennesker som har levet før og for os. Mennesker, som har givet os rod og tilhørsforhold til Birkerød.

Tak til forfatteren og alle der har arbejdet for udgivelsen af bogen.

Et par brikker mere af Birkerøds lokalhistorie er beskrevet.

Ove C. Alminde
borgmester

Det var en overraskende og uforklarlig glæde der greb mig, da beredskabschef Per Jensen, på min sidste arbejdsdag efter 24 års virke i civilforsvaret og brandvæsenet, spurgte om jeg ville skrive en bog om brandvæsenet i anledning af 75-års jubilæet. Overraskende – fordi han viste mig den tiltro, glædeligt – fordi jeg måske kunne prøve at opfylde brandinspektør Iversens store intention om at udgive en bog der tegnede Birkerød brandvæsens udvikling gennem 75 år, som han desværre ikke nåede, idet han ikke overlevede et kedeligt færdselsuheld. Iversen var i besiddelse af en enorm stor faglig viden og en årelang indhentet erfaring, den kan jeg ikke konkurrere med. Men i mange år har jeg hjulpet med at indsamle oplysninger og arkivmateriale, samt fundet billeder frem, som han kunne have nytte af. Det mærkelige er, at han faktisk har stået bag min stol og har kikket mig over skulderne og jeg følte mange gange, når jeg ville springe over hvor gærdet var lavest, at jeg fik et puf og så dykkede jeg igen ned i de indsamlede oplysninger og læste en gang til, før jeg skrev det ned. Efter at jeg havde skrevet det sidste ord, følte jeg ikke mere hans tilstedeværelse. Dette til minde om et dejligt menneske.

Min interesse for brandvæsenet har altid været stor, dels var jeg tæt på, dels arbejdede jeg tæt sammen med brandvæsenet, men det at stå på en brandstation og lære de gæve brandfolk at kende, at opleve dem styrte ud af døren, når den røde hane galer, det kan vanskeligt beskrives, det skal opleves.

Jeg vil gerne bringe en tak til kulturelt udvalg, som med deres velvillige tilskud gjorde det muligt at udgive denne bog. En særlig tak til Birkerød Lokalhistoriske Arkiv, Tormod Hessel samt medarbejdere, for deres altid stående tilrådighed, en tak til alle der har svaret på alle mine mange spørgsmål og til sidst en tak til Per Jensen, fordi jeg fik lov til at gå i gang med en spændende opgave.

Grethe Mikkelsen

Forhistorie

Lige siden mennesket fik kendskab til ilden og benyttede den, lærte det – efter mange dyrekøbte erfaringer – at ilden, når den var kontrolleret, var en god hjælper og ven, medens den ukontrollerede ild var en mægtig og farlig fjende. Ilden var således både elsket og hadet.

Den rædsel en ildebrand vakte før i tiden, den ofte ulige kamp mod ilden, den afmægtighed den medførte, er det svært for mennesket af i dag at forstå. I utallige tidsskrifter og bøger kan man læse gruopvækkende beretninger om, hvordan ilden i tidligere tider udviklede sig til storbrande, og lagde store bydele i aske.

Man lærte at få respekt for ilden, det fremgår helt tydeligt af de mange ordsprog som opstod ifølge denne angst for ilden.

»Ilden er en god tjener, men en slem herre«

»Bedre er liden ild at varme sig ved end en stor at brænde sig på«

»Når der er ild i nabos væg, da må hver ræddes for sin egen«

»Ilden er god, når han ej råder selv«

»Ilden er snart tændt, men ej så snart slukt«

Bedst kendt er vel nok vægterens formaning til godtfolk om at vogte **lys og ild**, som havde en meget alvorlig baggrund.

Klokken ti var borgerlig sengetid og vægteren sang:

**Om I vil Tiden vide
Husbonde, Pige og Dreng,
da er det på de Tide,
man føjer sig til Seng.
Vær klog og snild,
vogter Lys og Ild,
Vor Klokke er slagen Ti.**

Den største fare som truede byen ved nattetid, var ildebrand. Lidt uforsigtighed kunne medføre store ulykker. Skure med stråtag i baggårdene, værksteder med dynger af spåner og brædestumper, husenes gamle knastørre bindingsværk var et let bytte for ilden, der kunne brede sig vidt, inden hjælpen nåede frem, tit var der mangel på vand, og opstod branden så om natten, blev forvirringen større og udsigten til at bekæmpe ilden mindre

end om dagen.

I ældre tider fandtes der ikke nogen væsentlige slukningsmidler, ingen forsikringer og ingen bygningslove. Man havde ikke kendskab til forbrændingsprocessen eller ildens bevægelse, og man vidste intet om strålevarmen.

Til gengæld blev der gjort kort proces over for den, der med forsæt voldte ildløs, han straffedes da også uden nåde på livet.

Går man helt tilbage i tiden vil man i Valdemar Sejrs Jydske Lov – udstedt for Jylland og Fyn på et rigsmøde i Vordingborg 1241 og anvendt i tidens løb, navnlig i det 16. og 17. århundrede tillige også på Sjælland og Skåne – kunne læse i 3. bog kap. 66:

Om mordbrand.

Det er mordbrand, hvis en mand enten ved nattetid eller i løndom går hen og sætter ild på en anden mands hus. Bliver han grebet på fersk gerning, skal han have forgjort sin hals, og skaden skal erstattes af hans gods, og bonden skal have 40 mark. Men bliver han fældet ved edsbevis, skal han udrede skadeserstatning og selv rømme landet, indtil kongen viser ham nåde i den sag«.

I samme lov står der i kapitel 68 *Om Hedebrand* et længere afsnit om erstatninger for ildspåsettelse af hede eller anden mands mark, skov eller hvis ilden løber ind i et hus eller by.

Jydske Lov er Nordens ældste lovbog, givet med kongelig stadfæstelse, derfor står den som førende, og af de danske den mest kendte, men den var som tidligere nævnt kun gældende for Jylland og Fyn. Østpå kendes Skaanske Lov, Eriks Sjællandske Lov, og andre, men det er Jydske Lov der starter med de kendte ord: Med Lov skal Land bygges.

København hørte på denne tid ikke under Kronen, det kom den først i 1416. Valdemar den Store havde skænket byen Havn til Biskop Absalon i 1167, og byen hørte under bispestolen, og det var derfor biskopperne, der udstedte de love og forordninger, der var gældende der.

Disse af biskopperne udstedte forordninger kan være af interesse for Birkerød, idet man har kendskab til, at Roskilde biskopperne havde store ejendomme spredt over hele Sjælland. I Roskildebispens Jordebog fra 1370 omtales Birkerød, og det må formodes, at forordningerne blev håndhævet på bispens jorde.

I **Kjøbenhavns Diplomatarium I**, (som er en samling af middelalderbreve og diplomer) finder man på side 33 **Biskob Johannes Kragss Stadsret** af 29. januar 1294, der i oversættelse lyder således:

Til evindelig Ihukommelse. Følgende Love ere udgivne af Roskilde Biskop med hans Kapitels Samtykke og modtagne af Borgerne i Kjøbenhavn til Nytte for dem, der bo i den, og dem, der komme til den.

I kapitel 32 står der:

Den, der overbevises om ved Raad, Daad, Understøttelse eller Hjælp at have virket til, at Biskoppens Slot i Kjøbenhavn indtoges, brændtes eller ødelagdes, mister sit Gods til Biskoppen, og hvis han fanges, sættes i evigt Fængsel.

Kapitel 40:

Den, der truer med selv eller ved andre at ville afbrænde Staden, straffes efter Fogdens og Rådmændenes Dom.

Kapitel 96:

Saarer eller slår en med Vilje en anden under Ildebrand og overbevises derom, skal han bøde de Skadelidte, Biskoppen og Byen 40 Mark, og den, der i en saadan Tid gribes i Tyveri, skal lide Tyvs Straf.

Kapitel 97:

Nedbrydes nogens Hus på sådan Tid, eller det nedhugges med Økse eller nedrives med Hager, skal de, der bo foran Ilden, holde ham skadesløs efter Raadmændenes Skjøn.

Som een af den tids brandbekæmpelser rev man huse ned for at standse ilden. Da det meget ofte blev misbrugt, blev der indført hårde straffe for ulovlig nedrivning.

De fleste danske byer har oplevet ødelæggende ildebrande. I årene 1540-1600 brændte 36 af nordens købsteder.

Bladrer man **Kjøbenhavns Diplomatarium II** igennem, finder man under afsnit 336 **Vedtægt om Ildebrand**, af 3. juni 1549 hvori der står:

Når der ved våde eller uforsigt opstår ildebrand i København, er tømmermænd, muremestre, fiskere, bygherrer som bor og bygger i staden forpligtiget til ufortrødent at indfinde sig, der hvor ilden er, såsnart klokken klemter. De skal medbringe stiger og fyrehager og med al formåen og magt afværge skaden på huset, sørge for at der med kærre og bører skaffes vand. Ooldermanden skal beordre alle vognmænd at befordre vandet, alle skal hjælpe med spande og stiger, som efter gammel sædvane. Alle som har brønde skal stille dem til rådighed.

I samme vedtægt står der under kapitel 3 en udmærket bestemmelse, der siger:

Kvinder, piger og børn, som hverken kan eller vil hjælpe ved bekæmpelse af ilden og ligeledes gæster (tilskuere) skal holde sig fra brandstedet. Hvis de ikke gør det og derved kommer ud for hug og slag, har de selv været ude om det.

Den 15. april 1683 udkom Kong Christian den Femtis Danske Lov. Ved indførelsen af denne lov, mistede Jydske Lov sin gyldighed.

I denne **Danske Lov** står der:

XIX Cap: Om Mordbrande og Heedebrynde.

1. Art: Setter mand Ild i anden Mand's Huus eller Skov med Villie, da er det Mordbrand, og vorder hand tagen derved, have forgjort sin Hals, og enten brændis, eller stæglis, og Skaden gieldis igien af hans Gods, og fyrretyve Lod Sølv til den, der Skaden fik, og til Kongen ligesaa, og til Husbonden hans Boeslod.

2. Art: Men skeer det af Vaade og Skiødisløshed, og ikke af Forsæt, da bøder hand Skaden, om hand haver Middel dertil, eller straffis med Fængsel og Arbejd.

3. Art: Rider, eller gaar, nogen til anden Mands i harm Hue, og setter Ild enten paa Marken i hans Svinestie, eller Gierde, eller Aalgaard, bøde han den Forrettede Skaden og derforuden tre Mark.

4. Art: End ere de Ulovligen satte, og vorde de opdømte, saa at mand maa dennem med Lov ophugge, da maa hand dog ej sette Ild i dem, uden hand vil saa meget for dem bøde, som de vare ej med alle opdømte.

5. Art: Raader mand anden til Brand, og det hannem lovligen overbevisis, straffis ligesom den, der Gierningen gjorde.

6. Art: Setter mand Ild i Heede, og brænder anden Mands Lyng, eller Tørv, eller om samme Ild løber i Skov, Huus, eller Bye, og brænder og spilder Skoven, Huus eller Bye, da gielder hand Skaden, der Ilden udbar, enddog hand agtede ej at brænde uden sit eget, eller det, der skadisløst var.

7. Art: End bær Hyrde, eller andre Tienistetyende, der ej ere i Bondens Fællig, Ild ud, og kommer da nogen Vaade deraf, da er Bonden ej skyldig at gielde det, uden hannem overbevisis, at hand bad eller bød det.

8. Art: Ingen bør at sætte Ild i Heede, uden alle Ejere vorde derom foreente, at brænde enten Mose, eller Heede, og gange selv med og vogte, og særdelis see til, at Vinden er fjøelig, at ej kommer Ild i andre Mænds Mark dennem til Skade.

9. Art: End om Ild settis i Heede på een Byemark, og gjør Skade paa anden Mark, da skulle de Ejere paa den Mark, der Ilden settis først udj, enten gielde Skaden, eller legge den ud, der Ilden først deruj sette.

10. Art: Viser mand Barn, eller Taabe, efter Ild, og deraf kommer Skade, da svarer hand selv til Skaden, saa som tilforn er sagt om Vaade og Skiødisløshed.

I årene 1725-1728 opstod der en ildebrandsepedemi over landet. Det begyndte i Tønder i 1725. Året efter brændte en stor del af Viborg, derefter Slangerup, Vordingborg, Skive, Sakskøbing og Faaborg. I 1728 ødelagdes ca. 1500 huse ved en storbrand i København.

På grund af de mange ildebrande i hovedstaden, som selvfølgelig medførte mange menneskelige og økonomiske tragedier, hvor borgerne mistede hus og hjem og ofte indtjeningsmuligheder, oprettedes i 1731 Københavns Brandforsikring og brandvæsenet blev i København omorganiseret, dels blev mandskabsstyrken forøget, dels fik det mere materiel.

Den 13. januar 1761 udkom **Branforsikrings-Anordning for alle Kjøbstæder i Danmark.**

Frederik den 5. udsender denne anordning der gælder for alle købstæder i hele Danmark, og han henstiller til alle stiftsbefalingsmændene at de straks beordrer magistraten eller byfogederne, at lade uvildige og kyndige

mænd taksere alle købstadsbygninger efter deres værdi. Denne takseringsforretning skal inden 8 uger efter denne anordnings publication være tilendebragt.

Skønt den kun gælder for købstæderne, var der dog mulighed for ejere af godser, større gårde og landbygninger, uden for købstæderne, at tilslutte sig denne anordning.

I relation til den ovenfor nævnte anordning udsendes den 29. februar 1761 **Forordning angaaende Brand-Væsenet for Købstæderne i Danmark.**

Frederik den 5. påbyder og befaler:

Kap. 1. Om Brandredskabet at anskaffe og vedligeholde.

- 1) *En Slange-Sprøjte med alt Tilbehør fuldkommen og forsvarlig i alle Maade, med Ophalings-Toug på 16 à 20 Alen, samt hvad videre til dens Reparation behøves, i Fald derpaa nogen Bræk gaar.*
- 2) *En liden dito for tvende Karle at bære med en Slange på, 12 Alen uden Straale-Røret.*
- 3) *Tvende gode Jern-beslagne Vand-Kar paa 4 à 6 Tønder med Skuffe.*
- 4) *Tolv Læder-Spande af Pundt-Læder.*
- 5) *Fire Brand-Hager med Jern-Kiede 3 Alen lang fra Krogen med 2 à 3 Stykker Toug på 12 à 16 Alen.*
- 6) *Trende Haand-Sprøjter 22½ Tomme lang og 2½ Tomme viid i det ringeste.*
- 7) *Trende Ører og*
- 8) *En Haand-Løgte, som altsammen skal forvares udi det dertil indrettede bekvemme Brand-Huus, som oven og neden skal være tørt.*

Dette Forestaaende anskaffes på Indvaanernes Bekostning, hvad enten de ere Geistlige eller Verdslige; Men udi de smaa Købstæder, hvor saadan Udgift falder besværlig, kunde der efter Omstændighederne og Stiftamtsmandens Eragning regles.

Samtidig skulle alle gårde og ejendomme afhængig af takseringssummen (over eller under 500-700 Rdlr.) anskaffe læderspande, brandhager og lange stiger.

Kapitel 2. Handler »Om Brand-Inspektørens og de Underhavendes Antagelse, Løn og Frihed«.

»Ud i de Købstæder hvor der er Magistrat«, er det »Byfogden« der skal være inspektør for brandvæsenet, hver sprøjte skal have 1 brandmester, 1 strålemester, 1 assistent og et antal brandsvende.

Kapitel 3, »Om Ildstæder og deslige, hvorledes de skal være beskaffene«.

Kapitel 4, »Om Ild og Lys at i Agt tage«.

Kapitel 5, »Om Tilsyn, Exercitie og Visitation til god Skik og Orden at holde«.

Kapitel 6, »Om de Vedkommendes Pligt-Funktion under Ildebranden«.

Kapitel 7, »Angaaende de ved Brand-Væsenet herudi fastsatte Bøder«

Kapitel 8, »Om en Brand-Ret«.

En udførlig og meget detaljeret brandlov. Visse større købstæder havde ifølge deres egne bylove allerede anskaffet noget materiel og udpeget personale dertil, men mange vægrede sig, eller halede i langdrag, for byens borgere var bestemt ikke til sinds at betale omkostningerne, for hver husholdning havde da en spand eller et vaskekar, så en sprøjte var da ikke nødvendig. Det var dengang som nu, ikke altid loven blev overholdt.

I et brev, adresseret til »Stormægtigste Allernådigste Arve-Konge og Herre«, dateret 13. juli 1764 indstiller Geheimeråd Greve Moltke, som er direktør for Brand Societetet på Landet i Sielland, allernådigst kongen at befale eenhver amtmand på Sjælland at udnævne en proprietær eller gårdejer til at føre tilsyn med de i brandloven befalede brandredskaber. Han beklager sig over at blive mødt med uhøflighed og at visitationerne ikke blev taget alvorligt, idet ingen af de påtalte sager blev bragt i orden. Desuden er der nu 365 steder på Sjælland, der årligt skal efterses, og det er »ey een Mands Gierning allene«.

Dette brev tog »Majestæten« til efterretning, således at hver Amtmand på Sjælland fremover skulle udpege værdige personer til visitatorer med tilstrækkelig bemyndigelse.

Den 31. oktober 1766 udsender Christian den 7. en »PLACAT om hvorledes De skal ansees og straffes, som skjødesløs omgaaes med Ild på Heederne i Jylland, med viidere. Alle Grever, Stiftsbefalingsmænd, Friherrer, Biskopper, Amtmænd, Lansdommere, Borgmestre, Råd og Fogder haver sig derefter at rette«.

Den 11. november 1791 udkommer Chr.d.7. **Forordning om Sognefogders Beskikkelse, deres Embeds Forretninger og Belønninger.**

Heri står, at det er nødvendigt, at der allevegne i riget beskikkes dueelige mænd af bondestanden til at være sognefogder, (som tillige ofte blev brand-

fogder) men mange vægrer sig ved det, idet det dels er ulønnet arbejde dels savner de den agtelse og velvillighed hos almuen som er nødvendigt. Amtmændene skal i enhver sogn beskikke en sognefoged uden betaling og påføre ham denne tjeneste, hvilket skal oplæses fra prædikestolen, til almuen efterretning.

Hidtil har vi kun hørt om love og bestemmelser for købstæder og om større gårde og besiddelser som kunne tilmelde sig visse anordninger, men så kommer i 1792 en brandlov som gælder for hele Danmark.

Den 29.februar 1792 udsendes fra Christiansborg, af Chr.d.7.

Forordning angaaende Brandvæsenet overalt på Landet i Danmark.

I denne forordning er udførlig beskrevet om:

Bestemmelser om skorstene, og hvor skorstene ikke findes, buer med lerlag.

Forbud mod sammenbygning med naboejendomme og risgærde mellem disse, ligesom der skal være rimelig afstand mellem ejendommene.

Amtmanden kan forlange uheldige forhold rettet og give bøder.

I byerne (landsbyerne) skal smedehusene forsynes med stentag.

Forbud mod at skyde, bruge krudt og bære ild fra et sted til et andet.

Bøde for dårlige lygter, forbud mod at ryge tobak i stald og lade.

Bøde for ikke at rense skorstene.

Forsætlig ildspåsættelse straffes på liv og formue, uforsigtig omgang med ild, lys og tobaksrygning straffes med store bøder, og ved gentagelse med fængsel på vand og brød eller tvangsarbejde.

Bestemmelser om anskaffelse af sprøjte, læderspande efter amtmandens indstilling og straf for ikke at lade redskaberne forblive på stedet ved køb og salg på det dobbelte af genstandens værdi både til køber og sælger.

Brandfogder nævnes første gang, amtmanden udnævner sognefogeden eller en anden »god« mand til brandfoged, som skal have opsyn med og kommandoen over brandvæsenet.

Den der opdager brand skal straks gøre anskrig til brandfogeden, oldermanden eller den der har brandhornet og straks begive sig til brandstedet. Selvom en husbond og hans folk selv dæmper en opstået brand, skal der alligevel gøres anskrig, det er strafbart at dølge en brand, bøden gives som belønning til den der opdager og anmelder en fordulgt brand. Foruden at tude i byhornet skal der ringes med kirkeklokken og sendes bud til amtmanden, birkedommeren og herredsfogeden, såfremt de er i nærheden.

Såsnart der gøres anskrig skal enhver gårdmand møde med en vogn med to tætte tønder eller kar med vand, samt sine øvrige brandredskaber, ligesom alle håndværksfolk som opholder sig hvor ilden er udbredt, uden ophold skal indfinde sig.

Amtmanden eller birkedommeren har kommandoen på brandstedet, hvorefter brandfogeden har at rette sig. Hvis ingen af de to er til stede, tilfalder kommandoen brandfogeden i den by hvor ilden er løs.

Samtidig udkommer en **Brandforsikrings Anordning for Landet i Danmark**, hvor det bekendtgøres, at alle gårde og bygninger på landet både dem som har været forsikrede under Købstædernes Brand-forsikring, samt alle andre nu kan ansøge om at blive indlemmet.

I de efterfølgende år, kommer der snart flere forordninger, plakater og love. Vedtægter begynder at komme, brandvæsenet bliver bedre udrustet, materiellet bliver mere omfangsrigt.

Brandslangen blev allerede opfundet 1673 af Jan van der Heyde i Holland og blev langsomt hen ad vejen også anskaffet her i landet.

Dampsprøjten blev opfundet 1829 i London og den først byggede danske automobilsprøjte, forsynet med centrifugalpumpe, blev leveret i 1907 af Anglo-Dane til Gentofte kommunes brandvæsen, som blev oprettet 17.5.1902 (Jubilæumsskrift for Gentofte kommunes brandvæsen).

Forordningen angående **Brandvæsenet overalt på Landet i Danmark** givet af Chr.VII. i 1792 har stor historisk interesse, og vil endnu i dag i enkelte tilfælde kunne gøre nogen praktisk nytte.

Men når der i dag tales om den gamle Brandlov, så menes der Frederik den Syvendes »**Lov om Brandpolitiet på landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen**« givet den 2. marts 1861.

Det var netop denne lov (med de tilføjelser og ændringer som loven af 1. marts 1889, lov af 6. april 1898 og lov af 8. juni 1915 gav) der blev anvendt i den efterfølgende tid og i tiden op til 1918, hvor Birkerøds kommunale brandvæsen blev etableret.

Denne lov var vedtaget af Rigsdagen og omhandlede

- »Regler for Bygningers Opførelse på Landet«
- »Om Omgang med Ild og Lys m.m.«
- »Om Sprøjter og andre Brandredskaber, deres Betjening m.m.«
- »Om Foranstaltninger i Anledning af opkommen Ildebrand«
- »Om Brandsyn«
- »Om Forretningsførelsen«
- »Om Brandsagers Behandling«.

Nu kom der fastere regler, nu skulle der udarbejdes vedtægter og instrukser, der skulle ansættes faste skorstensfejere og anskaffes sprøjter efter sogneforstanderskabets vurderinger. Brandordningen i sognene og småbyer skulle nu kunne få bedre betingelser.

Det var fortiden i almindelighed, lad os nu vende blikket mod Birkerød, og især Birkerøds kommunale brandvæsen.

Birkerød Brandvæsen før 1918

Birkerød var ikke købstad, det var en ganske almindelig bondeby, som dog havde en kirke, efter hvilken sognet blev opkaldt. Indtil 1790, hvor Hørs-holm blev udskilt som et selvstændigt sogn, var Birkerød sogn et af de største i Nordsjælland.

I 1864, hvor jernbaneforbindelsen mellem København og Hillerød var etableret, blev Birkerød en stationsby.

I **Topographie over Frederiksborg Amt** udgivet 1831 står der at læse:

Birkerød Sogn grændser mod N, til Bloustrød Sogn, mod Ø, til Hirschholm Sogn, mod S. til Kjøbenhavns Amt og Fure Søe, og mod V. til Ølstykke Herred. Det indbefatter Byerne Birkerød, Kajerød, Bidstrup, Høsterkjøb, Ravnsnæs, Isterød, Ubberød, Sandberg og en Deel af Usserød, Gårdene Eskemose, Ebberød, Lundegaard, Usserødavlsgaard, Friheden og Cathrinelyst, Nobis- eller Dumpedals Mølle og Usserød Vandmølle.

Der findes ialt 48 gårde à 3-6 tdr. hartkorn, 52 huse med jord, og 90 huse uden jord. Sognet tæller 1800 indbyggere. Sognets bygninger er assureret for 717.300 Rbd (rigsbankdaler) sølv.

Var sognet stort, var kirkebyen til gengæld lille, tre gårde foruden præstegården kransede kirken.

Brandslukning, bekæmpelse af ilden foregik i Birkerød Sogn på samme primitive måde, som overalt i småbyer og på landet i Danmark i tidligere år.

Man etablerede vandlangningskæde til fremføring af vand til karsprøjten, d.v.s. to rækker mænd fra sprøjte til vandsted, i den ene række gik de fyldte spande fra hånd til hånd, i den anden de tomme spande. Man benyttede særlige brandspande af læder – eller tjæret strå. Det var lovbefalet, at hver ejendom havde en stige og en brandhage.

Landsbyloven sagde, at bønderne var forpligtiget til at yde hjælp, ledet af en brandfoged i hvert sogn.

Den, der så ilden skulle gøre anskrig og lade trommen lyde eller kirkeklokkerne ringe, hvilket han fik belønning for, ligeledes de først ankomne, medens de forsømmelige fik straf. Larmen skulle kalde borgerne til hjælp, så de efter bedste evne og med de forhåndenværende slukningsmidler kunne redde, hvad reddes kunne, inden brandmandskabet ankom. Der var ofte lang vej til brandstedet, og de primitive håndkraftsprøjter som ofte var monteret på en sluffe, eller trækvogn, skulle enten bæres eller trækkes af brandsvendene.

Brandtromme ca. 1830, Helsingør Bymuseum.

*Brandspand af læder,
fra ca. 1850, Helsingør
Bymuseum.*

Brandfogeden var en myndig person, som var udvalgt af amtmanden (tit var det sognefogeden) og han havde nok at se til.

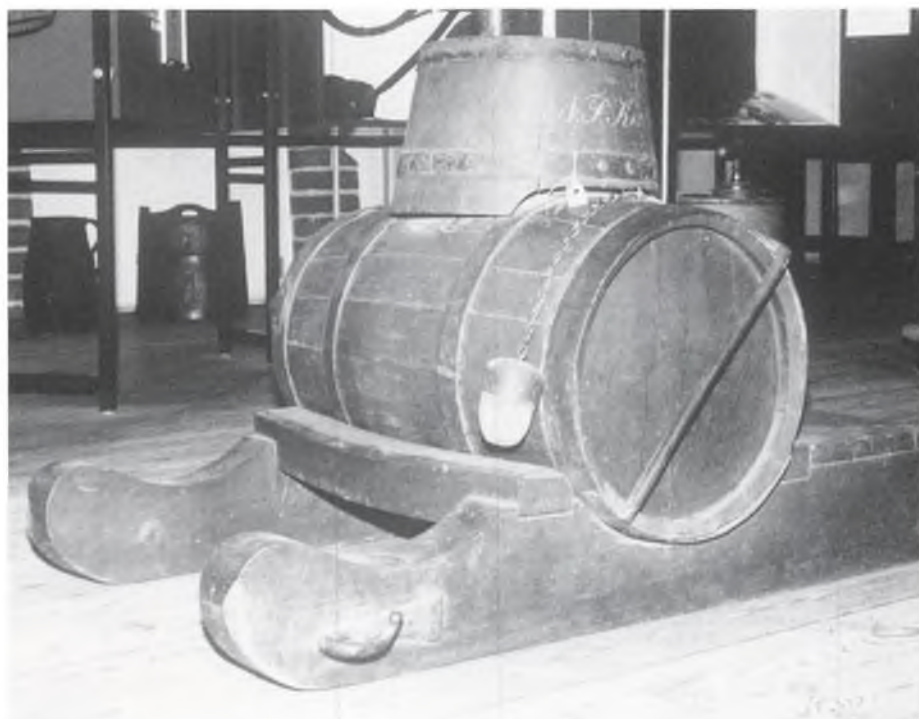
Under hans opgaver hørte bl.a. tilsynet med brønde, vandsteder og gadekær, som skulle være offentligt tilgængelige og vejene fremkommelige.

Disse vandsteder skulle holdes vedlige, renses og istandsættes, og alle beboere, uden undtagelse, skulle hjælpe med oprensningen, eller betale en andel, såfremt en fremmed blev lejet til dette formål.

Brandfogeden skulle føre tilsyn med alle de redskaber som små og store gårde ifølge loven skulle anskaffe. Der hvor der fandtes håndkraftsprøjter, skulle de afprøves, og en gang om året måtte han aflægge beretning til amtmanden.

Ved ildebrand skulle brandfogeden anmode gårdejerne om at møde med en høstvogn og heste til at transportere håndkraftsprøjten, kar og brandhager på. Gårdejerne var ikke altid lige villige til at give møde, der gik ofte lang tid, endvidere var det tit umage heste, der ikke gik særligt godt i spand. Det skete tit, at vejene var ufremkommelige på grund af pløre eller sne, det kunne også hænde det var midt i høsttiden, hvor alle vogne og heste var taget i brug til markarbejde.

Da nedrivning dengang næsten var det eneste middel til at dæmpe ilden, eller hindre udbredelse ved almindelige bondehuse eller bygninger på lan-

En sluffe med vandkar fra 1850. Har tilhørt købmand Niels Peter Kircks, Strandgade 81, Helsingør. Udstillet på Helsingør Bymuseum.

det, var det brandfogeden der gav ordre til nedrivningen og ingen husejer kunne sætte sig imod det. Forinden skulle man dog fjerne bohave og flytte kreaturer til et fraliggende sikkert sted, hvor der skulle sættes en pålidelig vagt.

* * *

Birkerød sogn voksede og selve Birkerød by var nu ikke mere at betragte som en bondeby. Flere håndværkere og militærpersoner havde slået sig ned i byen og mange af dem hørte til det bedre borgerskab.

Ifølge H.C. Rosted: »**Fra Adelsborg til Kongeslot**« er der i 1660 797 indbyggere i Birkerød Sogn. En folketælling i 1801 viser, at der i Birkerød Sogn er 1380 indbyggere, medens en folketælling i 1860 viser en fordobling af indbyggerantallet til 2853.

Birkerød Sogn blev ret tidligt opdelt i 9 brandfogedkredse:

1. *Birkerød By, derunder indbefattet Eskemosegaard,*
2. *Bidstrup By, derunder indbefattet Lollekehuse, Skovrød Huse og Skovrød-gaard,*
3. *Kajerød By, med udflytterstederne, samt de steder i Birkerød, der ligger nord for vejen bag om byen,*
4. *Ravnsnæs By, Ebberødgaard og Ravnsnæs Overdrev,*
5. *Høsterkjøb By, og udflyttersteder,*
6. *Sandbjerg By, Ubberød og Gyngehusene,*
7. *Isterød By, og udflytterstederne,*
8. *Isterød Storskov med hvad dertil hører,*
9. *Usserød By, samt stederne langs med Kongevejen til Hørsholm.*

Ifølge sogneforstanderskabets protokol blev der den 24.1.1849 ansat 2 sognefogeder, der hver fik en årlig løn af 80 Rdl., den 1. for Birkerød, Kajerød, Bidstrup, Ravnsnæs og Høsterkjøb, den 2. for Isterød, Usserød og Sandbjerg samt Ubberød.

I Birkerøds brandvæsens arkiv forefindes en håndskreven **Vedtægt om Ordningen af Brandvæsenet i Birkerød Sogns Brandfogedkreds**. Den er fra ca. 1850, og må være udfærdiget af de førnævnte to sognefogeder, som bilag til den lovbefalede brandbog.

I den står der, at der i hver brandkreds skal være 1 brand-assistent, 2 ridere (ryttere til at gøre anskrig) et redningshold, bestående af 1 formand og 3 à 6 mand, endvidere gårdmænd til at køre vand, 12 mand til at bære vand og 2 à 4 til at holde vagt.

I Birkerød sogn havde Ebberødgård, Eskemosegård, Usserød Klædefabrik jvf. deres brandforsikringer frivilligt anskaffet en håndkraftsprøjte, som de var forpligtet til at stille med ved ildebrand, i op til 1 mils afstand.

Birkerød by's håndkraftsprøjte befandt sig i et lille sprøjtehus på Majpladsen, lige overfor kirken.

Der har selvfølgelig, her som alle andre steder i landet, været alvorlige og alt omsiggribende brande, ikke mindst ved lynnedslag.

Af større brande kan nævnes:

1721 Birkerød Kro,

1730-erne Præstegårdens to længer,

1806 ødelagde en storbrand de gamle bindingsværkshuse i Hørsholms hovedgade,

1808 og igen i 1818 brændte Ubberødgård,

1832 brændte møllen på Dumpedalsbakken (Resterne af den gamle Nobis mølle),

1834 Søborggård samt 4 gårde i Sandbjerg, (Krogsgård – Gammelmosegård, Haugegård og Baunegård,

1854 brændte Friheden i Høsterkøb.

I årene op til 1860 findes der meget lidt eller næsten intet der skildrer brandvæsenes udvikling eller indsats.

Der eksisterer imidlertid et brev dateret 21. april 1859 (Birkerød Brandvæsens arkiv) hvor brandfoged A. Larsen anmoder Sogneforstanderskabet om hjælp og bemyndigelse til at foretage foranstaltninger for – i rette tid – at afværge skader på mennesker og vogn, idet stien mellem Niels Salomonsen og hr. pastor Begstrups stengærde efter hans anskuelse er for indskrænket. For, som han skriver: »ved flere lejligheder, og især i ildebrandstilfælde og specielt ved nattetide, har det været umuligt uhindret at kunne mødes og passere denne sti uden skader af større beskaffenhed«.

*Majpladsen med kro, kirke og sprøjtehus, ca. 1900.
Maleri på Birkerød Lokalhistorisk Arkiv.*

Der har unægtelig været mange klager over ufremkommelige stier og veje frem til både vandstederne og brandstederne.

Nogle spændende skildringer om tidligere brande kan der findes i Frederiksborg Amts avis, som begyndte at udkomme 1839.

En levende illustration om den tids brandslukning i småbyer, finder vi i »Hjemstavnsbog for Frederiksborg Amt« hvor der kan læses:

Den 10. maj 1834 blev der ved midnat afbrændt lidt fyrværkeri i anledning af en bryllups- og fødselsdag i Slotsgade i Hillerød. En gnist fængede baghusets stråtag, som kort efter stod i lys lue. Et par vægttere råbte »Brand«, stødte i deres piber og slog alarm på en tromme for at tilkalde hjælp. Men brandmændene boede spredt om i byen, så det varede noget, inden de fik tøjet på, nåede sprøjtehuset og kom travende med sprøjterne. Da havde ilden bredt sig til flere huse. Sprøjterne gav kun lidt vand, der fordampede med et svirp i ildhavet. En stærk blæst drev ilden videre, gnisterne føg rundt i gaderne, så folk måtte rømme byen uden at kunne redde noget videre af deres ejendele.

Der berettes endvidere om folks jammerskrig og forbandelser over menneskers uforsigtighed, brandkorpsets slette og udisciplinerede forfatning, de adlydendes ulydighed og de befalendes afmagt.

Denne beskrivelse er ganske sikkert karakteristisk for brandindsatsen i de år.

Nævnes skal også den, måske mest, katastrofale brand i Frederiksborg Amt, Frederiksborg Slots brand den 17. december 1859.

Branden blev opdaget kl. halv fire om morgenen, men på grund af enorme misforståelser og uheldige episoder, først alarmeret ved trommeslagning kl. halv fem. altså en hel time, efter at branden var opdaget. Det var en kold december nat med 10 graders kulde, søen omkring slottet var tilfrosset, brandvagten skaffede 2 kabinetssprøjter til veje, men deres stempler lod sig ikke rokke, de var fastfrosne, så gardere og tjenestefolk blev sat til at bære vand op i spande, slottets egne brandsprøjter, som blev hentet i sprøjtehuset nåede af mangel på mandskab og vand ikke at komme i funktion førend Hillerøds større sprøjter var kommet til.

Sprøjterne blev ført ind i den indre slotsgård, men slangerne kunne ikke nå op til 3. etage (det var i loftsetagen, hvor kongen havde sin oldtidssamling, branden opstod). Man prøvede at bære sprøjterne op ad klokketårnets vindeltrappe til Riddersalen, for derfra at dænge vand ind i den tilstødende Billardsal. Men det var forgæves. Endelig bad man om hjælp fra hovedstadens brandvæsen, for der havde man slanger som kunne nå op over 4. etage. På grund af det meget glatte føre, som var til stort besvær for hestene, nåede de først frem kl. 11 om formiddagen, og da var slottet ikke mere til at redde. Det hele blev også meget problematisk, fordi den eneste trappe der kunne bruges, blev brugt både til vandlangning samt til at redde værdier ned af.

Det var en katastrofe for vores kulturelle arv, men desværre gik der også

menneskeliv tabt, 5 mænd af redningsmandskabet blev så lemlæstet og forbrændt, da en hvælving faldt ned, at 3 af dem døde.

Det interessante for Birkerød ved denne brand er, at omegnens sprøjter, herunder Bloustrød, Usserød, Hørsholm, Farum m.fl. blev tilkaldt for at hjælpe med at bekæmpe ilden. Efter at Birkerød Brandvæsen var etableret, fik det i 1939 sammen med de omliggende kommuner en overenskomst om mødepligt som assistance ved alarmeringer til Frederiksborg Slot. For Birkerøds vedkommende opførte denne overenskomst 1.1.1993.

*****

Ved bekendtgørelsen af brandloven af 2. marts 1861 begynder der at ske ting og sager i Birkerød. Nu skal der ryddes op og der skal udfærdiges vedtægter, instrukser både vedrørende personel men så sandelig også vedrørende befordring, betjening og pleje af materiellet. Der hvor det findes nødvendigt, skal der anskaffes bedre materiel.

Nu er det brandfogeden der har kommandoen ved ildebrandsslukning med al den dertil hørende myndighed og det dermed følgende ansvar, hvori- mod det påligger sognefogeden at overholde den tilbørlige orden på og omkring brandstedet.

Brandassistenterne i de små byer indenfor sognet udnævnes til brandfogeder.

***

Ebberødgårds sprøjte trænger til at blive udskiftet, og i et overslag tilstillet proprietær Th.Meinerts, Ebberødgård, den 22. maj 1862 tilbydes der:

En landsprøjte med dobbelt værk, 3½ ” cylindre, 18 alen læderslange med strålerør og mundstykke, koster i samlet stand 180 Rdl. En større sprøjte med dobbelt værk, 4” cylindre, 20 alen læder-slange og strålerør koster i samlet stand 200 Rdl.

Disse sprøjter kan bæres af 4 mand. Med kobbernittede slanger er prisen 5 skilling større pr. alen slange.

Hvilken sprøjte der blev indkøbt, melder historien intet om.

- o -

Der udkommer et sprøjteregulativ der beskriver redskabernes dimension. Der skal anskaffes store eller små sprøjter alt efter bygningers taksationsværdi, samt om de ligger spredt eller samlet. En almindelig landsprøjte bør give mindst 1½ tønne vand i minuttet til en højde af 40 alen, den bør forsynes med en 50 alen lang slange i 2 dele, og være indrettet til at kunne fremføres af 4 mand, eller på længere ture af 2 heste.

En mindre landsprøjte bør give mindst 1 tønne vand i minuttet til en højde af 30 alen, den bør forsynes med 25 alen lang slange, og være indrettet til at kunne fremføres på samme måde som forrige. En vandtønne bør rumme ½ til 1 tønne vand og i begge ender være forsynet med jerngreb.

En stor brandstige bør være mindst 12 alen lang, en mindre brandstige 10 alen lang og begge skal forneden være forsynet med jernstræbere.

En stor brandhage bør være mindst 10 alen lang, jernet med hagen mindst

1 alen, en mindre brandhage bør være mindst 8 alen. Et brandsejl bør være 6 alen i kvadrat, af sejldug og med hanke i siderne.

I efteråret 1861 anmoder brandfogederne sogneforstanderskabet om, inden den 1. januar 1865, at anskaffe en sprøjte til Høsterkøb by, samt at omorganisere brandholdene når Eskemosegårds og Ebberødgårds sprøjter indgår under offentligt tilsyn og afbenyttelse, jvf. brandlov af 2.marts 1861.

I 1865 finder brandfoged Christiansen, Birkerød, det nødvendigt at oprense Grams Dam.

Arbejdet bliver overladt til unge Christian Olsen af Kajerød, som gav det laveste bud, i alt 49 Rdl. Det bliver denne Christian Olsens egen sag at skaffe plads til mudderet og dyndet, da det hverken må henlægges på dammens skråninger eller på den, deromkring værende gadeplads.

Summen på 49 Rdl bliver fordelt på 77 bidragydere alt efter størrelsen af bygningernes assurancesum. Arbejdet er fuldført 8.november 1867.

I brev af 12. september 1869 anmoder brandfoged Petersen sogneforstanderskabet om at anskaffe en ny slange til Birkerøds eneste sprøjte, da den gamle er ubrugelig, uagtet den er istandsat, men ved prøven viste det sig, at læderet var for skrøbeligt, vandet trængte igennem flere steder, og ved ildebrand kunne den slet ikke opfylde de krav der stilledes.

*Depotmester Erik
Garfort står med en
brandhage med jern
fra 1862.
Birkerød
Brandstation.*

Anmodningen bevilges, og allerede den 12. november kan man afprøve en ny slange, som faldt ud til alles tilfredshed. Slangen var leveret af sprøjtefabrikant Rasmussen, Nørrebrogade 48, 2. sal, København, og var en 6" slange à 25 alen til en pris af 66 skilling.

****

I en instruks for brandfogeder i Frederiksborg Amt anføres det, at brandfogeden ved udøvelsen af sin bestilling altid skal bære et skilt, der skal være tegn på den ham tilkommende myndighed. I marts 1866 blev der anskaffet og uddelt brandskilte til brandfogeder og befalingsmænd i Birkerød, Kajerød, Bistrup, Ravnsnæs, Høsterkøb, Sandbjerg og Isterød.

***

I 1877 indser sognerådet at det er nødvendigt at udskifte den gamle sprøjte i Birkerød.

Fa. Bennike & Tidstrøm, M. Petersens Eftf., København, skriver til hr. Jakobsen, formand for sognerådet, at firmaet har bragt i erfaring, at sprøjten i Birkerød er ubrugelig, og at der er påtænkt at anskaffe en ny, og de kan derfor anbefale deres sprøjtefabrikation som den ældste, idet der er udgået sprøjter fra deres firma i over tyve år til de fleste landkommuner i Danmark. De anbefaler en sprøjte på vogn, let at betjene og let at fremføre til 600,00 kr.

Der blev dog kun indkøbt en kraftig ladvogn til transport af den forhån-

Marts 1866 blev der anskaffet og uddelt brandskilte til brandfogeder og brandassistenter i alle brandkredse i Birkerød. Birkerød Brandstation.

Sognerådsmedlem Møller Larsen stående bag ved den kraftige ladvogn der blev indkøbt til transport af håndkraftsprøjen. Denne ladvogn med hesteforspand bruges helt op til 1923.

denværende håndkraftsprøjte. Selve sprøjten blev renoveret. Denne hestetrukne sprøjte, benyttedes ved brandslukning i Birkerød indtil 1918, hvor selve sprøjten blev udskiftet med en motorsprøjte, og håndkraftsprøjten blev solgt for 465,00 kr.

* *

Brandfogederne i Birkerød Sogn skriver til Birkerød Sogneråd.

»Undertegnede Brandfogeder anmoder herved det ærede Sogneraad, om at udarbejde en Vedtægt om Brandvæsenet, i Henhold til Lov af 2. Marts 1861, § 33, da vi anser den nuværende Ordning for løs, uforsvarlig og mangelfuld. Følgende Punkter henleder vi især Sogneraadets Opmærksomhed paa.

1. Anskaffelse af 1 Sprøjte, med Station i den østre Del af Sognet, f.eks. Høsterkøb.

2. Fordeling af Mandskabet til Betjening af Sprøjterne, saavel i Kredsen, hvor den beror, samt i Nabokredsene.

Nærværende Skrivelse forventer vi fremlagt til Forhandling i første Møde.»

Birkerød, den 13. Januar 1888.

Rasmus Petersen   Andreas Jensen   P. Randløv

Peter Hansen   Ole Jensen   Jørgen Olsen

Chr. Olsen   Hans Andersen

Denne anmodning blev åbenbart hørt, for den 9. april 1889 udkommer den første trykte brandvedtægt for brandvæsenet i Birkerød Sogn.

En »Haand-Løgte«, omtalt i Forordningen af 29.2.1761. Brugtes af lygtebæreren og skulle forvares i »brandhuset«. Ca. 1830, Helsingør Bymuseum.

Vedtægt

om

Ordnningen af Brandvæsenet i Birkerød Sogn.

i

Henhold til Lov om Brandpolitiet paa Landet af 2. Marts
1861 § 33.

§ 1.

Sognet inddeles i 9 Brandfogedkredse, nemlig:

1. **Birkerød By**, derunder indbefattet Eskemosøgaard.
2. **Bidstrup**, derunder indbefattet Lollekehuse, Skovrød Huse og Skovrødgaard.
3. **Kaierød By** med Udflytterstederne samt de Steder i Birkerød, der ligger Nord for Veien bag om Byen.
4. **Kavsnæs By**, Ebberødgaard og Kavsnæs Overdrev.
5. **Høsterkjøb By** og Udflyttersteder.
6. **Sandbjerg By**, Ubberød og Gyngehuse.
7. **Isterød By** og Udflytterstederne.
8. **Isterød Storskov** med hvad dertil hører.
9. **Usserød By** samt Stederne langs med Kongeveien til Hørsholm.

§ 2.

I hver af disse Kredse ansættes en Brandfoged og i Birkerød Kreds tillige en Brandfogedassistent.

Vedtægten fortsat fra foregående side.

§ 2.

I hver af disse Kredse ansættes en Brandfoged og i Birkerød Kreds tillige en Brandfogedassistent.

Brandfogeden i Birkerød fører Tilsyn med Sognets Sprøjte og Brandredskaber og ansætter det faste Mandskab ved samme efter Samraad med de nærmestboende Brandfogder; han forestaaer Sprøjteprøver og Sprøjteøvelser og fører Kommandoen ved Ildebrandes Slukning.

Mandskabet til Sprøjtens Betjening samt Befalingsmændene tages af Iste Kreds, medens der til Reserve og navnlig til Anvendelse ved Ildebrande i de andre Kredse og i Omegnen tages Mandskab fra de andre Kredse. I de af Brandfogden i Birkerød ledede Sprøjteøvelser deltager ogsaa Mandskab fra sidstnævnte Kredse.

Ved Sprøjten ansættes: 1 Straalemester og 1 Assistent samt det fornødne Mandskab til Betjening af Sprøjten.

I hver Kreds ansættes en Formand og en Medhjælper, der skulle lede Vandforsyningen.

§ 3.

Sprøjtens Befordring udføres af de nærmestboende Kjørepligtige efter Omgang og Brandfogedens Bestemmelse. Nøglen til Sprøjtehuset opbevares hos Brandfogden i Birkerød og en Reservenøgle af Assistenten.

§ 4.

I hver Kreds ansættes en med Omegnen kjendt Mand, der, naar der i Kredsen udbryder Ild, har at bringe ridende Budskab om denne til Politimesteren, Udflyttere og om fornødent til Sognets andre Kredse.

§ 5.

Enhver i Sognet boende Ejer eller Bruger af 1 Td. Hartkorn eller derover, er, forsaavidt han holder Hest og Vogn, pligtig til at deltage i Vandtilførslen.

Vognen kan være en almindelig Arbejdsvogn. Vandtønderne skulle være tætte og forsynede med Hanke og Tragt.

De fornævnte Kjørepligtige, som have fra en til to Td. Hartkorn, skulle være forsynede med en Vandtønde, fra to til 7 Td. Hartkorn med to Vandtønder, fra 7 til 12 Td. Hartkorn med tre Vandtønder og Gaarde derover med fire Vandtønder.

De Kjørepligtige i den Kreds, hvor Ilden udbryder, ere pligtige straks at give Møde på Brandstedet; fra de øvrige Kredse møder Halvdelen af de Kjørepligtige ligeledes straks, medens den anden Halvdel først møder efter Tilsigelse. Til den Ende inddele Brandfogederne Mandskabet i 2 Røder.

§ 6.

Som Rednings- og Nedbrydningsmandskab ansættes i hver Kreds 5-10 Mand,

som vælges blandt de yngste, kraftigste og modigste. De vælge selv en Formand ud af Deres Midte. I den Kreds, hvor Ilden er udbrudt, møder hele dennes Mandskab straks. Fra de øvrige Kredse møder Halvdelen efter de i forrige Paragraf givne Regler om Kjørepligtiges Møde.

§ 7.

Til Vagthold, Lygtebæring m.m. ansættes 9 Mand i hver Kreds, under Anførsel af en af dem selv valgt Formand.

Om dette Mandskabs Møde ved Ildebrand gjælde de i §§ 5 og 6 angivne Regler.

§ 8.

Enhver, der er under 18 Aar eller over 60 Aar, er fritaget for personlig Tjeneste ved Brandvæsenet, samt Enhver, der staar i fast Tjeneste; ligesaa Præsten, Lægen og Lærerne ved de kommunale Skoler.

§ 9.

Befalingsmændene bærer i Tjenesten et Skilt, der angiver Deres Bestilling; et saadant Skilt eller andet Tegn kan ogsaa tildeles andre ved Brandvæsenet Fungerende, naar det anses fornødent.

Disse Skilte anskaffes for Kommunens Regning.

§ 10.

Når den Øverstkommanderende på Brandstedet anser det fornødent, er han berettiget til at forlange den i Øjeblikket fornødne Assistance af enhver som helst på Pladsen Tilstedeværende, selv om denne oprindelig er ansat i en anden Funktion, naar hans Tjeneste ikke anvendes i denne.

§ 11.

Det i §§ 2, 4, 6, og 7 nævnte Mandskab og de i § 2 i Slutningen ommeldte Befalingsmænd vælges af Brandfogederne i de respektive Kredse for 1 Aar af Gangen, og i Tilfælde af Meningsulighed afgøres Sagen af Sogneraadet.

Foranstaaende Vedtægt approberes med Bemærkning, at den i § 2 ommeldte Brandfogedassistent, der beskikkes af Sognerådet for 1 Aar ad Gangen, tilforordnes Brandfogeden som Medhjælp ved de i denne Vedtægt amhandlede ham paahvilende Hverv, vedrørende Sprøjtens Befordring og Betjening, medens han ikke i Brandfogedens Forfald kan foretage de øvrige denne paahvilende Forretninger, navnlig kan han ikke afholde de i Lov af 2den Marts 1861 § 44 om Brandpolitiet på Landet omhandlende Brandsyn.

Frederiksborg Amt, den 9de April 1889.

Wedel = Wedelsborg.

**Fortegnelse
over
Kjørepligtige i Birkerød Sogn.**

Birkerød Brandfogeddistrikt.

Hartkorn

<i>Præstegaarden</i>	3 Td.	5 Skp.	Fd.	2,1/4 Al.
<i>Hesselbergs Enke</i>	6 -	1 -	2 -	2,1/4 -
<i>Birkerød Teglværk</i>	4 -	2 -	2 -	1,1/4 -
<i>Anders Larsen</i>	1 -	3 -	2 -	2,3/4 -
<i>Jørgen Bentsen</i>	2 -	3 -	2 -	1/2 -
<i>Teglværksejer Lauritsen</i>	2 -	3 -	1 -	2,1/2 -
<i>Eskemosegaard</i>	24 -	4 -	3 -	1,3/4 -
<i>Højbjerggaard</i>	1 -	3 -	3 -	1 -
<i>Niels Nielsen</i>	1 -	7 -	2 -	1/4 -
<i>Keilstrupgaard</i>	6 -	7 -	2 -	3/4 -
<i>Jepsens Teglværk</i>	1 -	2 -		1 -

Bidstrup Brandfogeddistrikt

<i>Johan Jensen</i>	5 -	6 -	1 -	3/4 -
<i>Jørgen Jensen</i>	5 -	3 -	3 -	-
<i>Ole Larsen</i>	9 -	1 -	1 -	-
<i>Farum Kirkejord</i>	1 -		3 -	-
<i>Gaardejer Lange</i>	5 -	4 -	2 -	1 -
<i>Jørgen Mortensen</i>	5 -	2 -		1,3/4 -
<i>Christen Larsen</i>	2 -	6 -	3 -	2,3/4 -
<i>Andreas Jørgensen</i>	1 -	1 -	3 -	2,1/2 -
<i>Peter Mogensen</i>	2 -	7 -	1 -	1,3/4 -
<i>Jørgen Hansen</i>	2 -	1 -	1 -	2 -
<i>Hestkøbgaard</i>	10 -	3 -	2 -	1,3/4 -
<i>Skovrødgaard</i>	2 -	6 -		2 -
<i>Bartholdy</i>	2 -	4 -	2 -	2 -
<i>Frederik Olsen</i>	1 -	6 -	2 -	-

Kajerød Brandfogeddistrikt.

<i>Dyrlæge Bohn</i>	5 -	5 -	1 -	1,3/4 -
<i>Peter Larsen</i>	2 -		2 -	1,1/4 -
<i>Christian Olsen</i>	2 -	5 -	1 -	1 -
<i>Jens Petersen</i>	2 -	4 -	2 -	2,1/4 -
<i>Hans Petersen</i>	5 -	2 -	1 -	1,1/4 -
<i>Peter Petersen</i>	2 -	1 -		1,1/2 -
<i>Jens Mathiasen</i>	5 -	7 -	2 -	1 -
<i>Johan Godtfredsen</i>	1 -	3 -	3 -	2,1/2 -
<i>Peter Hansen</i>	1 -	1 -	1 -	1 -

<i>Andreas Jensen</i>	4	-	4	-	3	-	2,1/4	-
<i>Connerding</i>	1	-	4	-	2	-	2,3/4	-
<i>Ludvig Jensen</i>	1	-	7	-	2	-	1/4	-

Ravnsnæs Brandfogeddistrikt.

<i>Peter Møller</i>	8	-	3	-	2	-	2,1/4	-
<i>Peter Jørgensen</i>	2	-	2	-	3	-	2,3/4	-
<i>Peter Emilsen</i>	1	-	2	-	2	-	2,1/2	-
<i>Peter Hansen</i>	1	-	1	-	3			
<i>Hans Olsen</i>	1	-	1	-	3	-	1,1/2	-
<i>Jens Nielsen</i>	1	-	4	-	3	-	1,1/4	-
<i>Ebberødgaard</i>	9	-	6	-	2	-	2,3/4	-
<i>Peter Hansen</i>	1	-	5	-			1	-

Høsterkjøb Brandfogeddistrikt.

<i>Friheden</i>	18	-	7	-	3	-	1/2	-
<i>Petersborggaard</i>	4	-			3	-	2	-
<i>Pøhls Gaard</i>	6	-	3	-	3	-	1,1/2	-
<i>Enkefru Torslov</i>	4	-	7	-	1	-	1	-
<i>Jørgen Olsen</i>	6	-	2	-	3	-	1/4	-
<i>Niels Olsen</i>	5	-	5	-	3	-	2,1/4	-
<i>Andreas Olsen</i>	1	-	4	-			1,1/2	-
<i>Christian Frederiksens Enke</i>	1	-	2				1	-
<i>Bendt Olsen</i>	1						1	-

Sandbjerg Brandfogeddistrikt.

<i>Elholm</i>	6	-	1	-			1	-
<i>Gl. Hans Andersen</i>	8	-	6	-	3	-	1	-
<i>Niels Andersen</i>	3	-	5	-	1	-	1,1/2	-
<i>Unge Hans Andersen</i>	2	-	4	-	2	-	2,1/2	-
<i>Anders Jørgensen</i>	3	-	4	-	2	-	1/4	-
<i>Jens Nielsen</i>	9	-			1	-	1	-
<i>Christian Andersen</i>	2	-	1	-	3			
<i>Knud Petersen</i>	3	-	7	-			2,1/4	-
<i>Kristoffer Jensen</i>	3	-	4	-	2	-	2,1/2	-
<i>Hans Bentsen</i>	1	-	4	-	2	-	3,3/4	-
<i>Christian Sørensen</i>	1	-	6	-	3	-	1,3/4	-
<i>Peter Nielsen</i>	4	-	3	-	2	-	2	-
<i>Lars Andersen</i>	1	-	2	-	1	-	1	-
<i>Lars Nielsen</i>	1	-	5	-	2	-	1	-
<i>Fru Sparre</i>	1	-	1	-	2	-		
<i>Niels Olsen</i>	1	-	7	-	1	-	2,3/4	-
<i>Hans Nielsen</i>	3	-	4	-	3	-	1,1/4	-
<i>Frihedsløst</i>	2	-	3	-			1,1/4	-

Isterød Brandfogeddistrikt.

<i>Sognefoged P. Jensen</i>	7	-	6	-	1	-	
<i>Venligheden</i>	10	-	5	-	2	-	1/2 -
<i>Jørgen Petersen</i>	7	-					1 -
<i>Frederik Larsen</i>	6	-	5	-			3/4 -
<i>Hans Petersen</i>	6	-	3	-	1	-	3/4 -
<i>Jens Jørgensen</i>	6	-	1	-	1	-	1 -

Isterød Storskov Brandfogeddistrikt.

<i>Peter Larsen</i>	4	-	7	-			1,3/4 -
<i>Jens Peter Jensen</i>	3	-	2	-	1	-	1/4 -
<i>Jørgen Larsen</i>	1	-	6	-	1	-	1/2 -
<i>Christian Nicolajsen</i>	3	-	3	-			1,1/4 -
<i>Niels Jensen</i>	1	-	1	-	1	-	1/2 -

Usserød Brandfogeddistrikt.

<i>Søren Hansen</i>	3	-	3	-			1 -
<i>Niels Nielsen</i>	2	-	5	-	1	-	1/4 -
<i>H. Mortensen</i>	2	-	3	-	1	-	1/4 -
<i>Amsterdam</i>	10	-	4	-			1 -
<i>Smed Rudolf</i>	1	-	1	-	1	-	1/4 -
<i>Anders Petersen</i>	4	-	4	-	1	-	
<i>Jens Jørgensen</i>	1	-			3	-	1/4 -
<i>Usserød Mølle</i>	2	-	5	-	3	-	1,3/4 -
<i>Usserød Værk</i>	9	-	2	-	1	-	1,1/4 -

*****

Th. Andersens Bogtrykkeri Hørsholm.

Omkring 1890 bliver der bygget et sprøjtehus i Høsterkøb, lige ved Høsterkøb købmandshandel, til anbringelse af en ældre kommunal sprøjte. Sprøjtehuset fik iøvrigt en krank skæbne, idet det blev påkørt af en rutebil. I Nordsjællands Socialdemokrat står der at læse den 26.11.1946: »Efter at der søndag havde været kapskydning mellem et hold vagtværnsmand fra Høsterkøb og et hold fra Ll.Værløse, skulle gæsterne i en rutebil til at tage hjem. En ung mand, der var beruset, og som ikke havde førerbevis, satte sig ind i vognen og startede den. Uheldigvis stod den i backgear med det resultat, at den med fuld fart løb ind i sprøjtehuset og spolerede det totalt. Derimod led inventaret ingen skade. Den unge mand måtte til detentionen i Helsingør.« Skaden takseres af Danske Loyd til 800,00 kr, som den unge mand blev dømt til at betale, skaden på rutebilen udgjorde 517,30 kr. som forsikringsselskabet betalte. Sprøjtehuset blev dømt til nedrivning. Den 29.11.1946 bliver sprøjtehuset solgt til Johan Andersen for en sum af kr.

100,00 mod at det skal være fjernet i løbet af 14 dage, dog skal nedrivningen påbegyndes straks da det er til fare for omgivelserne.

Den militære klædefabrik i Usserød fik 1893 en hestetrukken sprøjte og i 1895 fik Ebberødgård en tilsvarende. Begge disse gamle sprøjter står i dag på Birkerød Brandstation, hvor der bliver hæget om dem.

Vedr. ildebrande omkring 1890 skal nævnes:

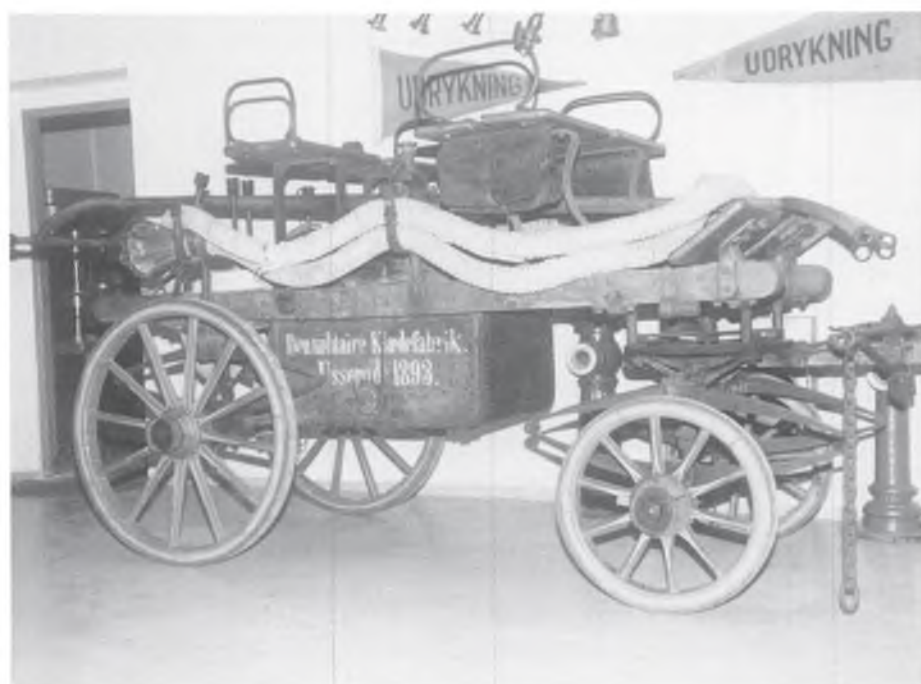
Den 20. juni 1889 står der i Hørsholm avis: »Uvej og lynnedslag. Igår eftermiddags kl. 3-4 trak atter et heftigt uvej med torden og lynild henover den sydlige del af egnen her, idet det trak fra nordøst til sydvest, medførende et voldsomt regnskyl, der sikkert var velkommen for vegetationen, men dog muligvis kan have efterladt sig uheldige virkninger på forskellige svære rugstykker. Omtrent kl. 3½ rygtedes det her, at en ejendom i retning af Birkerød stod i luer, hvorefter der gjordes brandalarm, og sprøjten med mandskab sendtes afsted. Det viste sig så, at ilden var udbrudt i en ved det sydvestlige hjørne af Birkerød sø enligt beliggende mindre landejendom, tilhørende kornhandler O. Bendsen Frederikssund. Ejendommen var imid-

Sprøjtehuset ved Høsterkøb købmandshandel, der i 1946 blev påkørt af en rutebil og blev så ødelagt, at det måtte fjernes.

Ebberødgaards gamle sprøjte fra 1895 der var hestetrukken. Står på Birkerød Brandstation.

Hestetrukken sprøjte fra 1893 tilhørt Den militære klædefabrik, Hørsholm. Birkerød Brandstation.

lertid fuldstændigt nedbrændt i løbet af godt et kvarter, efter at lynet var slaaet ned i den nordvestlige udbygning. Af indbo blev så godt som intet reddet, derimod var det lykkedes de første tililende naboer at redde et par småsvin. Den øvrige besætning var heldigvis ude på marken. På brandstedet var 4-5 sprøjter og et stort antal vandvogne i virksomhed«.

Hørsholm Avis den 14.6.1891: »Om branden i Birkerød: Igår morges omtrent kl. 5 vækkedes vor by's (Hørsholm) beboere ved brandtrommen. Ved ridende bud var det nemlig blevet meldt, at klædefabrikken i Birkerød brændte, samt at der var stor fare for antændelse af flere andre derværende ejendomme, idet den herskende nordveststorm førte gnisterne lige ind over disse. Snart efter kom vor by's sprøjte med mandskab afsted og ved dennes ankomst til brandstedet, hvor sprøjterne fra Birkerød og Bloustrød alt en tid havde været i virksomhed, viste det sig, at den pågældene fabrik, – der bestod af en stor toetages fabriksbygning og to mindre bygninger, der dels anvendes til kontor, lager og oplagsbrug og dels til beboelse for en funktionær, samt den lige overfor, men dog i ca. 100 alens afstand fra fabrikken beliggende privatbolig for ejeren fabrikant H. Jørgensen – var så godt som fuldstændigt ødelagt af ilden, der rasede i bygningernes indre og stadig sendte en regn af ildfunker ind over den østlige del af byen og navnlig udsatte den lige i vindlinien ca. 300 alen borte beliggende Nobis Mølle med betydelige bygningskompleks for stor fare. En antændelse af en af disse bygninger havde alt fundet sted ved den tid, meldingen afgik, men ved energiske anstrengelser fra det tilstedeværende brandmandskabs side, var det heldigvis lykkedes straks igen at slukke den og alle anstrengelser rettedes derefter kun på at forhindre en ny antændelse, thi var dette sket, vilde faren have været overhængende for flere andre ejendomme.

Medens der fra den brændende fabrik stadig lød det ene brag efter det andet, når en eller anden maskine eller lignende styrtede ned i det brændende svælg og herved hjalp stormen med at sende nye ladninger af brændende uld o.s.v. tilvejs, dængedes der masser af vand ind over møllegården og de sejl, tæpper o.s.v. hvormed man midlertidig havde beklædt dens mest udsatte tage. Et betydeligt antal vandvogne fra hele omegnen og foruden de førnævnte tre tillige endnu to (Farum og Usserød) sprøjter var imidlertid ankommet og trådte i virksomhed, og noget hen på morgenstunden kunne så faren betragtes som overstået og slukningen af ilden i fabrikken og de øvrige ruiner iværksættes. Ved middagstid blev de fleste af sprøjterne dimitterede. Da fabrikken var beliggende således, at Frederiksborg landevej med sine store træer skilte den fra den øvrige del af Birkerød by, afgav disse træer sikkert en god hindring mod ildfunkernes fremfaren, idet deres toppe opfangede en stor del af dem«.

25.5.1898 Brand i Eskemosegårds bageri: Hele bageriejendommen nedbrændte, bestående af hovedbygningen og tre mindre udbygninger. Bageriets forpagter Larsen var fraværende. Samtlige kreaturer blev reddet.

I sognerådets forhandlingsprotokol står der den 27. maj 1898 at undertegnede H. Jacobsen på Birkerød sogneråds vegne mødte for at vurdere den

skade, som var forårsaget på parcellist Andreas Carlsens jord ved vandkørsel til branden på Eskemose bageri. Skaden, der var sket på en græsmark, vurderedes til kr. 5,00, hvormed ejeren erklærede sig tilfreds.

I arkivet findes en liste over fordelingen af brandmandskabet på 1.hold udfærdiget af brandfoged Lauritz Ebbe, Birkerød, i 1903.

Sprøjteførere:

C.Christensen,
L. Christiansen,

Pumpemandskab:

Smed Nielsen Eskemose,
Brøndgraver N.Hansen,
Bagersvend Christensen,
Skrædder Hansen,
Arbejdsmand Hans Hansen,
do - Villiam Hansen,
do - Hans Poulsen,
Inspektør Hansen,
Urmager Meinike,
Lærer Haase,
Kaptajn Klinkby,

Strålemestre:

Maler Rasmussen,
Blikkenslager Henriksen,

Udriddere:

Slagter Petersen,
Vognmand Larsen,

Assistent:

Barber Hansen,
Smed V. Petersen,

Slangebærere:

Kjøbmand Karl Jakobsen,
Baron de Geer,

Vandflæssere:

Formand Chr. Poulsen
Murer Frede Petersen,
Hans Peter Hansen
Bagerkusk Chr. Petersen
Jens Thorsen,
Gartner Jørgensen,
Opvarter Eskildsen,

Vandlæssere:

Arbejdsmand Chr. Petersen,
do - Anders Jørgensen,
do - Anders Rasmussen,
Murer P. Nielsen,
Emil Eriksen,

Lygtebærere:

Skrædder Petersen,
Fotograf Vorm,

Redningsmandskab:

Skrædder Chr. Petersen,
Tømrer Madsen,
P. Petersen,
Tømrer Jensen,
Karl Jensen,
Mejerist Jensen,

Kørepligtige:

Gårdejer Jakobsen,
Proprietær Schmit,

Denne liste viser et bredt udsnit af byens befolkning, næsten alle håndværk og erhverv er repræsenteret. Til pumpemandskabet har man meget fornuftigt valgt en smed og en brøndgraver, som strålemester en blikkenslager og som vandlæssere har man udpeget arbejdsmænd, velvidende at det er et hårdt og krævende arbejde, og arbejdsmænd har alle dage været vant til at skulle tage fat, og har derfor de muskler og armkræfter der hører til sådanne en opgave.

Ved bygningen af Birkerød Vandværk i 1906 skete der en radikal forbedring af brandvæsents vandforsyning. Den 12. januar 1905 skriver bestyrelsen for Birkerød Grundejerforening til sognerådsformand A.Andersen i Birkerød.

»Da man ønsker bygget et Vandværk i Birkerød, og nu er kommen saavidt, at der er tegnet Haner til Beløb kr. 3000,00 hvilken Sum man haaber er tilstrækkeligt for Vandværkets Rentabilitet, tillader man sig, at forespørge det ærede Sogneraad, om det ønsker anbragt følgende Haner.

<i>1 stk. Hane på den gamle Kirkegaard</i>	<i>25 kr</i>
<i>1 stk. Hane på den nye Kirkegaard</i>	<i>25 kr.</i>
<i>5 stk. Brandhaner fordelt i Byen à</i>	<i>5 kr.</i>
<i>Kommuneskolens første Hane</i>	<i>15 kr.</i>
<i>Kommuneskolens anden Hane</i>	<i>10 kr.</i>
<i>og for hver efterfølgende Hane</i>	<i>8 kr</i>
<i>Samtidig søger man Sogneraadets Tilladelse, til Nedlægning af Vandrørene i Vejene.</i>	

For Bestyrelsen F.F.Reith

Der bliver ialt opsat 6 brandhaner, hvis placering var følgende:

Dambakken omkring ved kommuneskolen

Kongevejen ved Nobis Mølle

Kildedalsvej ca. Mantziusskolen

Sprøjtehuset på Majpladsen

Kajerødvej ca. v. nuværende Tornevangsvej

Bregnerødvej hjørnet af nuværende Nyvej.

I Sognerådets møde den 10. maj 1917 forelå der en velbegrunder klage over forholdene. Det var fra brandfogeden i Birkerød, depotbestyrer Hans Hansen, der klagede over den tilstand, hvori brandredskaberne befandt sig og over brandordningen i almindelighed. Denne klage resulterede i, at sognerådet nedsatte et udvalg til at gøre instilling til sognerådet om en ordning af kommunens brandvæsen. Udvalget kom til at bestå af formanden overlærer Jørgensen, inspektør Christensen, gårdejer Steinlein, Høsterkøb, Tømrer Hans Hansen, Usserød, og Købmand Jakobsen. Dette udvalg arbejdede ikke så hurtigt, for den 12. marts 1918 skriver brandfoged Edv. Steffensen til Birkerød sogneråd således:

»Da jeg nu har modtaget min Udnævnelse til Brandfoged for Birkerød By, vil jeg ikke undlade at takke det ærede Sogneråd, og udtale, at det skal være mig en Ære at søge at udfylde nævnte Plads så godt som muligt. Jeg må dog bestemt fralægge mig ethvert Ansvar for en mulig Katastrophe, hvis der skulle indtræffe en Ildebrand i den tæt bebyggede Del af Byen. Materiellet som jeg har overtaget er nemlig af den Beskaffenhed, at det slet ikke egner sig for en By af Birkerøds Størrelse og med den Bebygning af Grundene, som det er her i Byen. Der findes således ikke en Gang 100 alen brugbar Sprøjteslange o.s.v. Listerne over det mødepligtige Mandskab er ikke ført i mange År, vistnok ikke i ca. 10 År, så her er jo altid den syndigste Uorden og Vrøvl om hvem der skal møde og hvem der ikke skal. Ligeledes skulle der udbryde Ild om Natten, findes der ikke Lys i eller

ved Sprøjtehuset, dette Forhold måtte vel let kunne ændres ved at føre en elektrisk Ledning dertil med bare et enkelt Blus.

Skulle Sognerådet beslutte sig til Anskaffelsen af en ny Sprøjte, mener jeg at Brandvæsenet kunde omorganiseres således, at der i hvert Tilfælde blev et mindre fast Brandkorps, man kunde jo passende sætte sig i Forbindelse med andre Småbyer af samme Størrelse som Birkerød, og se hvorledes de har ordnet deres Brandvæsen.

Jeg er villig til, til enhver Tid at yde mit Arbejde til Omforandring af Brandvæsenet.

Håbende at det ærede Sogneråd vil tage denne min Henvendelse under gunstig Overvejelse«.

Tegner ærbødigst Edv. Steffensen
Brandfoged.

På sognerådets møde den 14. marts 1918 tog man denne skrivelse til efterretning.

På sognerådets møde den 11. juli 1918 behandlede der et forslag fra brandudvalget om at erhverve en motorsprøjte, som firmaet Th. Knap, København, har fremstillet. Sprøjten koster kr. 14.500,- og ekstra slangemateriel ca. kr. 2.000,- ialt ca. 16.500,- kr. Udvalgets indstilling blev tiltrådt.

Denne motorsprøjte, som nu blev anskaffet, var en Scandia Vabis, og den blev leveret i løbet af sommeren 1918, men den var stadig hestetrukken. Sprøjten viste sig ved prøveudrykninger samt ved ildebrande at fungere tilfredstillende.

Så sker der endelig noget. På sognerådsmøde den 8. august 1918 er der et punkt på dagsordenen der hedder: **Forslag til omordning af brandvæsenet i Birkerød.**

Udvalget foreslår efter forhandling med brandfogeden i Birkerød:

Der ansættes: som brandinspektør glarmester Steffensen, Birkerød, med årlig løn kr. 300,00, som vicebrandinspektør malermester Johs. Christensen, Birkerød, med årlig løn kr. 100,00, som motorpassere: Cyklesmed Hansen og smedemester Knud Nielsen, Birkerød, som løn ydes der kr. 12,- pr. udrykning, samt den af dem der skal smøre, pudse sprøjten m.v. kr. 5,00 pr. gang.

Det foreslås, at følgende pladser opslås:

10 brandsvende, til hvem der ydes kr. 8,00 pr. udrykning for de 6 første, der møder, og kr. 1,50 til hver, der møder, men ikke kommer ud.

1 ordonnans (med motorcykle)

Endvidere foreslås anskaffet følgende:

10 hjelme à ca. kr. 30,00 pr. stk.

14 korte regnfrakker à ca. kr. 30,00 pr. stk.

10 bæltter med økser og karabinhager à kr. 50,00 pr. stk.

De, der er mødepligtige, kan købe sig fri for en fast årlig betaling.

Der indlægges alarmapparater hos brandkorpset samt udarbejdes et or-

densreglement og en vedtægt.

Udvalgets forslag vedtoges.

Birkerød Brandvæsen er nu en realitet, men – som Rom ikke blev bygget på en dag – således heller ikke med Birkerød brandvæsen. Der skulle anskaffes mange nye ting, det kostede penge, og materiellet var ikke ligefrem lager- eller reolvarer – det skulle bestilles, så nøjagtig hvilken dato det kommunale brandvæsen havde sin debut må stå i det uvisse. Men brandvæsenets fødselsdag er helt uden tvivl den **8.8.1918**.

*Glarmester Edv. Steffensen, Birkerød Brandvæsens 1. brandinspektør udnævnt
8.8.1918.*

Birkerød Brandvæsen – de første 25 år

Byen var under stadig udvikling, i 1918 var indbyggerantallet oppe på 5873. I 1906 havde Birkerød fået Vandværk, i 1910 fik Birkerød elektricitetsværk og i 1912 kom gasværket. Flere og flere håndværksmestre havde også fået installeret telefon.

Brandvæsenets årsbudget var i 1914 på 50,95 kr, men det lave niveau kunne naturligvis ikke holdes, hvis man ville have et brugbart brandvæsen. I året 1919 var årsbudgettet således steget til kr. 800.00.

Det faste brandkorps var fra 1918 en realitet, det var ikke længere et pligtbrandvæsen – men nu var det frivillige, eller som det kaldes i dag, deltidsansatte – honorarlønnede brandfolk.

Nu gjaldt det om at se fremad, nu skulle brandvæsenet udbygges – man havde fået faste rammer, nu skulle der anskaffes bedre og tidssvarende materiel, der skulle afholdes faste øvelser for brandmændene, indføres strengere disciplin, og de skulle iklædes en uniform. En af de mest ønskede ting var at få en hurtigere alarmering, men den måtte vente et par år endnu. Brandinspektøren foreslog, at man fik installeret en sirene, som andre byer havde fået, men det fandt ikke genklang hos sognerådet.

Men man havde dog fået en motorcykel til ordonansen, som var malermester Duchwaid, der kørte rundt og kaldte mandskabet sammen. Opstod der en brand, ringede man til sognefogeden eller en af de øvrige, som havde pligt til at møde med heste. Var det en brand i Usserød eller Isterød, så kørte første hold heste fra sprøjtehuset på Majpladsen alt hvad de kunne strække ud, for derefter at blive udskiftet enten ved Chr. Jørgensen eller Jens Hansen i Ravnsnæs som stod klar med et nyt hold heste. Det lyder enormt besværligt, men det var dog et stort fremskridt for Birkerød by, alene det at have en motorsprøjte, som hurtig blev byens stolthed, var en stor forbedring, selv om den var hestetrukket, og selv om den skulle startes af 2 mand med et håndsving.

Nu skulle der anskaffes uniformer og tidligere sognerådsmedlem Julius Petersen, som var med til oprettelsen af brandvæsenet i Birkerød, har fortalt, at det var en værre historie, da brandmændene skulle have deres hjelme og oliekapper. Brandmændene tog af sted til Hovedstaden, der kom de jo ikke så tit, de var da også hele 3 dage om at komme tilbage, for som de sagde, når de nu var der alligevel, så skulle de da opleve Tivoli. Så for dem blev det en meget fin tur.

Mandskabet for Birkerød Brandvæsen var i 1919 næsten fuldtalligt.
1 brandinspektør glarmester Steffensen (kaldet brandmajoren)
1 næstkommanderende malermester Christensen (kaldet buskatten)
1 motorpasser smed Hansen (kaldet mirakelsmeden)
1 ordonnans malermester Duchwaider,
samt 8 mand,

Der manglede således stadig at blive ansat 2 mand.

Brandinspektør Steffensen meddeler sognerådet at 11 mand har søgt de ledige pladser, men han anbefaler, idet det vil tage endnu nogen tid inden der her i byen installeres alarmapparater, at man vælger dem der har installeret telefon. Det blev derfor mekaniker Hans Hansen, Birkerød, og murermester Marott Andersen der fik de ledige stillinger.

Brandinspektør E. Steffensen anmoder sognerådet den 10. juni 1919 om at få noget mere slangemateriel til Birkerød sprøjte. Ved en prøve den 5. maj med motorsprøjten, hvor man skulle afprøve vandværkets ydeevne ved at udskylle kloakerne, viste det sig, at det medbragte kar, som rummede 600 ltr, var 10 minutter om at blive fyldt fra en brandhane, men kun 3/4 minut om at blive tømt når sprøjten gik i gang. Så ved en ildebrand midt i byen kunne man risikere at stå uden vand, idet slangerne ikke kunne nå hverken Søen eller Langedam. Han udbeder sig 15 længder hampeslanger à 15 meter som kan fås for en pris af 4,50 kr pr. meter. Steffensen får sine ønskede slanger.

Brandinspektøren bad nu om at få belysning i sprøjtehuset på Majpladsen, bare en enkelt pære ville hjælpe enormt. Installatør Chr. Olsen indstallerede elektrisk lys i sprøjtehuset for en sum af kr. 180,00.

Af sognerådets protokol fremgår det, at cykelsmed Hansen ønsker at få fast løn for stadig at holde sprøjten pudset og i orden og brandinspektøren får til opgave ved forhandling med cykelsmeden at forsøge at bringe honoraret noget ned, det sættes til 25,00 årligt.

Birkerød Brandvæsen fik efteråret 1920 rigtige uniformer med blanke knapper og var således langt forud Justitsministeriets bekendtgørelse om ensartede uniformer for kommunale brandvæsener.

Til fremtidige ansættelser i brandvæsenet havde man nu fået udfærdiget en standardkontrakt med tilhørende tjenesteregler, den blev vedtaget på sognerådsmødet den 11. november 1920.

En af de første der underskriver denne ansættelses kontrakt er snedker Carl Eriksen:

Ansættelseskontrakt:

Birkerød Brandvæsen

Brandvæsenets Personale består af:

Brandinspektøren,

Vicebrandinspektøren,

2 Sprøjteførere,

1 Motorordonnans,

10 Brandmænd.

Sprøjteførere uniformeres, lønnes og deltager i Tjenesten som det øvrige Mand-
skab.

Mandskabet antages af Sogneraadet efter Brandinspektørens indstilling og
lønnes paa følgende Maade:

75 Kr. aarligt i Løn samt 10 Kr. aarligt til Vedligeholdelse af Støvler. For
denne aarlige Løn af Kr. 75 er Mandskabet pligtig til at deltage i 6 Øvelser efter
Brandinspektørens nærmere Anvisning.

For Udrykning i Ildebrandstilfælde betales:

Om Dagen: Kr. 2,50 for den første Time, og Kr. 2,00 for hver efterfølgende
Time.

Om Natten: Kr. 3,50 for den første Time, og Kr. 3,00 for hver efterfølgende
Time.

Natten regnes fra Kl. 10 Aften til kl. 6 Morgen.

Der udleveres til Brug i Tjenesten:

1 Sæt Klædesuniform med blanke Knapper,

1 Hjelm,

1 Hue,

1 Læderrem med Karabinhage og Økse,

1 Staaldorn.

Almindelige Tjenesteregler:

Enhver er pligtig til i Tjenesten hurtigt og uvægerligt at udføre, hvad der maatte
blive ham paalagt. Mandskabet er pligtig at møde hurtigst muligt, saasnart der
alarmeres. Ingen maa gøre sig skyldig i Udeblivelse fra Tjenesten eller Bortgang
fra denne. Beruselse eller anden Uorden under Tjenesten maa ikke finde sted.
Misligholdelse af de udleverede Uniformsgenstande vil medføre Erstatnings-
krav.

Hvis nogen anser sig forurettet, kan han henvende sig til Brandinspektøren.
Er han ikke tilfreds med dennes Afgørelse, kan Sagen forelægges Sogneraadet.

Enhver skal saavel i som udenfor Tjenesten søge at fremme Korpsets Anseel-
se og gennem hele sin Opførelse vise sig værdig til at tjene i Korpset. Kammerat-
skab er nødvendigt for et godt Forhold i Korpset og udgør de bedste Betingelser
for Korpsets Ydeevne. Der bør derfor stedse være Enighed, Hjælpsomhed og
Venskab blandt alle i Korpset ansatte.

Mærkes noget uhæderligt eller lovstridigt indenfor Korpset, er det en Pligt for
den, der erfarer saadant, særlig af Hensyn til Korpsets Anseelse, ufortøvet at

*melde det til Brandinspektøren som lader Sagen gaa videre til Sogneraadet.
Denne Kontrakt kan opsiges med 3 Maaneders gensidig Varsel.*

*Jeg undertegnede, der har gjort mig bekendt med ovenstående, paatager mig
herved at tjene i Birkerød Brandkorps*

---

sign: Carl Eriksen

---

*Til Vitterlighed:
sign: Edv. Steffensen*

---

sign: Johs. Christensen

---

sign: Formanden for det nedsatte Udvalg

****

Så småt begynder man at tale om at anskaffe en lastautomobil til at transportere motorsprøjten på. Der søges hos branddirektoratet i Fredensborg den 9. juni 1922 om et tilskud til anskaffelsen. Det bliver ikke velvilligt modtaget hos branddirektoratet, idet de i et brev til sognerådet gør opmærksom på, at de gav et tilskud på 1100 kr. til anskaffelsen af motorsprøjten, og derfor finder de ikke anledning til at yde et yderligere bidrag.

I mellemtiden har mekaniker N.P. Hansen på en udstilling set en mindre automobilsprøjte, og er kommet til det resultat, at han ved at købe en lastvogn, kunne omdanne Birkerøds motorsprøjte til automobilsprøjte, hvilket jo ville være en stor fordel, idet man kunne komme til at køre med det samme, uden at vente på forspand. En 1 tons Fordvogn kunne erhverves for 2500,00 kr. Omforandring og maling ville beløbe sig til 500,00,kr. så det ville blive en rimelig billig pris alt i alt. Denne løsning fandt man genial, og i 1923 købte man så lastbilen, men der gik dog et års tid eller halvanden inden mekaniker Hansen havde fået vognen monteret og køreklar. Men Birkerød brandvæsen fik hermed sin første rigtige brandsprøjte, en Fordmotorvogn med faste ringe, med udvendige siddepladser til otte brandmænd og med ca. 200 meter slange, og som der står i avisen, et af de flotteste køretøjer i Nordsjælland.

Oswald Drewsen, tidligere brandmand i Birkerød i mere end 25 år skriver i sine errindringer.

»Ja, nu var korpset kørende, men der var jo det med bremserne! Der skulle skiftes bremsebelægning for hver kørte 50 km, for så var de slidt ned, og det skete også et par gange, hvor de blev udskiftet for sent. Ved en brand på Hørsholm Klædefabrik skete det, som ikke måtte ske: ned gennem Hørsholm Hovedgade svigter bremserne, så sprøjten fortsatte forbi brandstedet. Den stand-

sede først op ad bakken et godt stykke fra klædefabrikken. Chaufføren på sprøjten var Chr. Poulsen, (til daglig vognmand), han spyttede skråen ud og råbte: »Kan du måske standse med en bil uden bremses, det er som at køre på en cykel ned ad bakke, hvor kæden er faldet af«. Anden gang det skete var da man skulle hjem fra en øvelse i Høsterkøb. I svinget for enden af Åsebakken ved Jens Hansens gård, hvor det går stejlt ned ad bakke, blev svinget taget så hurtigt, at de først opdagede at der manglede en brandmand, da de nåede sprøjtehuset. Han var røget af i svinget ved Jens Hansens gård, men ikke kommet noget til. Han var havnet ude i rugmarken«.

Det var godt at have en automobilsprøjte, men det var ikke så godt at sprøjtehuset på Majpladsen ikke var stort nok til at sprøjten kunne anbringes indendøre, foreløbig var den hos mekaniker Hansen, men da man lagde grundstenen til Rådhuset på Kongevejen den 14.8.1924 var det besluttet, at der på samme grund bag ved Rådhuset skulle oprettes et nyt og større

Birkerød Brandvæsens 1. motorsprøjte, en Ford-lastvogn, der blev opbygget af mekaniker N. P. Hansen. En rigtig brandsprøjte, Nordsjællands flotteste køretøj i 1923.

sprøjtehus. November 1927 var Sprøjtehuset bygget af murermester N.P. Godtfredsen og H.Eilertsen til en sum af kr. 2.137.00.

Det gamle sprøjtehus på Majpladsen blev revet ned og murermestrene fik mursten og tagsten for at fjerne fundamenterne.

Nu kunne man få anbragt automobilsprøjten, hvor den hørte hjemme.

I brandinspektør Steffensens optegnelser står der den 22. januar 1928 meget morsomt, at man holdt en prøveudrykning, for at konstatere hvorledes sprøjtes og den hestetrukne udrykningsvogns hastighed stod i forhold til hinanden. Det viste sig, at de udmærket kunde følges ad. Der kørtes ca. 3 mil på 32 minutter, så prøven forløb til fuld tilfredshed. Der var mødt ialt 10 mand.

I Rådhusets kælderetage blev der indrettet et værelse til brug for brandmandskabet, og det lille tårn, på midten af rådhuset, som er en skakt der går helt ned i kælderen, blev brugt som slangetårn. Nu kunne der hænges våde slanger til tørre.

Den 31. marts 1926 udkommer Brandpolitiloven. (Lov om brandpoliti på landet og det nærmest dermed i forbindelse stående bygningsvæsen) Under lovens kapitel 3, som omhandler brandvæsenet, brandredskaber og vandforsyning, samt under kapitel 4 som omhandler foranstaltninger i anledning af ildebrand står der om afvigelser fra den tidligere brandpolitilov fra 1862 bl.a:

at det påhviler sognerådene at affatte en brandvedtægt, der stadfæstes af amtmanden,

at der etableres brandhaner på vandværksledninger i offentlig vej i ikke over 100 m indbyrdes afstand,

at der er fastsat mødepligt for naboer indenfor en afstand af 2 km fra brandstedet, uanset om brandstedet måtte ligge i en fremmed kommune. Brandvæsenets mandskab er pligtig at give møde, så snart det kommer til kundskab om brand i dets egen brandkreds eller et sted indenfor en afstand af 4 km fra dennes grænse. Den ved den tidligere lov hjemlede adgang for den kommanderende på brandstedet til at rekvirere assistance også fra brandkredse der ligger udenfor den nævnte afstand er opretholdt,

at medens udgifterne ved fremmed brandvæsens assistance i almindelighed skal bæres af den kommune, til hvilket brandvæsenet hører, er det bestemt, at direkte udgifter – herunder godtgørelse for skade på sprøjter eller andre brandredskaber forvoldt ved udrykning af en anden kommunes motorsprøjte, som i påtrængende tilfælde kan rekvireres af den kommanderende på brandstedet, skal betales af den kommune, til hvilken assistancen er forlangt.

Den 14. januar 1928 udkommer ny Brandvedtægt for Birkerød Kommune under Frederiksborg Amt.

Kommunen er nu inddelt i 3 brandkredse.

1. Brandkreds, omfattende Birkerød, Bidstrup, Kajerød, Ravnsnæs og Eberød.

2. Brandkreds, omfattende Høsterkøb, Sandbjerg og Isterød.

3. Brandkreds, omfattende Usserød.

Nu tillades det, at pligtbrandvæsenet fritages for den det påhvilende pligt til at møde til mønstringer og øvelser, således at sådan pligt alene påhviler det lønnede brandvæsen. Endvidere erstattes den i Høsterkøb stationerede ældre kommunesprøjte af en moderne håndsprøjte.

Om kommunens brandredskaber står følgende:

I 1. brandkreds: En håndkraftsprøjte med tilbehør, 4 vandspande, samtlige brandredskaber findes i BIRKERØD.

I 2. brandkreds: En håndkraftsprøjte med tilbehør, 4 vandspande, samtlige brandredskaber findes i HØSTERKØB.

I 3. brandkreds: En håndkraftsprøjte med tilbehør, 4 vandspande, samtlige brandredskaber findes i USSERØD.

Fælles for hele kommunen findes i 1. brandkreds:

En mekanisk drevet pumpe med fornødne slanger og andet tilbehør, En håndsprøjte, 4 vandspande. En udrykningsvogn med 2 håndsprøjter samt 2 kemiske ildslukkere. Samtlige brandredskaber findes i sprøjtehuset i BIRKERØD.

Brandslukningsredskaber i private ejendomme:

Usserød:

Amsterdam Kro 2 mindre håndsprøjter,

Den militære Klædefabrik, fabrikkens nuværende sprøjte med rigeligt slangematerial og rigeligt vand umiddelbart ved fabrikken.

Usserød Sygehus, 3 kemiske ildslukkere, en på hver afdeling.

Birkerød:

Birkerød Trælasthandel og Maskinsnedkeri, 2 mindre håndsprøjter i snedkerværkstederne, 2 do ved tømmer oplagene.

Birkerød Kro, 2 mindre håndsprøjter,

Harmonien, restauration, 1 mindre håndsprøjte,

Nobis Mølle, 2 mindre håndsprøjter.

Skovrød:

Lollikhus, restauration, 2 mindre håndsprøjter,

Ebberødgård:

Aandssvageanstalten, anstaltens nuværende sprøjte med rigeligt slangemateriale og ildslukningsapparater på hver af afdelingerne.

Brandvæsenets vandforsyning:

1. Brandkreds: Gadekæret i Bidstrup, Tørvegrav på Oluf Godtfredsens mark i Kajerød, Dammen bag Chr. Larsens hus i Ravsnæs,

2. Brandkreds: Gadekæret i Høsterkøb, Dammen bag Chr.Hansens gård i Sandbjerg, Sjælsøes afløb ved Isterød.

3. Brandkreds: Dammen ved den militære klædefabrik i Usserød.

Vandledninger med brandhaner findes desuden følgende steder:

Birkerød by, Ebberødgaard, Høsterkøb by og Usserød by.

Brandhaner, hvis konstruktion godkendes af amtet, skal inden 1. januar 1930 i de nu eksisterende vandledninger i offentlig vej anbringes med ikke over 100 m afstand.

Brandvedtægten skal fremover revideres hvert 5. år.

Den 1. december 1928 rejste man brandvæsenets første juletræ på Majpladsen. En begivenhed som byens borgere satte stor pris på, det blev et tilløbsstykke og snart var det en fast tradition.

Det var købmand Einar Rasmussen der drev forretning på Ravsnæsvej 10, der tog initiativet til at få rejst et juletræ i byen. Han var netop kommet til Birkerød fra Fredensborg, hvor man hvert år ved juletid kunne glæde sig over et strålende oplyst juletræ, og han mente at der måtte kunne etableres noget tilsvarende i Birkerød. Han slog sig sammen med manufakturhandler J. Chr. Jørgensen og tømrermester Mogensen og sammen henvendte de sig til brandinspektør Steffensen, idet de mente, at det måtte være noget for brandvæsenet. Brandinspektør Steffensen tog ideen op og »plantede« byens første juletræ. Pastor Thomsen holdt den 1. juletale, musikken sørgede overpostbud Poulsen for, installatør Sv. Rasmussen bekostede lysene og installationen og hans medarbejdere gav deres arbejde som bidrag, og år efter år slutter brandkorpsets mandskab kreds om træet.

Men Einer Rasmussens ide gik videre – han fandt, at når træets lys strålede og folk kom i det gavmilde hjørne burde der også tænkes på de mennesker, hvis økonomiske forhold var sådanne, at de knapt havde råd til et juletræ selv. Han fik derfor brandkorpset til også at begynde den årlige juleindsamling for sognets trængende.

Der blev afholdt basar, brandmandskonerne bagte æbleskiver som de solgte med varm kaffe og julegløg. Brandmændene drog fra virksomhed til virksomhed, til byens handlende og samlede penge og produkter til afholdelse af et julelotteri, og i mange år kunne de uddele julekurve og kontante beløb til virkelig trængende familier i byen. Men i begyndelsen af 70'erne var indsamlingssummen blevet så lille og behovet – takket være socialloven – ikke mere til stede, så denne tradition måtte sløjfes, til stor sorg for brandmændene som virkelig holdt af at komme ud til befolkningen og få en snak om andet end ildebrand – specielt da de alle steder blev godt modtaget.

Efteråret 1929 afgang brandinspektør Edv. Steffensen ved døden og en epoke i Birkerød Brandvæsen er forbi. Brandinspektør Steffensen havde ved sin myndighed og sin dygtige fagmæssige kunnen fået opbygget og udviklet et effektivt og brugbart brandvæsen. Men heldigvis var hans efterkommere af samme faste støbning, som var i stand til at tage arven op efter ham.

Som ny brandinspektør ansættes tidligere vicebrandinspektør, malermester Johs. Christensen.

Fra brandinspektør Steffensens førte dagbog om udrykninger og særlige brande skal kort omtales nogle få af dem:

Birkerød Brandvæsen 1928. Fra venstre forreste række: Johs. Christensen, B. Knudsen, F. Jensen, L. Danielsen, H. Larsen, brandinspektør Edv. Steffensen, F. Lundquist, O. Andersen, Chr. Poulsen, K. Eriksen. Stående på brandbilen: A. Duchwaider, V. Jørgensen, Ivan Daewall, C. Andersen, K. Nielsen.

Den 29. november 1919 meldtes fra Bloustrød, kl. 4,30 eftermiddag, at kroen brændte. I løbet af 1/2 time var vi på brandstedet. 3 slanger lagdes ud, og det lykkedes at begrænse ilden til den angrebne bygning, et baghus, hvor købmandsforretningens lager var. Årsagen til ildens opkomst var uforsigtighed med cigaretrykning ved en benzinbeholder.

Den 5. januar 1920 meldtes – om morgenen kl. 7,30 – brand fra Laurbjærg. Der var ild i Gammelgaard. Det var en meget besværlig tur derover, det glatte føre forhindrede hestene i at stå fast. Men da vi endelig nåede frem, kunne vi ikke redde gården, som var en stråttækket, firelænget gård – kun svinehuset blev reddet. Sprøjten fungerede, uagtet kulden, udmærket.

Den 11. januar 1921 var der et meget stærkt brandskær i retning af Holte, og da det blev meldt, at det var Søllerød Slot, der brændte, tog vi af sted ved 12-tiden om aftenen. På opfordring af politiassistent Hartmann, Lyngby, lagde vi vore slanger ud fra branddammen ved Søllerød Kro og arbejdede til kl. 4,00 om morgenen, da vi af den lokale brandfoged fik tilladelse til at køre hjem. Det var første gang, at vi arbejdede sammen med professionelt brandvæsen, idet Hellerup Brandvæsen også assisterede under kommando af vicebrandinspektør Larsen, som udtalte sin beundring over, hvad vi kunde præstere med den lille sprøjte.

Den 28. marts 1921 kl. 12.00 middag meldtes ildebrand fra Sandholmgaard. Vi var på brandstedet kl. 12.30 og det så da meget faretruende ud, idet hele gården var omspændt af luer. Sprøjten stationeredes ved en i haven værende dam, 3 slanger lagdes ud og efter et energisk arbejde, hvor mandskabet måtte have røgmasker på, lykkedes det at frelse Hovedbygningen, samt kostalden, hvor der var brandsikret loft, så kreaturerne allerede kl. 5 om eftermiddagen atter kunne sættes i stald. Men det brændte dog livligt i ladebygningen og andre udbygninger hele natten. Kl. 10,00 om aftenen havde vi tømt dammen i haven og måtte flytte ned til hjørnet af Kettingevejen. Vi fik en del slanger ødelagt, da det var frostvejr om natten. Vi var først hjemme i Birkerød næste morgen kl. 8.00.

Den 26. maj 1923 stor ildebrand i Bistrup, hvor Fredsholm og Nordvanggaard gik op i luer. Der alarmeredes kl. 12.00 nat, men begge gårde stod i lys lue, da vi kom til stedet. Vi havde det uheld til at begynde med – da vi lagde ud fra gadekæret – at sugekurven tilstoppedes med slam og lignende, men samme skæbne overgik Københavns Brandvæsen, som også kom til stede. Vi flyttede ned i haven, hvor der var rent vand. Var hjemme igen kl. 12.00 middag samme dag

Den 24. juli 1924 – kl. 3,45 eftermiddag – meldtes fra Farum Central ildebrand i Stavnholt. I løbet af 20 minutter var sprøjten på brandstedet. Det viste sig at være en brand af meget stort omfang, idet der var ild i 3 gårde. Sprøjten stationeredes ved gadekæret, og slangerne udlagdes med en til hver gård – men ved det stærke tryk sprængtes en del slanger. Det var dog for en del Birkerød Brandvæsens fortjeneste, at ikke en fjerde gård, Furesøgaard – også gik op i luer, idet den var antændt flere gange. Efter 4 timers arbejde kørte sprøjten hjem.

Lørdag den 25. oktober 1924 meldtes fra Bistrup kl. 6,15 om aftenen, at et blokhus ved Furesøen brændte. Sprøjten var hurtigt på stedet, og det viste sig da at være brandudvalget der afholdt en prøveudrykning. Sprøjten stationeredes ved en på marken værende dam og 50 m slange udlagdes. Desværre kom en brandmand til skade i mørket ved at falde over en slangetromle, men kom sig dog i løbet 14 dage. Sprøjten tilbage ved 9-tiden om aftenen.

Fredag den 30. januar 1924, kl. 10,00 aften – meldte fabrikant Richter, Kongevejen, at der var ild i hans villa. Jeg kom til at huske på, at samme aften afholdtes et møde på Harmonien, hvor efter al sandsynlighed flere brandmænd var til stede. Ringede derned og de tilstedeværende brandmænd begav sig hurtigt til stedet – så hurtigt, at de fik ilden kvalt i fødselen. Ilden var opstået på loftet ved at en madras var henlagt ovenpå et rør fra badeovnen. Ilden havde ret kraftigt fat, men ved flittig brug af vand, lykkedes det at slukke ilden hurtigt. Sprøjten kørte hjem, men 2 mand blev tilbage som brandvagt.

Den 18. december 1925 kl. 3,45 eftermiddag. Skorstensild i Skovløberhuset i Bistrup Hegn. Den nye udrykningsvogn var for første gang ude og viste sig hurtigt og brugbar. Ilden blev hurtigt dæmpet. 2 mand medvirkede.

Natten mellem 26. og 27. december 1925. Kl. 4 – alarmeredes brandvæsenet efter ordre fra brandfoged, smedemester Hansen, Bloustrød. Der var forgæves søgt at opnå telefonforbindelse, men da Allerød Central ikke havde natforbindelse, viste det sig umuligt. En ung mand – beordredes til – pr. bil – at køre til Birkerød, men da han ikke var lokalkendt, varede det noget, inden han fandt brandinspektørens bopæl. Kl. 4.10 var sprøjten køreklar, og uagtet der ikke var mødt mere end 2 mand, vicebrandinspektøren og chaufføren, kørte vi afsted, men måtte på grund af det glatte føre køre meget forsigtigt. Det resterende mandskab mødte pr. bil/cykel og var i Bloustrød samtidig med sprøjten. Det var meget besværligt at få sprøjten i stilling, da vejen til vandhullet var pløret op – så sprøjten måtte køres ned over den frosne pløjemark. Der blev hugget hul på isen, 7 længder 3” trykslange lagdes ud. Ilden var opstået i rejsestalden, men da den var sammenbygget med hovedbygningen, var den stærkt truet. Vi sprøjtede på den truede gavl, og da den værste fare var overstået, begyndte vi at slukke fra grunden i nordre ende på rejsestalden, og efter 4 timers arbejde var ilden slukket fuldstændigt. Kl. 9 var sprøjten atter tilbage i Birkerød, alle mand mødt.

Den 13. december 1926 kl. 6.00 morgen meldtes fra Isterød, at Mariehøj brændte. Mandskabet alarmeredes, og sprøjten var på brandstedet kl. 6.25. Hørsholm Brandvæsen var på stedet, men kunne intet udrette, da de skulle hente vandet fra åen ved Grønnegade. Vi stationerede vor sprøjte ved en Mose ad Hørsholm til. Det var en besværlig udlægning gennem mudder og pløjemark. Det viste sig hurtigt, at vi ikke kunde nå med vore slanger og måtte låne et par hundrede meter slange af Hørsholm Brandvæsen, som alligevel ikke kunne gøre brug af dem. Efter 25 minutters forløb var vi klar til at give vand og sprøjtede så til kl. var 1.00, kl. 2,00 om eftermiddagen igen tilbage i Birkerød.

Den 10. juni 1927 kl. 7.00 eftermiddag. Ildebrand i den gamle røde gård på hjørnet af Rolighedsvej og Skolevej – tilhørende overretssagfører Hassing. Da vi mødte på pladsen, viste ilden sig at være på et pulterkammer på 1. sal. Ved

rigelig brug af vand, som blev tilført i spande, lykkedes det at slukke ilden i løbet af 3/4 time. Efterlod 2 mænd på vagt.

Den 12. august 1927 kl. 12,25 middag. Gårdejer Fr. Steinlein i Høsterkøb meldte, at børnehjemmet »Frihedsløst« brændte. Sprøjten var køreklar 7 minutter efter og var kort tid efter på brandstedet. Der var rigeligt med vand, 400 m slange blev udlagt og slukningsarbejdet påbegyndtes sammen med Hørsholm Brandvæsen. Vi delte arbejdet imellem os således, at Birkerød Sprøjte slukkede ilden i den store lade og halmstakkene samt dækkede ungvægstalden, medens Hørsholm slukkede kostalden og dækkede stuelængen. Det var et meget besværligt arbejde for os, da der var megen indhøstet sæd i den store lade. Efter 11 timers arbejde kørtes hjem igen.

Den 13. marts 1928 kl. 9.00 formiddag. (Betjent Hansen). Ildebrand på Sønderkovgaard, Bloustrød Overdrev, tilhørende hønseriejer Mourier. Gården hører til Bloustrød Sogn. Vi kørte derop, men kom ikke i arbejde, da dette ikke ønskedes af den kommanderende brandfoged.

Den 27. april 1929 kl. 1.00 nat. (Jernbanestationen) Heflig brand på banskårningen ved Bistrup Hegn. Da det blæste stærkt og ilden greb rask omkring sig, alarmerede jeg en del af mandskabet, som mødte meget hurtigt – og i løbet af en god halv time, var ilden slukket. Der var da brændt ca. 50 m af skråningen.

Under brandinspektør Johs. Christensen sker der store fremskridt. I 1933 anskaffes en automobilsprøjte, Chrysler Plymouth, nyeste model, 6 cylindres motor, 111 m slangelængde, en stige der kunne udskydes til 10 m, men som skulle betjenes af 4 mand, idet stigen var lavet af asketræ, dens vægt var ca. 50 kg. Plymouthen var på gummihjul med luft i ringene, og en påhængssprøjte – nu skulle der ikke mere startes med håndsving. Sprøjtehuset, ved Rådhuset, bliver udvidet, således at der nu er to porte og plads til den nye sprøjte, og kaldes fremover ikke mere sprøjtehuset, men nu bruger man ordet brandstation.

Så kommer endelig det længe ventede og omtalte alarmeringsanlæg. Den 24. november 1933 tegnes der kontrakt med Københavns Telefonaktieselskab om oprettelse og vedligeholdelse af et brandalarmeringsanlæg, bestående af 2 induktorer, en hos brandinspektøren og en hos Birkerød Telefoncentral, samt 11 alarmklokker. Brandalarmeringen foregår ved telefonfunktionselskabets hjælp, idet der fra Birkerød Telefoncentral, der har døgn-tjeneste, er ført ledning til en alarmklokke hos hver enkelt af brandmandskabet i Birkerød by (1.brandkreds). I telefonbogen er for ildebrandstilfælde meddelt følgende instruktion: **NB BRANDVÆSEN.** opgiv blot ildebrand og vent!

Ved melding af ildebrand indstiller Birkerød Central straks den kaldende abonnent til brandinspektørens telefon, hvorefter brandinspektøren modtager meldingen og ved sin induktor alarmerer brandmandskabet, som uopholdeligt (iklædt uniform) begiver sig til brandstationen. Svarer brandin-

spektørens telefon ikke, kaldes vicebrandinspektørens telefon som modtager meldingen om ildebrand og ved centralens medvirken via centralens induktor alarmerer brandmandskabet. Svarer hverken brandinspektør eller vicebrandinspektør på centralens kalden, modtager Birkerød Telefoncentral brandmeldingen og alarmerer uden videre hele brandmandskabet. Brandfogeden i 2. brandkreds (Høsterkøb) alarmeres telefonisk. Brandstationen er forsynet med telefon, således at de først ankomne af brandmandskabet straks kan skaffe sig eller modtage oplysning om brandstedets beliggenhed, og således at den første sprøjte normalt er klar til afgang ca. 5 minutter efter alarmering. Induktorerne er desuden indrettet til, at mandskabet kan alarmeres i afdelinger på 3-4 mand, idet det jo ved mindre brand ikke er nødvendigt at alarmere alt mandskab.

Der indføres også gensidig slukningshjælp kommunerne imellem. Den 16.11.1934 blev der indgået en overenskomst mellem brandudvalgene i Søllerød - Birkerød og Hørsholm kommuner om vederlagsfri gensidig slukningshjælp i ildebrandstilfælde. Denne overenskomst er stadig gældende. Da Farum i 1967 fik et kommunalt brandvæsen blev der ligeledes indgået en overenskomst med Farum kommune.

Brandinspektør Johs. Christensen ønskede at udvide Birkerød brandvæsen med endnu en autosprøjte, og hans overtalelsevner har nu fundet genklang, for den 30.1.1936 kan man læse i Nordsjællands Socialdemokrat:

»Udvidelse af sprøjtehuset. Sprøjtehuset ved Rådhuset er for tiden ved at blive forlænget, således at vi kan få den nye udrykningsvogn under tag, når den engang med det allerførste arriverer«.

Det viste sig nemlig at den nye sprøjte var længere end selve bygningen, hvorfor det var nødvendigt at forlænge den i den ene halvdel, idet der ligesom blev sat en karnap på. Endvidere bliver der installeret et bedre varmeanlæg. Den nye sprøjte var en åben Ford med 8 cylinder motor, indbygget vandtank og skumsprøjte.

Birkerød brandvæsen var nu flot kørende med hele 2 nye brandsprøjter. Hvis man ser i brandvedtægten for Birkerød kommune, som udkom 1937, står der under materiel for 1. brandkreds:

En 1000 minutliter motorsprøjte med stige og sugeslange.

En udrykningsvogn med 1000 minutliter skumpumpe.

Begge køretøjer findes på brandstationen i Birkerød.

Af den nye brandvedtægt fremgår det endvidere, at der nu er opstillet 46 brandstandere. 24 i Birkerød by, 14 på Ebberødgård, 7 i Usserød og 1 i Høsterkøb.

Kommunens samlede årlige udgifter er i 1937 kr. 6.500,00.

Udvidelsen af »Sprøjtehuset« brandstationen bag Rådhuset i 1937, man kan skimte den »karnap«, der blev bygget til for at den nye sprøjte, en Chrysler Plymouth, kunne få plads.

Brandinspektør Johs. Christensen dør i 1938 og stillingen som brandinspektør bliver besat af kontorbestyrelse Oluf Andersen, der har været ansat i brandkorpset siden 1918. Der foreligger ikke noget skriftligt fra Johs. Christensens side om brande i Birkerød, kun en rapportbog med datoer og adresser for udrykningerne, men der findes avisreferater og udtalelser fra tidligere brandmænd.

Frederiksborg Amts Avis 4.1.1937:

To brande. Garagebrand på Eskemosegaard – hovedbygningen i fare – skorstensild i Kajerød.

Søndag, lidt før middag, opstod der en brand i en garage på Eskemosegaard og branden truede en overgang den store, smukke hovedbygning. Årsagen til branden var en ældre lastbil, tilhørende gartner Larsen, der havde forpagtet gårdens gartneri. Han havde trukket bilen ud af den halvåbne garage, hvori den

stod, og ville starte vognen, men da dette mislykkedes, skubbede han atter vognen ind i garagen, der er beliggende lige ved gårdens hovedbygning. Næppe var vognen kommet ind i garagen, før motoren begyndte at gå, samtidig slog flammer ud af kaburatoren og antændte noget tvist. I løbet af kort tid, brændte bilen og taget over garagen. I den stærke blæst slog flammer over mod hovedbygningen, hvor vinduerne til kælderen sprængtes og rammerne antændtes. Birkerød brandvæsen var fremme i løbet af 8 minutter, og ved hjælp af skumslukkeren lykkedes det at redde hovedbygningen, men bilen og en del af garagen brændte.

En anden brand, der dog var knap så alvorlig, udbrød lørdag eftermiddag, da brandvæsenet blev alarmeret fra gårdejer P. Svendsen, Kajerød Bakke, hos hvem der var opstået skorstensild. Det lykkedes hurtigt brandvæsenet at få slukket ilden.

I anledning af disse brande beder brandinspektør Christensen os indskærpe, at det ved alarmering er tilstrækkelig til centralen at melde »ILDEBRAND« samt brandstedet. Det er ganske unødvendigt og kun sinkende for udrykningen at forsøge at forklare centralen hvorfor det brænder, og at de endelig må skynde sig. o.s.v., giv kun den korte præcise melding »ILDEBRAND« så foretager centralen det videre fornødne.

Frederiksborg Amts Avis 19.1.1937. Farlig skorstensild i Ravnsnæs. Regn af gnister over to stråttækte længer. Mandag aften ved 21-tiden opstod der en heftig skorstensild i gårdejer Jens Hansens 4-længede gård i Ravnsnæs. Da Birkerød brandvæsen kort tid efter kom til stede, føg gnisterne ned over de to af gårdens stråttækte længer, der lå lige i vindsiden. Det lykkedes dog ved at dække bygningerne med skum, at forhindre gnisterne i at fænge.

Tidligere brandmand Oswald Drewsen omtaler i sine errindringer en stor brand i sognefoged Bendtzens gård, her brændte to heste og nogle grise, hvilket gav det udslag, at man fik anskaffet en riffel, så man kunne skyde de forbrændte dyr, og befri dem for lidelserne. Snarest indmeldte man 3 brandmænd i skytteforeningen for at blive uddannet til mesterskytter. Deres skydelærere var skomagere Andersen og gårdejer Brochfeldt.

Da kontorbestyrer Oluf Andersen blev brandinspektør, forventede mandskabet, at nu måtte der ske en hel del, han var en kendt mand i byen, han var medlem af sognerådet, hvor han sad – næsten da – i alle store udvalg, så man mente, at han havde fingeren på pulsen. Der skete også noget, korpset blev udvidet med 2 mand, lønningerne blev bragt i orden, således at årslønnen for brandmænd blev kr. 125,00, endvidere steg udrykningsbeløbet om dagen til kr. 3,00 for 1. time og 2,50 for efterfølgende timer og om natten til 4,00 kr. for 1. time og 3,50 kr. for efterfølgende timer. Endvidere steg summen for vedligeholdelse af støvler fra kr. 5,00 til kr. 10,00 om året.

En lidt uheldig episode skete ved en udrykning den 10.6.1939 fra brandsta-

tionen og til brandstedet i Lindevangskvarteret i Birkerød, hvor der var udbrudt ild i noget tørt græs i et mosehul. Fra en politirapport optaget den 12.6.1939 fremgår det, at en kun 16-årig mekanikerlærling førte Birkerød brandvæsens motorsprøjte fra brandstationen og ud til brandstedet. Mekanikerlærlingen havde opholdt sig i værkstedet hos vicebrandinspektøren, der iøvrigt var rejst til Jylland for et par dage, da der blev sendt bud efter nøglen til sprøjtehuset, hvilken lærlingen påtog sig at aflevere til rette vedkommende. Da han nåede sprøjtehuset, var der endnu ikke mødt nogle af brandkorpsets chauffører, hvorfor lærlingen på eget initiativ kørte brandbilen ud af garagen, for at selve motorpumpen kunne blive koblet bagpå, alt i den hensigt at sinke den forestående brandudrykning mindst muligt. Efter at sprøjten var blevet gjort klar til udrykning, og der stadig ikke havde indfundet sig chauffører, henvendte brandinspektøren, som ikke selv havde kørekort, sig til droskeholdepladsen på jernbanestationen samt til Birkerød Bilcentral for at skaffe en chauffør, men uden resultat, ingen chauffører var hjemme i øjeblikket. I mellemtiden var der kommet besked om, at ilden havde en alvorlig karakter og truede med at antænde et i nærheden af ilden liggende hus, brandsinspektøren spurgte derfor lærlingen om han kunne køre sprøjten, hvilket han bekræftede og brandinspektøren gav ham derpå lov til at køre. Sprøjten blev så bemanded med 4 mand samt brandinspektøren selv, der indtog førersædet ved siden af lærlingen som fik ordre på at køre langsomt. Sprøjten var under kørslen forsynet med brandvæsenets udrykningsflag ligesom der blev gjort brug af udrykningshornet ved passeringen af krydset Kajerødvej-Tornevangsvej. Brandinspektøren indrømmede, at han godt var klar over, at lærlingen ingen kørekort havde og at han ikke var fyldt 18 år. Men brandinspektøren havde ikke spurgt lærlingen desangående, ligesom lærlingen heller ikke havde gjort opmærksom på dette forhold. Men kørslen foregik roligt og sikker, farten oversteg ikke 30 km/t og brandinspektøren var i stand til ved hjælp af håndbremsen at standse på kort afstand, såfremt dette skulle vise sig nødvendigt.

Brandinspektøren fik en reprimande og måtte lide den tort, at aviserne bragte karrikaturtegninger af ham gående foran sprøjten med en mælkeklokke, som der blev ringet med, og bag rattet i sprøjten sad en baby med sut i munden. Værre blev det for den chauffør der havde vagt, men ikke mødte ved udkald, han blev afskediget fra korpset.

Den 9.9.1943 kunne man i Frederiksborg Amts Avis læse:

Det moderne Birkerød Brandvæsen kan i disse dage fejre 25 års jubilæum.

Brandvæsenet består på jubilæumsdagen af brandinspektør Oluf Andersen, vicebrandinspektør fabrikant Laursen og 13 brandmænd. Der er fast brandvagt på Rådhuset/Brandstationen, hvilket må siges at være en betydelig fordel. Materiellet består af 2 brandbiler, en af dem med moderne skumsprøjte og 2 stk. motorpåhængssprøjter. Brandvæsenet bestyres af et udvalg bestående af plejer Berthin Christensen, gårdejer Jens Hansen og maskinarbejder Martin Nielsen, og brandvæsenet administreres af kommu-

neingeniør Larsen. Et brandvæsen, der altid skal være på højde med tiden, d.v.s. fuldt ud moderne og udrustet med de mest fuldkomne slukningsmidler, er naturligvis ikke noget helt billigt foretagende. Budgettet for 1943-44 viser da også en anslået udgift på kr. 18.000,- heri indbefattet nyanskaffelser, forrentning og afskrivninger. Nu på jubilæumsdagen kan man vist uden overdrivelse sige, at Birkerød har et både godt og raskt brandvæsen, der altid møder på pletten og udfører et virkeligt påskønnelsesværdigt arbejde, der redder betydelige værdier.

På grund af de ret så alvorlige tider, blev der kun holdt en beskeden reception på brandstationen i anledningen af jubilæet.

Birkerød Brandvæsen – Krigens tid

Allerede sidst på året 1939 begynder man så småt at kunne mærke krigens afsmitning på Danmark. Der er mangel på gummi, og fra myndighedernes side bliver brandvæsenet anmodet om på tro og love at oplyse om hvormange bildæk, både monterede og reservedæk, der findes på brandstationen, samt om hvormange brandmænd der har behov for cykeldæk, for at kunne møde til brand. Fremover skal der ansøges om nye dæk, og de gamle dæk, ja alt gammelt gummi skal afleveres for at få nyt udleveret. Den 25. november 1939 anmoder brandvæsenet politikontoret i Hørsholm om at måtte få udleveret de fornødne benzinkort, i.h. til fremsendte maskinattester vedr. brandvæsenets 2 motorsprøjter. Den 27. november modtages der så rationeringskort for tiden 1.12.1939-1.3.1940 ialt 1200 l, eller 600 l pr. sprøjte, hvorefter der måtte søges påny. Rationerne blev mindre og mindre, snart fik man kun suppleret op til den brugte mængde ved udrykningerne. Efterhånden bliver stadig flere og flere produkter mangelvarer. Det kniber således med at få læder, det bliver vanskeligt at få støvler forsålet og repareret, uniformer og andet personligt udstyr må der passes særlig godt på, for der var mangel på uniformsklæde.

Sognerådet vedtager på et møde, at der til luftværnsforanstaltninger bevilges kr. 550,- til indkøb af apotekvarer og forbindsstoffer. Ved næste møde forhøjer man det bevilgede beløb til kr. 1.100,-, med det forbehold, at afhænde ikke brugte varer og tage beløbet til indtægt. Fra Birkerød Apotek anskaffes diverse varer lige fra gummihandsker, operationskitler, neglebørster til jod, sterile gaze bind, vaseline og brintoverilte. Disse ting skal administreres af brandvæsenet. Oktober 1945 motager Birkerød Apotek diverse medikamenter og forbindsstoffer retur for et beløb af kr. 700,65. Der blev også anskaffet mørklægningspærer, det var blåmalede pærer, som gav et beskedent lys, men havde man først vænnet sig til det spøgelsesagtige kolde lys, kunne man orientere sig. Alle kantstene i byen blev hvidmalet, der var opfundet selvlysende maling, endvidere skulle alle gående efter mørkets frembrud bære selvlysende hvide armbind. Fantasien havde ingen grænser, snart så man folk med selvlysende blomster i knaphullerne.

Besættelsen gav brandkorpset mange udfordringer, mere og andet end det de var vant til. Hele mandskabet blev sammen med Danske Kvinders Beredskab og C.B.erne, distriktlederne, samariterlederne og lazaretlederne kaldt

til møde hos sognerådsformand Johs. Christiansen for at gennemgå den luftværnsplan, der var gældende for Birkerød og omegn. Danske Kvinders Beredskab skulle tage sig af indkvartering, madlavning og børnepasning, medens CB-erne (Civilbeskyttelse) der bestod af udskrevet mandskab, skulle være behjælpelige med brand- og sanitetstjeneste, samt politiopgaver.

Luftværnsplanen blev udleveret til samtlige ledere og sognerådets medlemmer. Brandmændene fik besked på, at de ikke måtte forlade byen. Chefen for luftværnet, kunstmaler Bertelsen, Skovgårdsvej, befalede – så snart der fra politiet, blev meldt luftalarm, skulle mandskabet og sprøjten stå klar til at rykke ud i byen og gøre befolkningen opmærksom på at der var luftalarm ved at tude i udrykningshornet og at alle skulle begive sig til et tilflugtsrum. Det var egnede kældre i beboelsesejendomme, der blev indrettet som tilflugtsrum, hvor lofter og vægge blev forstærket og afstivet ved anbringelse af kraftige stolper eller jernbetondragere, endvidere skulle der være en forberedt murgennembrydning som nødudgang. Birkerød havde ingen offentlige beskyttelsesrum, så som jord- eller betondækningsgrave, de såkaldte bunkers, som det sås i større byer. Ingen måtte være på gaden eller opholde sig udendørs. Men det gik nu ikke helt, som præsten prædkede, så snart brandbilens horn lød i gaderne kørte eller løb folk, voksne som børn, bag efter sprøjterne, det var de vant til, for så skete der jo noget. Denne form for varsling holdt op, så snart luftværnssirenerne var opsat. Endvidere skulle der kontrolleres, om mørkelægningen blev overholdt. Det var en meget foruroligende, hektisk og nervepirrende tid, og der blev enorm mange udrykninger under og på grund af besættelsen. Der var ligeså mange udrykninger pr.år i tiden 1940-45 som der blev i tiden fra 1946-1960.

Osvald Drewsen, som var brandmand under krigen fortæller, at der i denne periode var indtil flere påsatte brande, »frihedskæmper-brande« som de kaldtes. I 1943 opstod der flere alvorlige brande, der var meget grimme, det var de såkaldte »SS-brande«. Der var især en »SS-brand« som aldrig vil blive glemt, det var da SS sprængte Studenterrytten ude på Ravsnæsset. Da sprøjten kørte ned ad bakke på Carl Plougsvej, bremsede den pludselig så kraftigt op, at en mand faldt af, det var dengang folkene stadig sad uden på sprøjten og kun var fastgjort med en læderstrop om armen. Opbremsnin-gen var så kraftig, at stroppen blev revet over og brandmanden faldt af. Der var trukket en kraftig stålwire over vejen. Da den blev klippet over, kunne der køres videre. Da sprøjten nåede frem til Studenterrytten, lød der et brag – og vinduer og døre blev blæst ud. Da brandvæsenets opgave bestod i at slukke branden kørtes sprøjten frem og folkene ville til at sætte ind mod ilden, men de blev brutalt stoppet af et par »herrer« med dødningehoved på huen og maskinpistoler i hænderne. Her skulle ikke slukkes noget, så det, der var den værst tænkelige situation for en brandmand – skete her, alle måtte bare sidde passivt og se ilden fortære hus og indbo. I Sandbjerg skete der flere af den slags brande, hvor brandvæsenet også kun var tilskuer.

Brandinspektør Oluf Andersen døde ganske pludselig den 21. marts 1944

kun 57 år gammel. Han var enormt afholdt, meget modig og han forstod at skaffe den rigtige ånd og kammeratskab, som der skulle til i netop disse svære år.

Som ny brandinspektør blev udnævnt vicebrandinspektør A. Lindskov Laursen, som aldrig blev kaldt andet end »Bedstefar« af sine brandmænd, og ikke uden grund, han var virkelig en kærlig og omsorgsfuld bedstefar for sit mandskab, altid varetog han deres interesser, altid ville han kun mandskabets og brandvæsenets bedste.

Årene 1944 og 45 blev svære, ikke kun for hele landet, men så sandeligt også for Birkerød. Da tyskerne internerede politiet i Birkerød, måtte der oprettes et værn for byens handlende, for at dæmme op for alle de indbrud, som pludselig florerede, samt for at forhindre de mange slagsmål som opstod, dels på grund af meningsforskelle, dels på grund af drikkerier.

Den dag politiet blev interneret, gik Lindskov Laursen op til sognerådsformand Kaj Jensen og tilbød at stille sit brandkorps til rådighed som vagtværn. Kaj Jensen indkaldte hele brandkorpset til møde på rådhuset og spurgte om brandmændene var villige til at danne et vagtværn, de skulle naturligvis ikke gøre det gratis.

Hvor meget de fik som betaling, står der intet om, men alle brandmændene så stort på beløbet, de var straks beredte til at gøre en ekstra indsats, så alle meldte sig, og således blev der dannet et vagtværn bestående af 16 brandmænd og 16 af byens borgere, med Lindskov Laursen og H. Hofmann fra Zoneredningskorpset som ledere. Der blev oprettet en vagtstue med fast vagt på rådhuset. Vagtværnet, som i folkemunde blev kaldt »celluldsbetjentene« blev udstyret med lygter, knipler og håndjern. Vagtværnet fungerede på den måde, at det blev inddelt i hold på 8 mand samt en leder, det blev til 3 hold som havde 2 vagter om ugen pr. hold fra kl. 19.00 til kl. 6.00 morgen. Hver brandmand fik en makker, det var en person blandt de handlende og håndværkerne i byen, der meget omhyggeligt blev udvalgt og vurderet af lederne af vagtværnet, for man kunne ikke være for forsigtig, det skulle være en person man absolut kunne stole på.

Allerede den første aften kom vagtværnet ud for en dramatisk begivenhed. Nogle tyskere var brudt ind i et øldepot og havde stjålet et par kasser øl. Brandinspektøren havde en fin og godt afrettet hund som han tog med ud til depotet, men da tyskerne så hunden, samt Lindskov Laursen og hans vagtmænd ankomme, begyndte de at skyde helt vildt, det regnede ned over brandmændene med både ølflasker og kugler, så de måtte hurtigst muligt søge dækning. Lige pludselig fortrak tyskerne, åbentbar temmelig hovedkulds, for brandinspektøren fandt en tysk pistol på gerningsstedet og brandinspektørens hund fandt en tysk soldaterskråhue med nummer i, begge dele blev af brandinspektøren den næste dag afleveret hos den tyske kommandant i Høvelte, samtidig med at brandinspektøren beklagede sig over episoden. Kommandanten, som fik to ubestridelige bevis i hænde, blev snart meget høflig og gjorde mange undskyldninger, heldigvis var brandinspektør-

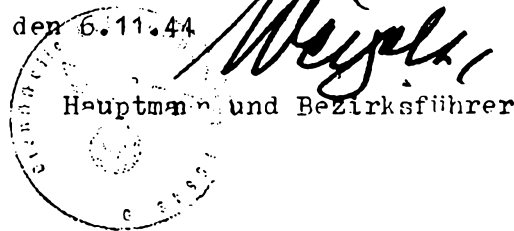
ren klog nok til at bede om en kvittering for pistolen, den opbevares i brandvæsenets kartotek, som et minde om den tid. Hvad der skete den hueløse og pistolløse soldat, vides der ikke noget om.

B e s c h e i n i g u n g

=====

Der Uffz. Paul L ü h r ist berechtigt, die
gefundene Pistole Nr. S 86 o3o (1943) in
Empfang zu nehmen.

O.U., den 6.11.44

Kvitteringen som brandinspektør Lindskov Laursen fik af den tyske kommandant i Høvelte, da han afleverede den fundne pistol den 6.11.1944.

Vagtværnet blev kaldt ud til mange værtshusslagsmål, gadeuorden og noget mindre behageligt, som de bestemt ikke brød sig om, temmelig mange husspektakler, hvor de så måtte prøve at dæmpe gemytterne, og det var ikke så rart, for det var jo byboer som de til daglig kendte som rare mennesker. Havde man anholdt en tyveknægt eller slagsbroder blev de kørt til Hørsholm og sat i arrest indtil de dagen efter blev hentet og bragt op på rådhuset, hvor de kom i forhør hos en vagtleder og sognerådsformanden og der blev optaget rapport.

Det var strengt forbudt for vagtværnet, at blande sig i værtshusslagsmål hvor Værnemagten, Hipoer eller Frikorpset var indblandet, for de var bevæbnede, og man kunne ikke overskue konsekvenserne. Til gengæld var der en kærkommen, behagelig pligt som blev pålagt vagtværnet. Alle de »søde unge piger« som ikke turde gå alene hjem fra Biografen, skulle eskorteres sikkert hjem til deres bopæl.

Tiden op til 5. maj blev værre og værre, nogen havde fået fært af, at dette vagtværn måske ikke var helt legalt, der skete ting og sager omkring det, som tyskerne ikke rigtigt kunne lide. En aften mødte en Hipo og nogle værnemagtssoldater op. De var på inspektion, men åbenbart fandt de ikke hvad de søgte, for de gik igen. Nogle dage efter, hvor mandskabet mindst

ventede det, blev døren brutalt slået op klokken 3 om natten og ind kom 4-5 sorte Hipoer og forlangte benzin. Man bedyrede, at der kun var det der fandtes på sprøjterne, det lod de sig ikke nøje med og forlangte nøglen udleveret til tromlehuset og vejræsenets lagerrum. Tromleføreren som boede i Kajerød, måtte midt om natten ud af sengen og aflevere benzinen. Dagen efter blev noget af benzinen dog leveret tilbage.

Et af de »Føl« (indkaldt CBer), som gjorde tjeneste på brandstationen, havde mandskabet ikke rigtig tillid til, han var meget spørgende og især interesseret i rådhuspedel Steffen Andersen, (som var brandmand) »føllet« mente, at det måtte da være let, at holde pedellen op, og forsvinde med hele kommunens folkeregister, der var sikkert mange spændene ting der at læse.

Mandskabet kunne ikke lide hans manerer og gav ham den kolde skulder, og han blev ikke mere kaldt til tjeneste, man glemte alt om ham – men kun et stykke tid. Lige pludselig en nat dukkede en stor folkevognsbus op, og ind på vagtstuen kom »føllet« og nogle tyske SS-ere som spurgte efter Steffen Andersen, da han desværre var til stede, blev han taget med, og sammen med en 8-10 mand mere fra byen blev han kørt til København, hvorfra de alle senere blev sendt videre til Frøslevlejren. Her sad de til 5. maj, hvor de blev hentet af de hvide svenske busser. Der var ingen af de andre brandmænd som blev taget af tyskerne.

Det var 16 friske og modige brandmænd, som ikke gik af vejen for at yde deres bedste under vanskelige forhold. De var ovenikøbet stolte over, at de i en politiløs tid kunne gøre noget for byens borgere.

I krigens sidste periode var følgende brandmænd i vagtværnet:

Brandinspektør A. Lindskov Laursen,

Vicebrandinspektør Carl Eriksen,

1. Brandmester Johs. Petersen,

2. Brandmester Georg Petersen,

Depotmester Steffen Andersen,

Brandmand Viggo Larsen,

Brandmand Erik Andersen,

Brandmand Henning Esmann

Brandmand Vald. Nielsen,

Brandmand Osvald Drewsen,

Brandmand N.P.Johansen,

Brandmand Lynnerup Larsen,

Brandmand Poul Petersen,

Brandmand Ernst Petersen

Brandmand Helge Olsen,

Brandmand Chr. Palle

Det var en bevæget tid for brandkorpset, men det daglige arbejde, uddan-

nelse og udrykninger skulle også passes. Den 9. september 1944 ansøger brandinspektør Lindskov Laursen om vederlagsfrit at måtte benytte et opvarmet skoleværelse i Birkerød kommuneskole til teoretisk uddannelse for brandkorpsets mandskab, fortrinsvis 1. tirsdag i måneden. Det bliver bevilget, og af en regning fra fru Andrea Hoffmeyer, Støden 12, Roskilde, fremgår det, at brandinspektøren af hende har købt en brandstation og 6 biler, som har tilhørt hendes søn, til en pris af 65,00 kr. Denne minibrandstation blev brugt som planspil ved den teoretiske uddannelse.

Der var som tidligere nævnt mange brande under krigen, det vil være uoverskueligt at nævne dem alle, flere var naturligvis også småbrande. Fra avisen plukkes et par ud.

Frederiksborg Amts Avis den 9.8.1944: Lynet slog ned i taget mellem to soveværelser.

Omtrent ved midnat slog lynet ned i den gamle firlængede gård, »Skrivergården« på Lindevangsvej i Birkerød, der er indrettet til beboelse. Lynet slog ned i hjørnet mellem to længer – lige mellem to soveværelser i lejligheder, der bebos af henholdsvis arkitekt Daugaard-Jensen og forfatter Jacob Paludan. Begge familier var gået til ro, og man hørte skraldet, men ingen anede at lynet var slået ned i ejendommen lige over hovedet på dem. Ved 00,30-tiden vågnede fru Daugaard-Jensen imidlertid ved den knitrende lyd af ilden, der var begyndt at æde i træværket. Så blev ejendommens beboere alarmeret, brandvæsenet blev tilkaldt og sengetøj og møbler blev båret ud af de truede værelser. En halv snes minutter efter alarmeringen var slukningsarbejdet i gang. Medens de 400 liter vand fra vognene blev dænget over ilden, blev der lagt slanger ud til søen, og der er ingen tvivl om, at det er brandvæsenets hurtige arbejde, der har reddet ejendommen, der ejes af forfatteren Hans Ahlmann. En del af taget på begge længer blev ødelagt, træværket brændte, tagsten faldt til jorden og ilden trængte ind og beskadigede værelserne i lofisetagen, ligesom kalk og puds i forbindelse med vandmasserne beskadigede møblerne. De øverste lofter truer med at falde ned, og etageadskillelserne nedenunder er gennemvædet af vand og synes at have slået sig. Det ser ud til, at lynet har ramt de elektriske installationer og har fulgt ledningerne, men mærkværdigvis er måleren ikke ødelagt.

Frederiksborg Amts Avis den 30.1.1945: Sov i et brændende hus, lige til lysekronen faldt ned. Fire københavnske familier husvilde efter dramatisk brand i Birkerød.

En voldsom brand lagde i nat tre længer af den kendte »Lindevangsgaard« i Birkerød i aske, hvorved fire kendte københavnske familier blev husvilde. Ilden opstod på loftet hos tegner Laus Lauesen, som vågnede ved at høre ilden knitre i tagbjælkerne. Han havde derimod ikke hørt, at lysekronen et øjeblik før var faldet ned lige ved siden af hans seng, da bjælkerne, der holdt den, brændte over. En vagtmandspatrulje, som tilfældigvis kom forbi gården, opdagede ilden og tilkaldte brandvæsenet, som samtidig blev alarmeret fra »Lindevangsgaar-

den«, der ved 2-tiden stod i lys lue. Tegner Laus Lauesen og fuldmægtig Holmberg, som bor i samme længe, reddede ikke så meget som en stump tøj, og grosserer H. Arentzen reddede kun en minimal del af sit indbo. Grosserer Rex Henriksen fik overhovedet intet reddet, idet han for tiden er på forretningsrejse. De husvilde familier blev i løbet af natten indkvarteret hos deres slægtninge og bekendte i Birkerød. Lindevangsvejen var næsten ufremkommelig på grund af sne, og man måtte hugge hul på den svære is på Birkerød Sø for at få vand i brandvæsenets slanger. Der blev dænget store mængder vand på ilden, der rasede voldsomt i de stråtækte længer. Brandvæsenet belagde hovedbygningen med skum, og ved et meget vanskeligt og beundringsværdigt arbejde blev denne bygning reddet. Brandmændene kunne først vende hjem ved 10 tiden i formiddag. Ilden skyldes antagelig, at en blikkenslager i går har tøet vandrør på tegner Laus Lauesens loft med en blæselampe.

Brandinspektør Lindskov Laursen omtaler branden på Lindevangsgård som een af de værste i disse år, det frøs 28 grader, og man måtte fortsætte med at pumpe længe efter at branden var slukket, fordi vandet ville fryse i slangerne, men tilsidst måtte man køre hjem med slangerne liggende ovenpå vognen som stive rør, for som han sagde: »Vi kunne ikke blive ved med at pumpe til det blev tøvejr«. Brandkapperne var så frosne, at de ikke kunne hænges på knager, men blev stillet op på rad og række hjemme på brandstationen. Men det var godt at komme ind i varmen og få sig en kop »erstatningskaffe« og en pibe »havehæk«.

Den 4. maj om aftenen, blev en aften, som de brandmænd der havde deltaget i vagtværnet og udført en for dem kær pligt, ofte med livet som indsats, aldrig ville glemme. Byens borgere mødte op i vagtstuen på rådhuset for at takke dem for den fine indsats de havde præsteret i de onde år, og medbragte »sager« som brandmændene ikke havde set i flere år. De blev trakteret med kaffe, kogt på ægte kaffebønner, de fik havannacigarer, og ikke osepinde med papirdækblade, byens borgere havde fundet deres reservebeholdninger frem som de nu ville dele med brandmændene. En ond og grim tid var forbi, nu skinnede solen atter over Danmark og Birkerød.

Birkerød Brandvæsen – fra sprøjtehus til brandstation

Birkerød brandvæsen havde overstået sit 25 års jubilæum – de fem tunge krigsår – og havde hermed gennemlevet såvel barndommen som puberteten og var nu et veludrustet, godt fungerende brandvæsen både med hensyn til materiel som til mandskab. Men brandvæsenet kunne ikke lade stå til af den grund, det var nødvendigt, at både materiellet og mandskabets uddannelse blev holdt vedlige. Den fastansatte depotmester stod for materiellet og brandinspektøren for mandskabets uddannelse. Befolkningen skulle fortsat føle en tilfredsstillende sikkerhed mod brand. I disse år begynder der en udvikling med hensyn til boligbyggeri, i stedet for villaer og lav bebyggelse, ser man nu etagebyggeri skyde op. I 1946 var der således 74 lejligheder i etageejendomme. Denne form for bebyggelse stillede selvsagt større krav til materiel og mandskab.

Der bliver indkøbt 2 kredsløbsapparater, der ydede fuld åndedrætsbeskyttelse, og 2 brandmænd bliver sendt til Enghavens brandstation for at blive uddannet som røgdykkere, iøvrigt som de første i Nordsjælland.

Brandinspektøren ansøger sognerådet om tilladelse til at benytte den af luftværnet opsatte sirene til alarmering af brandvæsenets mandskab om dagen i tiden fra kl. 06.00 til kl. 18.00. Da denne sirene forhåbentlig ikke mere skal benyttes til varsling af luftalarmer, kunne den gøre gavn ved at blive brugt til alarmering af brandmændene. Mange af brandmændene er om dagen ikke hjemme i nærheden af brandklokkerne og får derfor ofte tilfældig besked om alarmeringen. Ved sirenens hjælp vil man opnå en mere effektiv alarmering. Såvel Statens civile luftværn, som Politiet i Helsingør meddeler, at de intet har at indvende og Birkerød sogneråd imødekommer ansøgningen, under forudsætning af, at brandvæsenet overtager vedligeholdelsen.

Den 4. juli 1946 udarbejdes følgende instruks:

Instruks for brandvæsenet vedrørende brug af brandsirenen

Sirenen på slangetårnet benyttes som brandalarm i ildebrandstilfælde i tiden kl. 06.00-18.00.

Når sirenen lyder, skal brandmandskabet uopholdeligt begive sig til brandstationen. Signalet i ildebrandstilfælde er: een lang tone – en pause – een lang tone.

Sirenen prøves hver lørdag kl. 13.00 præcis med een lang tone. Igangsætter og afbryder findes i rådhusets kælder i rummet til venstre for indgangen fra Rådhusvej.

Sirenen må kun benyttes af brandinspektøren eller dennes stedfortræder, eller efter nærmere ordre fra en af disse. Hvis brandmelding indgår til teknisk forvaltning, kan forvaltningen om fornødent foretage alarmering med sirenen.

Nøgler til skabet med igangsætter og afbryder findes hos brandinspektøren, depotmesteren og Teknisk forvaltning samt på brandstationen.

Da brandvæsenet indtil flere gange bliver tilkaldt til brande på gårde hvor grise, køer eller heste er udsat for at blive forbrændt, ansøger brandinspektøren den 23. marts 1948 politimesteren i Helsingør om tilladelse til anskaffelse af en riffel til aflivning af de forbrændte dyr. Som den retskafne person brandinspektør Lauersen var, havde han under krigen, i 1943, hvor alle – også jægere måtte deponere deres våben, afleveret brandvæsenets Remington riffel samt 42 stk. patroner til Hørsholm politi. Brandvæsenet får en indkøbstilladelse til køb af en riffel og fornøden ammunition. Denne nye riffel bliver anbragt som fast inventar i et udrykningskøretøj. Riffelen anvendes for sidste gang under den store brand på »Skovrødgård« i 1976, for umiddelbart efter, bliver alle brandvæseners rifler inddraget grundet for mange ulykkelige hændelser rundt omkring i landet.

I dag findes i udrykningskøretøjer en bolt-pistol, af den slags som bruges på slagterier, som sættes på dyrets pande og skydes af.

Den største brand i disse år, og den der i dag stadig tales om i Birkerød, var branden på Nobis Mølle.

Branden på Nobis Mølle, september 1949.

Frederiksborg Amts Avis den 10.9.1949:

Birkerøds stolte vartegn, den 100-årige gamle Nobis Mølle nedbrændte på mindre end 1½ time. Årsagen til denne voldsomme brand kendes endnu ikke. Branden blev opdaget ca. 1/2 time efter, at den sidste arbejder havde forladt møllen, men både han og de andre hævder bestemt ikke at have røget eller brugt åben ild i møllen, hvorfor man foreløbig må se bort fra spørgsmålet om uforsigtighed i denne forbindelse. Det var fru Larsen, som bor i umiddelbar nærhed af møllen, der kl. ca. 17.30 opdagede branden, da hun tilfældigt kikkede ud på vejen. Hun underrettede straks politiet, som lod luftværnssirenen lyde, som signal til det lokale brandvæsen, der hurtigt kom til stede. Ilden havde imidlertid på dette tidspunkt godt fat i den gamle mølle, og det blev derfor nødvendigt at tilkalde assistance fra både Lyngby-Tårnbæk, Søllerød, Hørsholm, Hillerød og Gentofte brandvæsen, ligesom Falck mødte op med redningsmateriel. Et utal af slanger blev udlagt og da ilden en overgang truede de nærmeste huse, blev disse overdænget med skum. Branden, der sås vidt omkring og tiltrak mange tilskue-re, blev også observeret fra Høvelte- og Sandholmlejrene, hvorfor man sendte mandskab af henholdsvis 1. regiment og 2. bataillon af Garden til assistance. Soldaternes tilstedekomst betød stor hjælp for det lokale politi, idet Hovedvej 5, Hillerødvejen, på dette tidspunkt af branden havde udviklet sig til et rent trafik-kaos. På begge sider af de over vejen udlagte brandslanger gik trafikken i stå, og store samlinger af biler strakte sig så langt øjet rakte. Soldaterne tog imidlertid fat på opgaven med godt humør, og i løbet af forholdsvis kort tid lykkedes det dem og politiet at få trafikknuden opløst og dirigeret uden om brandstedet. Derimod kneb det med at holde de mange nysgerrige i rimelig og passende afstand, hvilket voldte slukningsarbejdet lidt besvær, det var en uvant, stor og krævende opgave som brandfolkene kom ud for, så der gik et par kostbare minutter, inden der kom tryk nok på de i hast udlagte slanger, men da man omsider havde fået vand på alle slanger blev der ydet et virkeligt godt brand-mandsarbejde. Den store mængde vand, der skulle til for at forsyne de mange slanger, skulle for en stor del tages fra brandopstandere i nærheden af møllen, der lå meget højt, det næsthøjste punkt i Birkerød, og det var da også en af årsagerne til, at der gik lidt tid inden der var tilstrækkelig tryk på. Synet af den gamle mølle, der nu stod i glødende konturer mod aftenhimlen, øvede en uimodståelig tiltrækning, et tragisk, men betagende syn. Ved 19-tiden faldt møl-lehatten og vingerne bragende sammen, og på ny slog flammerne mange meter i vejret, hvorefter bålet sank sammen i en hob gløder.

Hele natten og de næste 2 dage fortsatte mandskabet fra Birkerød brandvæsen med at sprøjte vand på den stadig ulmende brandtomt og korndynger, idet der nu og da stadig slog flammer op forskellige steder.

Ved brandvæsenets energiske indsats var det lykkedes at begrænse branden til selve møllen, men her var skaden også betydelig. Den blev af mølleren, Poul Larsen anslået til ca. en million, idet også maskinerne samt et stort lager af mel og korn ansås for totalt ødelagt.

Frederiksborg Amts Avis den 22.9.1949.

Hårdt job at være brandmand i Birkerød.

Efter kæmpebranden forrige lørdag, hvor den herlige Nobis Mølle blev luernes rov, villabranden på Ravnsnæsvej og branden i direktør Halsteens bil, havde man ventet et længere pusterum, men det gik anderledes. Natten til onsdag begyndte en stram røg at stige op fra kælderen i filtfabrikken på Gasværksvej. Her lå i fyrekælderen opmagasineret affaldsprodukterne og opfejningen fra fabrikken, fast sammenpresset i store baller, ialt ca. 3000 kg, og en stikflamme fra fyret havde fænget. Der udviklede sig en kvælende røg, så mandskabet måtte arbejde med røgmasker, og først ved 9-tiden om morgenen var man færdig til at vende hjem. Der kom dog en mand med en slæde i vejen. Fra Tornevang Teglværk meldtes det, at der ved selvantændelse var opstået ild i værkets brændsel, kokssmuld og brunkulssmuld. Også her røg det kraftigt, og det blev et anstrengende job at få spredt den store dyng. Først ved 16-tiden kunne de sidste tage hjem.

5 brande på 5 dage, det var rekord for Birkerød.

Det skulle imidlertid ikke ske hverken værre eller bedre, end at rekorden kun stod i 24 timer. Torsdag nat, da den kendte redaktør fra radioen, Svend Carstensen kom kørende hjem til Bistrup i sin bil, så han et lille sommerhus på en af de nye veje derude stå i klare flammer. Brandvæsenet blev alarmeret og rykkede ud, men ved ankomsten var der intet at gøre, det lette træhus var brændt ned til grunden. Huset ejedes af en københavns entreprenør, og kriminalpolitiet har indledt en undersøgelse angående ildens opståen. Lad os håbe, at den nye rekord, 6 brande på 6 dage, må blive stående.

Nogle få måneder senere, var der igen bud efter brandvæsenet.

Frederiksborg Amts Avis den 14.11.1949.

Birkerød opskræmt af to fabriksbrande. Det første brandsted var plasticfabriken, Ludvig Jensensvej 9, hvis indehaver Egon Andersen ved den indledende eksplosion blev noget forbrændt. Den anden brand, som gik ud over »Tornegården«, der ligger nord for Birkerød, var af større omfang. Her nedbrændte tre store længer, hvor en lysekronefabrik havde til huse.

Plasticfabriken er installeret i en lille en etages bygning, der er delt i tre rum, hvis vægge er brandsikrede. Ved 15.20 tiden stod fabrikant Egon Andersen i det ene af disse rum og var beskæftiget med at rense nogle forme til solbriller og dukker med et rensmiddel, som er meget brandfarligt. Af en eller anden grund, som endnu ikke er oplyst, opstod der pludselig en eksplosion, der var så voldsom, at alt blev kastet mellem hinanden og alle ruderne knustes. Der gik ild i Andersens kittel, han styrtede ud på gårdspladsen, hvor han rev kittlen af sig, herunder fik han sine hænder forbrændt. Ved hjælp af skum, lykkedes det mandskabet fra Birkerød brandvæsen, at forhindre at ilden brød sig videre vej, for kun ti meter borte lå et gammelt stråttækt hus, i hvilket der boede to familier. Takket være de brandsikre adskillelser, lykkedes det at redde to fabriksrum. Netop som ilden var slukket, opdagede man fra selve brandstedet brandskær fra

den nordlige ende af byen. Man kunne køre igen og tage fat på den næste brand, som altså fandt sted på »Tornegården«. Her havde ilden med voldsom hæftighed bredt sig fra den ene længe til de to andre. Da slukningstoget kom til stede, slog flammerne allerede op af taget. Det var indlysende, at der ikke var ret meget at gøre, ud over at forhindre, at ilden sprang til hovedbygningen, som beboes af direktør Erik Sørensen. Det lykkedes også. Men de tre længer nedbrændte altså. Det oplystes, at ilden var begyndt i et lille rum, hvor der fremstilles keramik, og hvor nogle mænd arbejdede i anledning af juletravlheden. Man ved ikke, hvad der er årsagen. Ulykkeligvis bredte ilden sig til en større afdeling, hvor der var et lager af pergamentlampeskærme. Fra det øjeblik tog ilden fart. Den gik fra afdeling til afdeling og op i taget som var stråtekt. De tre længer endte som rygende ruiner.

Politiet fandt frem til, at årsagen til branden på Tornegården skyldtes uforsigtig tobaksrygning i et keramisk værksted, der var indrettet uden at indhente myndighedernes tilladelse i en iøvrigt meget brandfarlig ejendom.

Det er klart, at de mange store brande er gået temmeligt meget ud over materiellet og ikke mindst slangerne, hvoraf flere af dem var gamle krigsslanger, som var så lappede, at der opstod de flotteste fontæner, når der kom vand på. Der blev købt nye slanger og en del nedslidt værktøj blev udskiftet.

Birkerød Brandvæsen får ny brandstation.

Den 1.5.1952 flytter brandvæsenet fra sprøjtehuset ved rådhuset til en »rigtig« brandstation på Ravnsnæsvej 5, det nuværende Dambakken. Det var 1907-skolens gamle gymnastiksal, senere byens badmintonhal, som nu blev indrettet til brandstation. Der blev bygget slangetårn, indrettet mandskabsstue, hvor brandmændene kunne opholde sig og slappe af, der blev ligeledes plads til et teorilokale på 1. sal, det var et gode, som brandmændene værdsatte, man var ikke mere afhængig af at låne klasselokaler til teoretisk undervisning, desuden kunne brandmændene holde deres møder, traditionelle sammenkomster og fester her, der var ligeledes god plads til afholdelse af nytårssparoler. Der var endda plads til at hver brandmand kunne få sit eget skab til skiftetøj og uniformsdele, og der blev nu udleveret en skifteuniform, således at hver mand havde 2 uniformer samt et par lange søstøvler, de såkaldte »raflebægre«. Det var et stort fremskridt, nu var brandvæsenet samlet under et tag. Sirenen fulgte med, den blev taget ned fra rådhuset og sat op på den nye brandstationen.

Byen voksede støt og roligt, i 1952 var der 392 lejligheder i etagebyggerier, og brandinspektøren mente, at nu var det nødvendigt at få en lang stige. Den 20. maj 1953 var der en stor brand i en etageejendom i Købmagergade i København, hvor 29 kvinder, mænd og børn måtte reddes ned ad en brandstige. Denne uhyggelige brand blev omtalt i avisen, illustreret med dramatiske billeder, Lindskov Laursen klippede artiklen ud, og sendte avisudklippet til borgmester Axel Halsteen med bare disse ord:

»Dette skete ikke i Birkerød – men?«

Resultatet udeblev ikke, kommunalbestyrelsen ansøger Brandslukningsudvalget af 1950 om tilskud til anskaffelse af 1 stk. Land-Rover og 1 stk. 17 m. påhængsstige, samt en del slangemateriel.

Brandudvalget indvilliger i at betale 50% af anskaffelsessummen som tilskud. Firmaet T. Smedegaard, Glostrup leverer et stk. 17 m. original Metz påhængsstige incl. 2 m. ekstra stikstige samt slangevinde på 20 m. slange til en samlet pris af kr. 11.900,- samt et stk. Landrover med lukket førerhus og lukket varekasse incl. almindelig brandudstyr, med påmonteret trækkeanordning til en samlet pris af kr. 19.185,-. Køretøjet bliver indregistreret 15.12.1955 under B 3, bestemt til udrykningskørsel som slangevogn, og fritaget for omsætningsafgift.

1955 er et godt år for brandvæsenet og dets mandskab, først en efterløbsstige og så noget meget væsentligt – lønstigning.

Den årlige udbetaling stiger til 320,00 kr., der ydes herefter 10,00 kr. pr. udrykning i indtil 2 timer, derefter 5,00 kr. for hver efterfølgende time, 5,00 kr. pr. øvelse og 5,00 kr. for forgæves fremmøde.

Den 15.2.1955 kan brandinspektør Lindskov Laursen fejre sit 25 års jubilæum ved en lille sammenkomst på rådhuset, hvor han af politimester Wineken, Helsingør, får overrakt kongens medalje i sølv, for god og tro tjeneste inden for brandkorpset. Overrækkelsen blev overværet af borgmester Axel Halsteen, medlemmerne af Teknisk udvalg, hvem brandkorpset sorterer under, stadsingeniør Mygind Sørensen, samt repræsentanter fra

Den 1.5.1952 tages brandstationen på Ravnsnæsvej 5, (nu Dambakken) i brug. Til højre ses garagen der blev tilbygget i 1969 og til venstre stigegaragen der blev bygget i 1974. I baggrunden skimtes slangeårmet, hvorpå sirenen sad.

omegnens brandvæsener og naturligvis det lokale brandvæsen opstillet i fuld uniform.

På Ebberødgård var der 2 store brande i den periode.

Frederiksborg Amts Avis den 31.1.1955.

25 mennesker i livsfare under brand på Ebberødgaard. 125 år gammel stråttækt afdeling nedbrændte på en time, 18 patienter og bestyrerfamilien reddet i yderste øjeblik. Kl. 06.15 opdagede en patient samtidig med fodermesteren, at der var ild i en beboet fløj på den gamle gård. Patienten slog en rude ind til privatlejligheden, krøb gennem vinduet, løb op på førstesalen hvor bestyrerfamilien havde soveværelse. Det var i sidste øjeblik de tre mennesker blev vækket, og de kom ud kun iført nattøj. Samtidig fik man alle patienterne bragt i sikkerhed, og de er nu anbragt på forskellige af Ebberødgaards andre afdelinger. Den letfængelige gamle længe nedbrændte på en time, intet af inventaret blev reddet. Birkerød brandvæsen og Ebberødgaards eget brandværn var i funktion, men det var på forhånd håbløst at slukke de kraftige flammer, ligesom ingen kunne trænge ind i bygningen på grund af faren for, at stråtaget ville skride sammen. Det skete også. Redningsarbejdet indskrænkedes til en kamp for at begrænse ilden til denne ene afdeling, og heri blev brandmændene bistået af vinden, som var sydvestlig og derfor ikke førte gløder og flammer ind over nogen nærliggende bygning. Under andre vindforhold havde der været risiko for, at den store avlsgaard var blevet antændt. Nu er de fire gamle længer kun en sodet forhøj-

Den 15.2.1955 får brandinspektør Lindskov Laursen overrakt sin 25-års medalje af politimester Wineken. Yderst til venstre ses stadsingeniør Mygind Sørensen og kontorchef Rasmussen, til højre depotmester Viggo Larsen.

ning i terrænet. Det var den ældste af Ebberødgaards afdelinger, der gik op i luer – ingen af de andre bygninger er blot halvt så gamle.

Frederiksborg Amts Avis den 30.10.1955.

Pyroman-brand på Ebberødgaard. I nat ved 1,30 tiden opstod der ild i den store Avlsgaard mellem Rude Skov og Birkerød – to store staldbygninger brændte, og i den stærke blæst var adskillige bygninger i fare. Branden blev opdaget af et selskab, der i bil kom kørende på vejen mellem Birkerød og Hørsholm. De så brandskæret over kostalden og fik vækket avlsgårdens inspektør og portner, der tilkaldte brandvæsenet. Ved en energisk indsats af Birkerød og Søllerøds brandvæsen, der havde 14 strålerør i brug, lykkedes det at begrænse ilden til den store kostald og svinestald, hvor hele tagkonstruktionen brændte, begge lofter var fyldt med halm og det var håbløst at slukke. Heldigvis var der brandsikkert loft over staldene, så det lykkedes at få de mange svin og kreaturer ud i god behold. Det formodes at ilden var påsat, muligvis af en af alumnerne, som havde haft en uoverensstemmelse med avlsgårdens forvalter kort før branden, han var forsvundet og man var ikke kommet i forbindelse med ham endnu.

Brandinspektøren og brandmandskabet får tilsendt en invitation af kommunalbestyrelsen til en beskeden middag på rådhuset den 8. august 1958 kl.18.30 i anledning af brandkorpsets 40 års jubilæum.

Kommunalbestyrelsen er bekendt med, at der er et fælles ønske blandt korpsets medlemmer om at få en fane, derfor har man spurgt Danmarks-Samfundet om der var mulighed for at få dette ønske opfyldt. Ønsket bliver opfyldt, korpset får en fane, og den bliver overrakt af formanden for Danmarkssamfundet lektor, cand.mag. Vagn Christensen selve jubilæumsdagen ved en lille højtidelighed. Denne fane har fulgt korpset lige siden ved såvel glædelige som sørgelige begivenheder.

Politimesteren i Helsingør meddeler den 17.april 1958 at, kommunens motorbrandsprøjte B 1, fabrikat Ford, årgang 34, efter erklæring fra Justitsministeriets motorsagkyndige indstilles til kassation og at der derfor meddeles forbud mod, at sprøjten benyttes til udrykningskørsel, men at det efter omstændighederne skal tillades, at den i nødsfald kan anvendes til supplerende af kommunens øvrige brandberedskab for et tidsrum af 3 måneder under fornøden hensynstagen til de for svage mekaniske bremses.

Dette forelægges kommunalbestyrelsen, som beslutter at reparere den gamle sprøjte med et nyt vacuum bremsesystem, samt reparere vandtanken for utætheder, således at skumanlægget atter er i orden, og sprøjten kan blive godkendt til udrykningskørsel.

Derved får kommunalbestyrelsen et pusterum til overvejelse af anskaffelse af en ny sprøjte, samt tid til at ansøge Brandslukningsudvalget om et tilskud til finansieringen.

Brandinspektør A. Lindskov Laursen må, ligesom sine forgængere i embedet, kæmpe for at få udskiftet det nedslidte, men nødvendige materiel til slukning af ildebrande.

Den 3. januar 1959 beder brandinspektøren borgmester Halsteen om på det kraftigste at fremskynde anskaffelsen af den nye brandbil.

Forholdene er uholdbare for brandkorpset, da vognen med vandtank og skumslukning er ubrugbar, føler man sig sat 20-25 år tilbage brandslukningsmæssigt. En brand hos gartner Holbeck, Ravnsnæs, kunne have udviklet sig til en katastrofe, fordi man ikke havde det hurtige hjælpemiddel, som en vogn med opfyldt vandtank er. Nogle af brandfolkene måtte benytte eget køretøj til brandstedet, fordi der ikke var plads til alle på de 2 andre køretøjer. Landroveren, hvori der kun var plads til 2 mand, kom først til brandstedet og de kunne ikke foretage sig andet, end med to spande søge at holde ilden i skak, til den anden vogns mandskab kunne få udlagt slanger fra et vandhul ca. 300 meter fra brandstedet. Da det var et hus, opført af træ, skulle der handles hurtigt, det var svært at stå og se på, at ilden var ved at æde sig gennem væggen og være klar over, at så snart væggen var gennembrændt og der kom luft til, ville hele huset i løbet af få minutter være omspændt af flammer.

Lindskov Laursen skriver tilsidst i sit lange brev til borgmesteren: *»Det er forhold, vi ikke kan være bekendt, og som kommunens beboere ikke kan være tjent med. Den omstændighed, at vi var hurtig tilstede, og at jeg har et veltrænet mandskab, der kan deres ting, var en væsentlig årsag til, at katastrofen ikke indtraf. Det er ikke nok at et godt mandskab er tilstede, det er min opgave at sørge for dette, men det materiel, som er nødvendigt for et tidssvarende brandvæsen, skal også være tilstede, og det er kommunalbestyrelsens opgave at sørge for, at det forefindes. Dette er et nødråb fra mig til kommunalbestyrelsen. Der skal gøres noget, og det skal ske snarest muligt, for at kommunens beboere kan føle sig trygge i det tilfælde, at »den røde hane« skulle gale en nat.«*

Dette brev bliver modtaget med blandede følelser af kommunalbestyrelsen, men hvorom alting er, der bliver foretaget noget – og det var vel meningen. Brandslukningsudvalget af 1950 bevilliger 70.000,- kr. som tilskud til anskaffelse af en ny brandsprøjte. Fa. Ole Rafn, Herlev, bliver kontaktet og får ordre på at levere en automobilsprøjte, opbygget på et Chevrolet chassis med plads til 6 mand. Den nye brandsprøjte blev modtaget ved en højtidelighed på brandstationen overværet af borgmester A. Halsteen, politimester Becket Helsingør, distriktsbrandinspektør Boldt Jørgensen, København, politiassistent S.E.R.Kofoed, Birkerød, kommunalbestyrelsesmedlem Korfitz Jensen samt naturligtvis hele brandkorpset. Den nye bil er forsynet med gearudvekslinger, som skal gøre den egnet til at forcere vanskeligt terræn, den vejer 8 tons og kan køre 120 km i timen. Det mest bemærkelsesværdige ved den nye brandsprøjte er imidlertid et såkaldt førstehjælpsanlæg, der består i en pumpe monteret midt under sprøjten, hvorfra man i samme sekund, brandbilen standser op ved brandstedet, kan trække en 60 m. slange ud fra hver side af vognen, og, selvom der kun er een mand til at betjene brandsprøjten, vil han være i stand til at løbe op ad trapperne i et hus og øjeblikkelig overdænge brandstedet med vandtåge eller en meget

kraftig vandstråle. I brandbilen er der en tank til 1000 l. vand, og der er altid vand på de to førstehjælpsslanger i hver side af vognen. Brandsprøjtens anden pumpe er monteret foran og i stand til at yde 2000 l. i minuttet, og der er fire afgange, så man kan tilkoble flere slanger. Endvidere er vognen udstyret med skumanlæg, røgdykkerapparater og et meget omfattende brandteknisk udstyr, der bl.a. også omfatter en knap 10 m. lang letvægtsstige på taget.

Borgmester A. Halsteen og en række andre honoratiores kørte en tur i den nye brandbil. Det gik dog hverken værre eller bedre, end at man gik i stå udfør Høvelte kaserne. Politiasistent S.E.R. Kofoed, Birkerød, tog en lift med en bil til brandstationen, hvor fabrikant O. Rafn fik en slem forskrækkelse, da han fik at vide at brandbilen var gået i stå, men det viste sig, at der ikke var mere benzin på brandbilens tank.

I 1961 kommer der en ny alarmeringsordning. Fra den 4.1.1961 bliver telefonerne i Birkerød fuldautomatiseret, og det medfører at man ikke som hidtil kan slå alarm gennem brandinspektøren. Politistationen overtager brandalarmeringen. Man drejer 0-0-0 (tre gange nul) og mellem kl. 08,00 til kl. 20,00 får man over telefonvæsenets særtjenesteafdeling i Borups Alle, Birkerød politistation og herfra kan man med en induktor eller gennem brandvæsenets sirene tilkalde brandmandskabet. Efter kl. 20.00 og indtil kl. 8,00 morgen deler otte af politifolkene en hjemmevagt på skift, og derfra vil brandmeldinger blive videregivet til en af de fem indenfor brandkorpset, som fremtidig har hjemmevagt, og som også er forsynet med en induktor til opkald hos samtlige brandmænd. Ved denne ordning opnås det, at publikum altid indstilles til den samme institution og derfor sikres en ensartet behandling døgnet rundt. Samtidig sikres det, at tilkaldelsen af politiet sker automatisk og ikke gøres afhængig af, om der eventuelt tales på politiets normale nummer.

Brandinspektør A. Lindskov Laursen trækker sig tilbage efter 31 års tjeneste i brandkorpset.

Ved en sammenkomst den 4.januar 1961 i kommunalbestyrelsens mødesal på Rådhuset tager brandinspektør A. Lindskov Laursen afsked med Birkerød kommunale brandkorps. Lindskov Laursen , der er 65 år, blev ansat den 15. februar 1930 som motorkyndig sprøjtefører, i 1938 blev han vicebrandinspektør og i 1943 brandinspektør. Samtidig blev den nye brandinspektør afdelingsingeniør N.L. Iversen officelt udnævnt som fremtidig brandinspektør i Birkerød. N.L. Iversen, der er 49 år, har i 22 år været ansat i Birkerød kommunes tekniske forvaltning og har gennem sit arbejde med kommunens byggesager et godt indblik i forebyggende brandværn, Dertil kommer, at han er uddannet bygningshåndværker og har suppleret sit kendskab til brandvæsenet gennem en række kurser, ligesom han har været volontør ved Københavns Brandvæsen og i et par år vicebrandinspektør i Birkerød.

Iversen var en rolig og besindig mand, med alle de egenskaber en jyde

har, når han er bedst. Det var en spændende, men på mange måder også heldig periode Iversen kom til at virke i. Det var de glade tredser, byen var i en rivende udvikling, befolkningen voksede, byggeriet af beboelsesejendomme steg fra år til år, industrikvarteret bredte sig, og det vigtigste, økonomien havde gode kår, og det forstod Iversen til fulde at udnytte.

Han var en meget flittig og ærekær mand, uanset hvor store og krævende brande han havde været til om natten, sad han altid på sit kontor, på teknisk forvaltning, den næste morgen kl. 8.00.

Iversen indførte brandvæsenets årsberetninger. Fra 1961 og til dato kan man i årsberetninger nøje følge brandvæsenets virke, herunder om materieltilstande og anskaffelser, brandfolkenes uddannelse, brandsyn, brandstandere og ikke mindst om alle udrykningerne.

I 1962 bliver alle 3 udrykningskøretøjer forsynet med radiotelefonanlæg, leveret af fa.P.M.Pedersen, København, system VHF, indrettet til direkte tale med basisstation og skiftetale vognene imellem. Der er truffet aftale med Gentofte kommunes brandvæsen om afbenyttelse af dette brandvæsens vagtcentral og senderstation, og der vil over basistationen i Gentofte kunne føres samtaler mellem vognene og telefonabonnenter. Disse radiotelefonanlæg er et meget stort aktiv for korpset ved brande og øvelser, idet alle vogne over vagtcentralen i Gentofte kan kaldes både ved højtaler og horn, og hjælp vil kunne tilkaldes direkte fra ethvert brandsted.

En kold januar dag i 1962 opstod der ild i et arbejdsskur på Byagervej. Da man ville alarmere brandkorpset med sirenevarslet, viste det sig imidlertid, at sirenen var ude af funktion, på grund af overisning. Brandvæsenet kunne heldigvis kaldes ud ved hjælp af induktor fra brandstationen, og fra de fem medlemmer af brandkorpset, som har udringningsinduktor i deres hjem. Heldigvis var der ingen personer i fare, men arbejdsskuret nedbrændte. Der blev hurtigst muligt monteret en ny kraftigere, med bedre rækkevidde og frostsikret sirene på det 20 m. høje slangetårn på Ravnsnæsvej.

Frederiksborg Amt har under 22.12.1964 stadfæstet en ny brandvedtægt for Birkerød kommune. Ved den nye vedtægts ikrafttræden bortfalder kommunens hidtidige inddeling i brandkredse, og der findes nu kun én brandkreds, som omfatter de i Birkerød kommune beliggende statsskove. Den øvrige del af kommunen er ikke mere inddelt i brandkredse. Selv om vedtagelsen er udarbejdet på grundlag af Justitsministeriets normalvedtægt for sognekommuner, svarer den dog i det væsentlige til samme ministeriums normalvedtægt for købstæder. Forskellen består i, at der endnu findes en brandkreds og, at der ikke er oprettet brandkommission.

I 1965 bliver brandvæsenets vognpark forøget med en mindre udrykningsvogn (VW-dobbeltkabine) med radiotelefonanlæg, mindre slukningsapparater, 2-Dräger-røgdykkerapparater samt 3 bærbare radiostationer, de så-

kaldte walkie-talkies. Endvidere bliver alle køretøjer forsynet med blå blinklys.

Samarbejdet med Civilforsvaret starter så småt, idet 2 brandmænd, depotmester ved brandvæsenet Viggo Larsen og brandmand blikkenslagermester Axel B. Jensen på Civilforsvarets Tekniske Skole i Tinglev bliver uddannet som brandtjenesteinstruktører og således deltager i værnepligtsuddannelsen af § 31-værnepligtige i brandtjeneste under den kommunale hjælpetjeneste.

Brandalarmeringen, 0-0-0-bordet, bliver overført fra telefonvæsenets særtjenesteafdeling i Borups Alle til hovedbrandstationen i København, som sender alarmeringen videre gennem en direkte ledning til politistationen i Birkerød og forkorter derved alarmeringstiden væsentligt.

Brandvæsenets førstehjælpssprøjte B 4 blev ved et sammenstød med en privatbil i Kongevejskrydset den 28.6.1967 stærkt beskadiget. Ulykken skete ved midnat, brandbilen kørte over for rødt lys med udrykningshorn og blå blinklys i gang. Brandudrykningen gjalt en alvorligt lydende alarm til Bregnerødvej. Privatbilen havde ikke hørt udrykningshornet og kørte over for grønt lys. Sammenstødet var ret voldsomt og brandbilen tørnede ind i Privatbankens vindue. Et par brandmænd kom lettere til skade, medens en passager i privatbilen fik et dobbeltsidet kæbebrud. Privatbilens fører blev tiltalt i.h.t. færdselsloven, hvori der står, at trafikanter, når udrykningskøretøjer tilkendegiver sig med lyd- og lyssignaler, skal holde vejen åben og straks køre ind til siden. Brandvæsenets chauffør blev ligeledes tiltalt efter samme lov, hvori det hedder, at udrykningskøretøjers brug af sådanne signaler kun må ske i påtrængende tilfælde, og at brug af signalerne ikke fritager for pligten til tilbørligt hensyn til andre menneskers sikkerhed. Der blev ikke nedlagt påstand om fradømmelse af førerbevis, men anklagemyndighedens krav i sagen mellem de to parter blev i Hørsholm ret formuleret som 200,- kr. i bøde til føreren af brandbilen og 60,- kr. i bøde til føreren af privatbilen.

Skaden på brandvæsenets udrykningskøretøj var omfattende og den blev først sat i drift igen i december måned samme år. Svækkelse af brandvæsenets beredskab i den lange reparationsperiode blev afværget ved hurtig og værdifuld hjælp fra Københavns brandvæsen, som allerede dagen efter uheldet udlånte en slangetender til Birkerød brandvæsen i 5½ måned uden vederlag.

50 års jubilæum.

Kommunalbestyrelsen markerede brandkorpsets 50 års jubilæum ved en smuk fest i Sjælsøhallen den 13. september 1968 for korpsets medlemmer med damer og indbudte gæster repræsenterende brandmyndigheden, nabo-

brandvæsener, det lokale politi, afgåede brandmænd og personer med tilknytning til korpsets juleindsamling.

I forbindelse med jubilæet afholdt korpset en reception på brandstationen lørdag den 14. september 1968, hvortil der mødte mange gratulanter, og korpset modtog mange smukke gaver i den anledning.

Birkerød Avis bringer en stor jubilæumsartikel med megen ros til korpset og især til de modige, friske brandmænd. Der står blandt andet: »*Fra hestevogn til motorisering. Mens det første brandkorps bestod af 15 mand, er den samlede styrke i dag på 19, hvilket ikke kan siges at være nogen væsentlig forøgelse i forhold til byens udvikling. Men det skal også ses på baggrund af de langt bedre slukningsmetoder, bedre materiel og flere udrykningskøretøjer.*

Fra den spæde begyndelse med en motorsprøjte på et hestekøretøj og et

Birkerød Brandvæsens 50-års jubilæum. Stående fra venstre brandinspektør Iversen, vicebrandinspektør Johs. Petersen. Steffen Andersen, Børge Drewsen, Niels Chr. Petersen, Børge Larsen, Holger Petersen, Viggo Larsen, Erik Jensen, Børge Brandt, Ole Amtsbiller, Jørgen Nielsen, Kurt Hansen. Siddende foran Carl Petersen, Axel B. Jensen, Ole Madsen, Jens Schack Petersen, Svend Aage Johnsen, Poul Petersen.

gammelt sprøjtehus råder man i dag over fire udrykningskøretøjer, tre påhængsprøjter og en påhængsstige der kan nå 17 meter op – samt en efter forholdene god og i hvert fald centralt beliggende brandstation på Ravnsnæsvej, og endelig har man et effektivt alarmeringssystem, der har sin andel i de hurtige udrykninger.

Man står overfor en udbygning af alarmsystemet, så det skulle blive endnu mere effektiv, og regner med i løbet af ganske få måneder at få endnu en brandbil, der skulle være det allersidste nye. Dertil et mindre køretøj med fast pumpe og tank til brug ved mindre brande i skove og andre ufremkommelige steder.

Hermed kommer man op på en kapacitet, der svarer til en by på 40.000 indbyggere, og med de stedse flere industrier, og store institutioner, der fortsat kommer til byen, er der også i dagtimerne betydelig flere mennesker herude end det faste indbyggerantal. En anden sikkerhed ligger også i, at man har en overenskomst med de omliggende kommuners brandvæsen. Man kan gensidigt tilkalde hinanden uden ekstra udgift til storbrande i områderne Birkerød – Farum – Hørsholm og Søllerød kommuner, og dette benyttes i vid udstrækning. I den forbindelse skal det også nævnes, at Birkerød brandvæsen tilkaldes ved brand på Frederiksborg Slot i Hillerød sammen med redningskorps og kommunale brandvæsener fra København og det øvrige Nordsjælland.

Her ved 50-året står det lokale brandvæsen således fuldt klar til enhver brandmæssig opgave og med udsigt til de stadige forbedringer og fornyelser som kommunalbestyrelsen bevilger i takt med et nødvendigt behov. Og udover de nævnte køretøjer med videre, står også ønsket om en større og mere moderne brandstation. Ingen af disse ting er nået frem som jubilæumsgave. Vogne og ny form for alarmering er dog undervejs og det forventes beløbet til den nye brandstation også at være. Her er i hvert fald et område, hvor det ikke betaler sig at være for karrig. Det kan være store værdier, der står på spil, og selv om man ikke her har slumkvarterer eller andre større brandfarlige bygninger, lurer den røde hane hver eneste time døgnnet rundt«.

Januar 1969 påbegyndes byggearbejder vedrørende udvidelsen af brandstationen med en tilbygning og en fritliggende garage, så der bliver plads til en ny førstehjælpssprøjte samt et let brandslukningskøretøj, som er leveret, men mangler at blive monteret med udstyr.

Det nye alarmeringssystem, med fremskudt basisstation på vandtårnet på Højbjerg, udringningsanlæg og radiopult på hovedbrandstationen i København, blev sat i drift 2. januar 1969.

Basisstationen er fælles for de kommunale brandvæsener i Birkerød og Søllerød og reservestation for Farum brandvæsen. Farum brandvæsens basisstation skal ligeledes virke som reservestation for stationen på Højbjerg. Såvel basisstation som udringningsanlæg er forsynet med nødstrømsforsyningsanlæg, og alarmeringssystemet vil som yderligere sikkerhed kunne igangsættes ved hjælp af en såkaldt kanal 2-modtager anbragt på Birkerød brandstation uden brug af den direkte ledning mellem hovedbrandstationen

nen, Birkerød brandstation og basisstationen. Samtidig blev det hidtidige udringningsanlæg med 6 induktorkasser og de direkte ledninger til Birkerød politistation fjernet. Korpset bliver nu som tidligere alarmeret ved sirene på slangetårnet og alarmklokker i hjemmene, men derudover rådes der nu over 10 opkaldsmottagere (Gorm Niros), som benyttes af de brandmænd, som i perioder er udenfor sirenens rækkevidde og af vagtholdene på weekend- og helligdagsvagter.

Den 22.5.1969 præsenteredes, ved en højtidlighed på brandstationen, de 2 nye køretøjer, de dermed følgende garageudvidelser og det nye alarmsystem, der for nuværende er landets mest avancerede. Brandinspektør Iversen fremhæver med stolthed, at der i hele Birkerød kommunes brandvæsens historie ikke er sket så meget som i løbet af det seneste regnskabsår, det har bevirket, at det kommunale brandvæsen i Birkerød nu må anses for at være et af landets mest moderne og effektive.

Første brandbil af sin art her i landet.

Den nye sprøjte, leveret af fa. Ole Rafn, er en tysk bygget automobilsprøjte, Mercedes Benz chassis, diesel, Ziegler pumpe 16/8, 1200 l vandtank, radiotelefonanlæg VHF, fabrikat AP, type duplex, fører- og mandskabsrum med plads til 6 mand, er helt opbygget efter brandinspektørforeningens materieludvalgs retningslinier, og forsynet med en kombineret høj- og lavtrykspumpe, samt 2 x 60 meter højtryksslanger med påmonteret højtrykspistoler. Endvidere er den forsynet med en bærbar Godiva F W MP pumpe og alt det til et slukningstog hørende slangemateriel, det betyder, at sprøjten – uden at medføre påhængssprøjte, udgør et helt slukningstog. Den kombinerede høj- og lavtrykspumpe har to hidtil ukendte egenskaber, idet trykket på lavtrykspumpen kan forøges uden samtidig forøgelse af højtrykket, og ansugning fra åbent vand, som følge af den indbyggede Trokomatansugningspumpe, er helt uden problemer selv med åbne afgangsventiler.

Det mindre brandslukningskøretøj, som er omtalt, er en Land-rover type 109, forsynet med frontmonteret Godiva pumpe type ACP, 350 l vandtank og radiotelefonanlæg.

Både de to køretøjer og det nye alarmeringssystem er anskaffet med tilskud fra Brandslukningsudvalget af 1950.

Den udskiftede automobilsprøjte/mandskabsvogn Chrysler Plymouth, fra 1933 afhændes til Slangerup kommune, som anvender den som udrykningskøretøj for det lokale hjælpebrandmandskab, efter at den er forsynet med vandtank og frontmonteret pumpe.

I 1970 bliver brandvæsenets materiel, ligeledes med bevilget tilskud, forøget med en Partner motorsav type 12, en Ziegler slangevaskemaskine og 13 nye bærbare Gorm Niros alarmmottagere.

Nu rådes der ialt over 23 mottagere, således at der, udover de til korpsets medlemmer udleverede, er to apparater i reserve. At alle korpsets medlemmer er i besiddelse af en alarmmottager, er en meget værdifuld

forbedring af alarmeringssystemet og giver lang større bevægelsesfrihed for den enkelte i vagtperioderne.

På brandstationen bliver der opsat 3 ure til nøjagtig registrering af alarmerings- og udrykningstidspunkter. Sirenen på slangetårnet udgik af alarmeringssystemet den 9. september 1971, og skulle fremover kun anvendes som reservealarmering, den afprøves derfor en gang ugentlig i forbindelse med nødalarmeringsanlægget.

Efter vejarbejder er der opsat 27 nye brandhaner, således at der nu i 1971 i kommunen findes 302 brandhaner, heraf 268 B-haner (3") og 34 C-haner (2").

Ved et kommunalbestyrelsesmøde den 17. marts 1971 vedtoges det – efter henstilling fra politimesteren – at ansøge Justitsministeriet om oprettelse af en brandkommission. Justitsministeriet meddelte herefter den 4. oktober 1971, at det i henhold til brandlovens § 2, stk. 2, har bestemt, at der oprettes en brandkommission i Birkerød og samtidig tillader, at der i henhold til samme lovs § 2, stk. 4, vælges et medlem af kommunalbestyrelsen til formand. Ledelsen af kommunens brandvæsen og udøvelse af den lokale brandmyndighed, der tidligere var tillagt henholdsvis kommunalbestyrelsens tekniske udvalg og politimesteren i Helsingør, bliver nu tillagt brandkommissionen.

I henhold til brandlovens § 2, stk. 4, består brandkommissionen af politimesteren, brandinspektøren, bygningsinspektøren og 4 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen. I kommunalbestyrelsens møde den 20. oktober 1971 valgtes arkitekt Steffen Hougaard og kommunalbestyrelsesmedlemmerne Franz Schaleck, Villy Hansen og fru Birthe Larsen til medlemmer af kommissionen.

På et konstituerende møde den 29. november 1971 valgte kommissionen byrådsmedlem Villy Hansen til formand.

Igen sker der en forøgelse af brandvæsenets materiel, idet man i 1972 anskaffer 3 stk. bærbare VHF-radiostationer, A/S Storno, 1 stk. Gorm Niros alarmmodtager, et røgdykkerapparat, således at brandvæsenet nu råder over 24 alarmmodtagere, 6 vognstationer, 3 bærbare stationer, 4 kredsløbsapparater og 5 trykløftsapparater.

I årene 1972 og 1973 sker der to dramatiske ulykker som får stor betydning for landets brandvæsener.

Den 20. januar 1972 sker der i Simmersted i Jylland et stor færdselsuheld, hvor en tankvogn fyldt med fenol vælter lige ud for byens vandværk. Dette medførte en enorm forureningsskade, som man næsten stod magtesløst overfor, idet man ikke havde materiel til den slags indsatser. Byen var uden vand i en lang periode og Civilforsvarskorpset blev sat ind for at bekæmpe skaderne og skaffe byens borgere rent vand. Naturfrednings- og forureningsrådet vedtog, efter ulykken, at de ønskede en katastrofeplan forelagt,

som kunne iværksættes ved oliespild og kemikalieforureninger. Der blev nedsat et udvalg, der gav indstilling om, at et landsdækkende beredskab for forureningsulykker skulle opbygges således:

Samtlige brandvæsener skal råde over et forholdsvis simpelt bekæmpelsesudstyr, som sammen med en automobilsprøjte bemanded med 6 mand udgør (første indsatsen) **TRIN 1**.

TRIN 2 er påregnet at skulle udgøres af 36 olieskadepåhængsvogne fordelt ud over landet og **TRIN 3** opbygget med 7 større selvkørende enheder, som fordeles på Civilforsvarskorpsets kaserer.

Det bliver endvidere vedtaget, at alle landets alarmcentraler ved melding om uheld med farlige stoffer tilkalder nærmeste brandvæsen, som således fremover bliver det først mødende udrykningskorps ved omhandlede uheld. Lederen af brandvæsenet bliver leder af indsatsen og skal tilkalde det yderligere mandskab og materiel som den enkelte situation måtte kræve.

På baggrund af færdselsuheldet i Simmersted meddeler Justitsministeriet politi og brandvæsen, at der bliver nedsat et udvalg, der skal fremkomme med forslag til nye regler for vejtransporter af farligt gods. Der bliver indført tvangsruiter over hele landet.

Birkerød Brandvæsen anskaffede et 1.trins køretøj i oktober 1973. Det af Statens Brandinspektion i meddelelse nr. 12 beskrevne olieskademateriel, såsom afspærring – tilpropning – opslugnings- og oppumpningsmateriel, blev anbragt på en brugt 2-hjulet påhængsvogn. Denne påhængsvogn blev købt på en af hærens auktioner og istandsat, malet og monteret af brandvæsenet.

De tre brandmestre (indsatsledere) ved Birkerød Brandvæsen bliver sendt på et forureningsbekæmpelses kursus på Civilforsvarskorpsets kaserne i Hillerød.

Den anden store ulykke var branden på Hotel Hafnia den 1. september 1973. Det var en påsat brand, hvor 35 personer omkom. 31 udlændinge og 4 danskere.

Statens Brandinspektion udsendte en meddelelse, der bl.a. omhandler Justitsministeriets bekendtgørelse om brandforanstaltninger i ældre hoteller, udarbejdet efter Hafniabranden. Bekendtgørelsen tager særlig sigte på forbedring af flugtveje og etablering af alarmanlæg og får i Birkerød særlig betydning for de ældre bygningsafsnit på Ebberødgård. Hotelbekendtgørelsen, der trådte i kraft 21.5.1974 gav unægtelig brandinspektøren mere arbejde, idet der i Birkerød var 27 brandsyn på hoteller, institutioner, pensioner og andre bebyggelser med større overnatningsmuligheder, som havde mangler i.h. til bekendtgørelsen, såsom opsætning af typegodkendt alarmanlæg, brandsikring af døre, selvlukkende branddøre, installationer af vandfyldte slanger, hvilket skulle være bragt i orden inden den 1. april 1975. Over halvdelen af disse påbudte arbejder fik imidlertid fristen udsat, hvad der gav brandinspektøren yderligere arbejde.

Byrådsmedlem Gerda Janson bliver den 1. august valgt til brandkommissionens formand, og bliver dermed landets første kvindelige brandkommissionsformand.

N.L.Iversens stolteste dag som brandinspektør i Birkerød brandvæsen er uden undtagelse den 29. oktober 1973, hvor han på Eskemosegård kunne præsentere en 30 m fuldhdraulisk automobildrejstige for byråd og særligt indbudte. Et af hans største og længe næret ønske var gået i opfyldelse. Med tilskud fra Brandslukningsudvalget, som kort efter stoppede samtlige tilskud til brandvæsener, indkøbte kommunen dette vidunder til en pris af kr. 600,000,-. minus det af Brandslukningsudvalget bevilgede beløb, som var 50%.

Frederiksborg Amts Avis skriver den 30. oktober 1973.

Kvindelig politiker 30 meter tilvejs. Birkerød har fået ny drejestige, der kan række 30 m.

Det konservative amtsråds- og byrådsmedlem, Gerda Janson, Birkerød, er landets eneste kvindelige brandkommissionsformand. At hun tillige er en modig dame, beviste hun i går ved sammen med brandinspektør N.L. Iversen, Birke-

Brandkommissionens formand Gerda Janson og brandinspektør Iversen på vej op i den 30 m høje drejestige ved modtagelsen 30.10.1973.

rød, at lade sig skyde 30 m. tilvejs i Birkerød nyanskaffede fuldhydrauliske drejestige.

Den nye automobildrejestige, der har kostet 600.000,- kr. blev demonstreret i hovedkvarteret for Birkerøds Civilforsvar på Eskemosegård. En repræsentant for leverandøren af drejestigen, ingeniørfirmaet H. Meisner-Jensen, København, erklærede, at Gerda Janson havde turdet det, som adskillige mandlige brandkommissionsformænd i landet med forskellige undskyldninger ikke havde mod til.

Den store drejestige, der for Birkerød brandvæsen kompletterer det mest moderne udstyr, et købstads-brandvæsen kan få, har stået på ønskesedlen siden midten af 50'erne, sagde brandinspektør N.L. Iversen, da vidunderet præsenteredes for brandkorpsset og en række indbudte. N.L. Iversen nævnte, at han selv følte det som en julegave, da byrådet i 1970 gav bevillingen, og som en fødselsdagsgave, da den på hans 62 årsdag, den 25. oktober i år kom til Birkerød. Nu håbede han blot på, at han som ny julegave også i år fik en garage til det 11 m. lange køretøj.

Birkerød Byråd har nemlig anskaffet landets mest moderne brandstige for redning og brandbekæmpelse, men har i realiteten ikke nogen garage at stille den i. Forløbigt stationeres den på Hestkøbgård i en stor lade, som ligger en halv km. fra brandstationen, og det føler Birkerøds frivillige brandmandskab ikke er nogen tilfredsstillende løsning.

Den nye drejestige, som supplerer en gammel Augsburg-drejestige, der betjenes med håndkraft, er konstrueret af Magirus i Vesttyskland og leveret på et Mercedes-shassis. På kun 20 sekunder bliver den 30 m. lange stige skudt ud i fuld højde, og i redningskurven kan der foruden en brandmand medtages tre personer. Det var en stige af netop denne type, som reddede adskillige mennesker ved branden i Hotel Hafnia i København.

Foruden at fungere som redningsstige, kan den også i vid udstrækning bruges til brandslukning, idet man fra redningskurven kan sætte ind med en vandkanon over større flader, f.eks. ved brande i industrikvarterer.

Den nye stige vejer 10 tons og har radioforbindelse fra jorden til redningskurven.

I efteråret 1974 bliver brandstationen udvidet med en tilbygning indrettet til garage for automobildrejestigen og udvidelse af mandskabslokalet. Drejestigen bliver nu flyttet til brandstationen fra Filtfabrikken Luxtex, Gasværksvej, hvor den har været garageret siden 15. januar 1974. Laden på Hestkøbgård, hvor drejestigen først var anbragt, egnede sig ikke som garage på grund af fugtigheds- og støvgener.

Siden 31. december 1973, hvor depotmester Viggo Larsen fratrådte ved brandvæsenet, har brandmester Jens Schack Petersen, som var halvdags depotmester ved civilforsvaret, varetaget hvervet som fælles depotmester for brandvæsenet og civilforsvaret, hvor han i travle perioder fik lidt ekstra hjælp til løsning af tidskrævende opgaver.

Oplysningsvirksomheden udbygges i Birkerød brandvæsen. For industrifolk og skoler oprettes der kurser i brandslukning. Brandmester Jens Schack Petersen og brandmand Kurt Hansen, der begge er uddannet som instruktører i brandtjenesten på civilforsvarets tekniske skole i Tinglev, og virker som instruktører ved civilforsvarets uddannelse af værnepligtige, påbegynder undervisningen af personale fra industrivirksomheder, skolebørn og lærere i elementær brandbekæmpelse. Disse kurser har stor tilslutning.

Efter 15 års virke som brandinspektør ved Birkerød brandvæsen fratræder N.L. Iversen. Ved en reception på brandstationen den 1.4.1976 tager brandinspektør N.L. Iversen afsked med sit mandskab, og overrækker samtidig sin blanke hjelm til den nye brandinspektør Kaj Byg, som samtidig bliver civilforsvarleder, idet de to stillinger bliver slået sammen. Iversen fortsætter dog sit arbejde i kommunen som afdelingsingeniør i Teknisk forvaltning.

I Iversens tid var befolkningsantallet vokset fra 15.100 i 1961 til ca. 22.000 i 1976. Antallet af fuldførte lejligheder i samme periode kom op på 5.342, heraf 1.900 i etageejendomme og 3.442 i mindre ejendomme. Antallet af brandvæsenets udrykninger var fordoblet, idet gennemsnittet af udrykninger om året i 1961 var 36 medens gennemsnittet af årlige udrykninger i årene op til 1975 kom op på 80. På grund af udrykninger til forurenings- og færdseldsuheld, som brandvæsenet ikke var kaldt til de foregående år, kom antallet af udrykninger i 1976 op på 105 ialt.

Af de mange ildebrande i brandinspektør Iversens ansættelsesperiode bringes der her nogle udpluk.

26.9.1961, kl. 08,00 slog lynet ned i et gammelt 100-årig stråttækt hus på hjørnet af Skovgårdsvej og Lindevangsvej og antændte loftsetagen. Huset ejes af den 81-årige enkefru Elise Jensen, som blev stærkt chokeret. Venlige naboer sørgede for at hun fik lægehjælp og bagefter kom i pleje hos en søn og svigerdatter, tømrermester O. Storland, Lyngborghave 12. Birkerød brandvæsen, var hurtigt på stedet og havde nemt ved at få vand til motorpumperne fra den nærliggende sø. Det lykkedes ved at overdænge huset at begrænse ilden til loftsetagen, men vandskaden blev meget stor.

20.10.1961 nedbrændte Birkegården i Bistrup. Kl.06.00 hørte gårdejer Henry Olsen, som sammen med to medhjælpere var i færd med at fodre, et højt brøl og så at gårdens tyr styrtede til jorden. Gårdejeren ilede dyret til hjælp, og så at den var dræbt af en el-ledning, samtidig opdagede han, at en del af stalden stod i lys lue. Brandvæsenet blev tilkaldt, men i løbet af kort tid var alle gårdens tre sammenbyggede udlænger ompændt af flammer. Branden menes at være opstået som følge af kortslutning i nogle ledninger, der hang under ladeloftet, herfra kunne der spores en elektrisk forbindelse mellem ledningerne og tyreboksen. Brandvæsenet koncentrerede sig om at bevare stuehuset og tildækkede det med skum, fordi det så ud som om flammerne en overgang ville forplante sig til stuehuset, men skumlaget

forhindrede, at der skete større skade. Det lykkedes gårdejereren og hans medhjælpere at få de øvrige dyr ud af stalden.

24.3.1963. Skumgummifabrikken Dan-Foam A/S Kongevejen 53 i Birkerød hærget af brand. Virksomheden ejes af brødrene driftsleder Thorkild Madsen og civilingeniør Børge Madsen samt salgschef Anker Nielsen, der alle bor i Birkerød. Branden opstod kl. 21,00 og en arbejdsmand der var tilstede slog alarm til Birkerød brandvæsen som hurtigt var på pletten. Det var næsten umuligt at trænge ind i den lange fabrikslænge for ild og røg, og selv om der blev sprøjtet vand på, slog flammerne snart igennem taget. Det lykkedes dog at begrænse skaden til fabriksbygningen ved, at brandvæsenet overdængede en stor ladebygning, der indeholdt færdige plasticplader, med vand. I fabrikken stod 9½ tons rågummi i tromler á 200 kg, men det mest værdifulde var dog de moderne halvautomatiske maskiner til fabrikationen. Birkerød brandvæsen arbejdede til sent på natten med slukningsarbejdet, og der blev yderligere sat brandvagter ved fabrikken. Da brandvagterne havde forladt virksomheden ved 4-tiden om morgenen, blussede ilden imidlertid op påny, og brandvæsenet måtte igen rykke ud. Senere på dagen slog flammerne påny ud i spærrene, men det var dog ikke værre, end at fabrikkens folk kunne klare slukningen. Brandårsagen menes at være gummirester i et varmeskab, størrelsen af brandskaden vil antagelig løbe op i ca. en kvart million kr.

26.11.1965 Kl. 2,30 om natten blev Birkerød brandvæsen alarmeret til en stor brand på filtfabrikken Penda, Birkerød Kongevej 49. Branden blev opdaget af en tilfældig forbipasserende chauffør ved 2,15 tiden. Han så det kraftige ildskær gennem et vindue, og slog hurtigt alarm til brandvæsenet. Heldigvis blev ingen af fabrikkens maskiner totalt ødelagt, men alle de elektriske installationer blev beskadiget. Man regner med, at ilden skyldes en gnist fra en rivemaskine, som blev suget ind i en cyklon, hvor der ligger støv fra de materialer, der anvendes i filtproduktionen. Gnisten har ligget der i flere timer og ulmet inden ilden er brudt ud i lys lue, da ingen har været på fabrikken efter kl. 17.00. Ilden var enorm voldsom og der var en stor røgudvikling. Birkerød brandvæsen var først fædig med efterslukningsarbejdet ved 8-tiden om morgenen. Skaden er opgjort til 150.000,- kr.

2.12.1966. En stor gård, beliggende Kongevejen 160, tilhørende gårdejer Ilsgaard er toltalt nedbrændt. Birkerød brandvæsen, der hurtigt kom til stede forsøgte at slukke med skum og vand, men der var intet at stille op i den kraftige blæst. Såvel den smukke stuebygning som de tre længer nedbrændte. Det var en af gårdejerens små piger, der først opdagede branden, idet gårdejereren selv og hans kone ikke var hjemme. Ilden opstod i gårdens brændeskur, og man mener at den skyldes børns leg med tændstikker. I nabogården, der ejes af gårdejer Hulvai, forårsagede den kraftige blæst, at stråtaget blev antændt hele fem gange, men det lykkedes brandvæsenet, der havde assistance af 2 sprøjter fra Hørsholm, samt soldater fra Høvelte kaserne, at holde ilden borte herfra.

22.9.1967. På filtfabrikken Luxtex, Gasværksvej 14, Birkerød, opstod der

en voldsom brand i støvtårnet.(det er det tårn, der i dag benyttes som slangetårn for Birkerød brandvæsen). Ved 15-tiden steg der store røgskyer op over fabrikken, hvor gnister fra karte- og rivemaskiner, der behandler sækkelærred og jute, havde antændt støvtårnet, hvor omkring et tons juterester og sækkelærredsstøv var samlet op fra fabrikkens store udsugningsanlæg. Birkerød brandvæsen måtte rette strålerørene mod en gloende jern-dør, inden man kunne komme rigtigt igang med slukningen. Skaden ved branden begrænsedes til selve den tre-etages høje bygning, hvor støv og affald samles. Fabrikken fremstiller tæppeunderlag. Ved alle maskiner findes udsugningsanlæg, der via kæmperør og 36 store støvsugere bringer støv og affald ind i støvtårnet, hvor det i kælderetagen presses til store baller, der anvendes i fabrikkens fyringsanlæg.

Støvtårnet er en grundmuret bygning med jernbetonadskillelser. For at bekæmpe ilden, måtte brandvæsenet føre slanger ind på hver sin etage. Brandvæsenets nye skumslukningsanlæg blev ved denne brand anvendt for første gang. Slukningen tog en times tid, og brandvæsenet satte brandvagt ved stedet natten over.

17.6.1968.Skumgummifabrikken Dan-Foam, Kongevejen 53 i Birkerød, blev hærget af en storbrand, der omtrent lagde bygningerne i aske. Brandvæsen fra Birkerød, Søllerød og Farum kæmpede fem timer mod branden. Brandfolkene blev alarmeret for sent til at kunne hindre ilden i totalt at ødelægge fabrikken, men man fik skånet de omkringliggende virksomheder, en emaljefabrik, en pladesmedie og et vaskeri. Tidspunktet for brandens opståen kendes ikke, men en del mennesker i nabolaget havde allerede ved 22-tiden fornemmet lugten af brændt gummi. Først ved 00,30-tiden blev der slået alarm, og da Birkerød brandvæsen ankom til brandstedet, stod fabrikkens tag allerede i lys lue. Udover de tre slukningskøretøjer fra Birkerød ankom tre fra Søllerød og tre fra Farum, og under slukningen, der ikke kunne foretages med skum, men udelukkende med vand på grund af brandens fremskredne fase, eksploderede en petroleumsbeholder, og et jernstykke ramte en af brandbilerne. Der var på et vist tidspunkt et kæmpemæssigt flammehav og en kvælende røg, der kunne ses langt ud over Birkerød. Skaderne på fabrikken anslås til ca. 2 millioner kr. Brandens årsag formodes at være selvantændelse.

14.7.1969 er der brandudrykning til Lollikhus på Kongevejen. Branden blev opdaget kl. 00,10, da en tjener kunne lugte røg fra en forskudt etage, hvor en del af personalet bor. En buffist, som havde brugt strygejern på sit værelse om eftermiddagen, var ved 22-tiden oppe for at hente en kuglepen. Han kom til, da han tændte for lyset, påny at tænde for strygejernet, der stod på et askebæger på gulvet. Varmen havde siden fået askebægeret til at springe. Strygejernet gik gennem gulvtæppe og gulv, hvor det ramte en bjælke under mellemgangen, og ilden brød for alvor løs i et værelse på den modsatte side af gangen, ud mod Kongevejen. Først da kunne man lugte røg i restauranten. To tililende tjenere prøvede i første omgang at slukke med en skumslukker, men der blev drejet forkert på ventilen, og den ene tjener

fik vædske i ansigtet. Han måtte til behandling på Centralsygehuset i Hillerød.

14 brandmænd fra Birkerød brandvæsen arbejdede fra midnatstid til kl. 2,30 i mørke, da lyset gik ud over det meste af bygningen. Syv røgdykkere fjernede truende tagsten, og vandet fossede ned over en kolossal trafik af personale, hotel- og restaurationsgæster. Det blev en dyr glemsomhed, strygejernet der var skyld i branden, forårsagede en skade på ca. 250,00.- kr., derudover kom det til at koste restauratør Valdemar Petersen et stort driftstab. 6 værelser skulle nedrives, taget skulle repareres – og det midt i ferietiden.

25.11.1969 kom Birkerød brandvæsen for første gang i brandvæsenets 51-årige historie ud for en brand, hvor et menneske omkom. Et ca. 100 kvadratmeter stort træhus på Carl Plougsvej 26, Birkerød, hvor den 65-årige fhv. maskinmester Frederik Brøndum boede, brændte ned til grunden, og Frederik Brøndum døde sandsynligvis af røg- eller kulilteforgiftning. Ilden blev først opdaget så sent, at hele huset var et ildhav, da Birkerød brandvæsen ankom til stedet kl. 02,40. Der blev sat vand på fra 5 strålerør, men man var ikke klar over, at sommerhuset var beboet, før en genbo gjorde opmærksom på, at maskinmesterens bil holdt på vejen, og at han måske befandt sig i huset. Brandmændene fandt den omkomne liggende i en seng ved husets nordgavl. Den omkomne var sidst konstateret i live, da han aftenen forinden branden omkring ved 18-tiden ringede til husets ejer, fru Aase Rieper, København. Han havde da fortalt, at han ville tænde op i brændeovnen i stuen.

Det var en nabo, fru Inge Iversen, Carl Plougsvej 39, der sammen med sin mand slog alarm. Hun vågnede ved 2-tiden ved at høre noget knitre, men inden ægteparret fik fastslået, hvad det var og fik slået alarm, gik der nogen tid. Brandvæsenet kunne allerede fra brandstationen ved Ravnsnæsvej se ildskæret fra huset, og da de ankom, var taget delvist faldet ned og ilden havde så godt fat, at der snart kun var forkullede brædder og skorstenspartiet tilbage.

30.9.1970. Efter en brandindsats natten mellem den 30. september og 1. oktober 1970 på Tingstedgård i Bregnerød blev hele Birkerød brandkorps indlagt på Frederiksborg Amts Sygehus i Hillerød til observation for forgiftning. Alarmen lød kl. ca. 24,00 og der mødte ialt 18 brandmænd. Ved ankomsten til brandstedet var en stor lade helt omspændt af flammer, og der var ild i en tilstødende bygning. Ilden i den tilgrænsende bygning blev straks slukket, medens lade nedbrændte. På et tidligt tidspunkt opnåede man kontakt med ejeren, som oplyste, at der i lade fandtes NPK-gødning og Chile-salpeter. Stofferne blev nogenlunde lokaliseret, og strålerørsførerne blev udstyret med fuldstændig åndedrætsbeskyttelse, ligesom man uophørligt søgte med vand at holde hele området med gødning afkølet. Temperaturen på brandstedet var imidlertid så høj, at det måtte anses for givet, at der var sket en spaltning af de nævnte oplagrede gødninger. Da denne spaltning må antages for at have været på sit højeste ved brandvæsenets

ankomst, og da det endvidere var umuligt at sige, hvem af brandfolkene, der i løbet af de første minutter havde været i umiddelbar nærhed af gødningerne eller i røgen herfra, blev der ringet til vagthavende læge, Stensgaard Hansen, for at indhente en udtalelse i sagen. Stensgaard Hansen henviste straks til Centralsygehuset i Hillerød, idet han anså det for givet, at alle måtte indlægges. Alle brandmændene, 3 politibetjente og gårdejereren blev indlagt til observation i 24 timer.

20.3.1971. Birkerød brandvæsen blev kaldt til assistance til en to millioners brand i Ll.Værløse. En pyroman havde sat ild til Ll.Værløses kommunes tekniske forvaltning, der blev helt raseret af ilden, samt til Syvstjerneskolens tekniske forvaltning, der blev helt raseret af ilden, samt til Syvstjerneskolens skole, hvor en fløj udbrændte totalt. Desuden blev der forsøgt at sætte ild på Ll.Værløse Skole. Kl. 5,09 kom der melding om, at det brændte på Syvstjerneskolens skole, Skovløbervangen i Farum. På skolen var der ild i den sidefløj, som vender ud mod Ritavej og Skovløbervangen, her blev Birkerød brandvæsen indsat. Det lykkedes brandvæsenet at forhindre, at ilden bredte sig. I det samlede slukningsarbejde deltog der omkring 90 mand.

27.10.1971. I en brændende lejlighed på en gård i Rude Skov i nærheden af børnehjemmet Bethlehem indebrændte en 94-årig mand. Branden blev opdaget kl 05,30 af nogle af de øvrige beboere på gården. Den gamle mand lod altid sin dør stå åben, så naboerne kunne komme ind til ham. Da de om morgenen ville gå ind til ham, blev de mødt af en vældig røgbølge. Brandvæsenet sendte røgdykkere ind i huset, hvor man fandt den gamle mand død. Fjernsynet var tændt, og det menes at han om aftenen er faldet om. Ilden har ulmet hele natten, og flammerne slog først igennem, da døren om morgenen blev åbnet.

11.10.1972. I loftsetagen på den gamle ejendom Langkærgård i Bistrup, på hjørnet af Bistrup Byvej og Nordvanggårdsvej, opstod der en voldsom brand, der udviklede sig så hurtigt, at hele det knastørre stråtag i løbet af få minutter gik op i et kæmpebål. Gården ejes af arkitekt Tyge Arnfred. Ilden opstod ved 16-tiden og kun fru Anne Arnfred befandt sig i huset. Hun hørte pludselig et knald som fra en eksplosion på loftet, og inden hun fik alarmeret brandvæsenet, slog meterlange stikflammer ud fra stråtaget. Brandvæsenet havde ingen anden udvej end at sprøjte vand på ilden, og fik ret hurtigt ilden under kontrol, men da var den gamle ejendom ødelagt af ild og vand. Vicebrandinspektør Kurt Ojgaard, der ledede slukningsarbejdet, udtalte, at det ulykkeligste ved en sådan brand er, at brandvæsenet først alarmeres, når ilden er brændt gennem taget, og der kun kan slukkes udefra. Det giver et så stort vandforbrug, at vandskader ikke kan undgås. Efter nogle timers forløb, da man havde overblik over situationen, måtte brandvæsenet rive ejendommens spidsgavle ned af frygt for, at de skulle styrte sammen. Langkærgård var en af de fem store gårde, som det gamle Bistrup bysamfund i sin tid bestod af. Den har været handlet utallige gange, godsejer Schou Kjeldsen købte den sammen med andre gårde i området og udstykkede jorden til sommerhusbebyggelse. Hovedbygningen havde inden arkitekt Tyge Arnfred købte den i 1947 tilhørt forfatteren Peter Freuchen.

27.3.1973. Atter en gang bliver Birkerød brandvæsen kaldt til assistance til en storbrand. Tidligt om morgenen nedbrændte den 12.000 m² store Stavns-holtsskole i Farum. Bygningen var en såkaldt åbenplanskole med plads til ca. 800 børn. Skolebygningen var i et plan med klasserummene beliggende omkring et antal grønnegårde. Ved brandens opdagelse kl. ca. 04,30 var den midterste afdeling i bygningens sydlige ende antændt, og røggasser strømmede gennem åbentstående døre ud i midtergangen. Brandvæsenet i Farum ankom kl. 04.48 og påbegyndte slukningsarbejdet. Kort efter Farum brandvæsens ankomst blev brandvæsenet i Birkerød alarmeret, dette ankom ca.kl. 05.00 til brandstedet. Da Birkerød brandvæsen ankom var det umuligt at trænge ind i bygningen, idet denne i næsten hele sin udstrækning var overtændt. Branden var så omfattende, at det var nødvendigt at bede CF-kolonnen fra Hillerød om hjælp. Kolonnen ankom ved 6-tiden og deltog i slukningsarbejdet bl.a. med at fremskaffe slukningsvand fra Furesøen, ca. 1 km. borte. Efter en meget koncentreret indsats, lykkedes det dog kun at redde en meget lille del af skolen, ca. 6-800 m². Branden var endelig nedkæmpet ved 7.30-tiden. Efterslukningsarbejdet fortsatte til kl. ca. 14,30, og først på dette tidspunkt kunne assistancebrandvæsenerne forlade brandtomten. Årsagen til branden er aldrig blevet afklaret. Denne storbrand på Stavns-holtsskolen vakte enorm interesse i hele landet, ikke mindst hos pressen, hvordan kunne det ske? Dystre spørgsmål rejste sig – ville skolebørnene være kommet ud, hvis branden var opstået i skoletiden, og hvorfor brændte en ny skole ned på mindre end to-timer? Storbranden på Stavns-holtsskolen blev genstand for den hidtil største og mest omfattende undersøgelse og analyse, nogen brand har været udsat for herhjemme. Den voldsomme brandudbredelseshastighed gav, sammen med bygningens udformning, ikke brandvæsenet rimeligt gode muligheder for at bekæmpe branden. Dette medførte en etablering af en undersøgelsesgruppe, der som pionerarbejde her i landet skulle sørge for at klarlægge årsagerne til brandens hurtige forløb og udbredelse, herunder om personsikkerheden var rimeligt tilgodeset. Danmarks første rekonstruktion af en storbrand blev foretaget den 5. maj 1973. Det eneste intakte klasserum blev brugt som forsøgslokale, idet det blev udstyret med inventar og udbygget med en grønnegård, i lighed med dem, der fandtes på skolen. Denne »prøvebrand« blev hjulpet godt på vej af 50 liter petroleum og nogle meter hessian. To minutter inde i forsøget sprang vinduerne, umiddelbart efter knaldede det som pistolskud, da eternitpladerne i væggene sprang.

En skare brandfolk, ingeniører, arkitekter og repræsentanter for de fem forsikringsselskaber, som skal erstatte totalskaden på 28 millioner kroner, overværede dybt interesseret eksperimentet. 40 minutters ildebrand bekræftede flere af de teorier som undersøgelsesgruppen havde sat sig for at bevise. Brandmænd, som havde deltaget i den rigtige brand, udtalte efter prøvebranden, at den forløb præcis som den første.

På baggrund af den rapport som undersøgelsesgruppen udarbejdede og som blev forelagt brandkommissionen i Birkerød, vedtoges det, at foretage

omfattende brandsyn på alle skolerne, med hensyn til flugtveje og sprinkleranlæg, endvidere skulle kommuneskolernes personale gennemgå en instruktion i elementær brandbekæmpelse.

14.12.1974. Ingeniørfirmaet A/S Gorm Niros, Blokken 65 i Birkerød industrivarter, der er kendt for at have leveret brandalarmeringsradioer til brandkorps over hele landet, blev ramt af en brand, som medførte skader, der løber op i et sekscifret beløb. Ilden havde ulmet i flere timer, da civilingeniør Gorm Niros ved godt 10-tiden besøgte fabrikken, hvor der ikke arbejdes om lørdagen. Han opdagede kulsort røg bag vinduerne og alarmede Birkerød brandvæsen over vagtcentralens 000 telefonnummer. Der opstod imidlertid en alarmeringsfejl, hvorved Farum brandvæsen blev tilkaldt over de Niros-brandalarmapparater, som alle brandmænd i Farum og Birkerød bærer på sig, og i Birkerød kaldte man i forvirringen brandmandskabet sammen ved brug af sirenen. Vicebrandinspektør Kurt Ojgaard, Birkerød, oplyser, at brandvæsenet slukkede ilden med kulsyre, og at de værste skader er opstået på grund af røg, støv og sod. Hvis ildskaderne er på et femcifret beløb, kommer røg- og korrosionsskaderne op i et sekscifret tal. Ved brand i PVC-plastic, der findes på elektriske ledninger, frigøres der klor, som sammen med luftens fugtighed danner saltsyre. Saltsyren har slået sig ned på hele det store elektroniske udstyr og maskiner i fabrikken. Branden kunne meget nemt havde udviklet sig til en storbrand, da den startede på et tidspunkt, hvor ingen arbejdede og i et fabrikskvarter, hvor kun få færdes.

20.2.1975. Ved en dramatisk brand midt i Birkerød gav en brandmand en stærkt røfgiftet kvinde sit eget iltapparat og reddede hendes liv. Birkerød brandvæsen blev alarmeret kl. 01,08 til en brand i Hovedgaden 41, fem minutter senere var 4 køretøjer og 16 brandfolk på brandstedet. På det tidspunkt var ilden allerede så godt i gang, at det var svært at trænge ind i bygningen på grund af varmen. I sidste øjeblik blev en halv snes mennesker reddet ud fra ejendommen ved en »Hotel-Hafnia lignende brand«, og det lykkedes kun, fordi brandvæsenet nåede hurtigt frem og mødte med alt disponibelt mandskab og materiel. Det var en typisk brand for en ældre ejendom. Ilden startede i kælderen og røgen bredte sig hurtigt gennem utætte døre og etageadskillelser af træ op gennem hele ejendommen. Takket være den nye drejestige som blev rejst i hovedgaden, medens andre stiger blev rejst i ejendommens baggård, lykkedes det at få alle ud. Skaderne kom op på et millionbeløb. Bagerforretningen i ejendommen, blev fuldstændigt udbrændt og i Elka Radio blev radioudstyr og grammofonplader ødelagt.

Birkerød Brandvæsen – fra brandstation til moderne beredskabsstation

Den 1. april 1976 fratrådte brandinspektør N.L. Iversen sin stilling ved brandvæsenet for at få mere tid til sit arbejde som afdelingsingeniør ved kommunen, samtidig fratrådte civilforsvarsleder C.V. Hastrup-Leht på grund af alder, sin stilling ved det lokale civilforsvar i Birkerød.

Indenrigsministeriet og Kommunernes Landsforening har overfor kommunerne peget på det hensigtsmæssige i at sammenlægge det kommunale brandvæsen og det kommunale civilforsvar, da de er nært beslægtede, og for en stor del kan bruge det samme materiel, samt at en sådan sammenlægning allerede er en realitet i flere kommuner. På den baggrund besluttede Birkerød byråd, nu da situationen forelå, at slå de to stillinger sammen til een, således at der bliver fælles brandinspektør og civilforsvarsleder. Sammenlægningen bliver yderligere aktuelt, idet såvel brandstationen, beliggende på Dambakken, som civilforsvaret, der har til huse på Eskemosegaard, skal flytte sammen under et tag til nye lokaler på Gasværksvej, hvor kommunen har erhvervet filfabrikken Luxtex's industriejendom med tilhørende 3 store lagerhaller. Det er meningen, at bygningerne skal udnyttes til såvel kommunalgård for teknisk forvaltning, som brandstation og civilforsvar.

Birkerød kommune blev, i henhold til civilforsvarsloven af 1. april 1949, den 14.10.1957 af Indenrigsministeriet udpeget til civilforsvarsområde. Den 5.12.1957 afholdt civilforsvarskommissionen et konstituerende møde på rådhuset under ledelse af borgmester A. Halsteen, som var kommissionens formand. Til stede var politimester Beckett, stadsingeniør A. Mygind Sørensen, direktør Sandø, viceborgmester Kaj Jensen, ingeniør P. Møller, politifuldmægtig Suntorp, ekspeditionssekretær S.Å. Poulsen, overbetjent Thuesen og fru Inger Marie Kofoed. Stadsingeniør A. Mygind Sørensen blev udnævnt til daglig leder af civilforsvaret.

Kommissionens opgave var at etablere brand-, rednings-, signal-social- og stabstjeneste, der i nødstilfælde kunne indsættes for at afbøde eventuelt opståede skader ved krig eller større katastrofer. Til løsning af de opgaver skulle der hverves frivillige, der sammen med udskrevne værnepligtige, skulle gennemgå de af Civilforsvarsstyrelsens foreskrevne uddannelser.

I 1976 hvor man får fælles leder og fælles faciliteter, men stadig havde hver sin kommission og hvert sit ministerium (Indenrigsministeriet/Justits-

ministeriet), samt hver sit budget, bestod civilforsvarets styrker af 504 værnepligtige og ca. 100 frivillige.

Som brandinspektør og civilforsvarsleder antages den 40-årige konsulent i Storkøbenhavns civilforsvar Kaj Byg, som har en uddannelse bag sig såvel indenfor brandvæsenet, som civilforsvaret.

I den 2-årige periode Kaj Byg var ansat som leder af brandvæsenet og civilforsvaret skete der store omvæltninger. Den 1. september 1977 flyttede brandvæsenet fra brandstationen på Dambakken, og civilforsvaret fra Eskemosegård til de nyindrette lokaliteter på Gasværksvej. Brandvæsenet fik betydelig mere plads til køretøjer og materiel, samt meget fine undervisningslokaler. Kantine og badeforhold var fælles for brandvæsen, civilforsvar og vejvæsen.

Et af problemerne ved flytningen af brandstationen var, at flere af brandmændene fik længere afstand fra deres bopæl til brandstationen. Det var frygtet, at dette ville medføre en betydeligt længere udrykningstid. Det har imidlertid vist sig, at den gennemsnitlige udrykningstid kun er forlænget med ca. 30 sekunder, således at gennemsnittet stadig holdes under 3 minutter, hvor lovens krav er 5 minutter. Brandmændene deltog selv med frivilligt arbejdskraft ved indretningen af den nye station, således at man nåede det bedst mulige resultat. Betjeningspultene for alarmeringsanlægget blev ligeledes flyttet fra Dambakken til Gasværksvej, medens hovedstationen og antenneanlægget på vandtårnet blev bibeholdt, men ordningen med sirenealarmeringen ophørte, den gamle sirene blev taget ned.

Brandstationen flytter til nye lokaler den 1. september 1977. Filtfabrikken Luxtex's industriejendom er overtaget af kommunen. På Gasværksvej 14, er der nu brandstation, civilforsvarsgård og kommunalgård.

Der var nogle store alvorlige brande i brandinspektør Kaj Bygs tid. Den 26.8.1976 kl. 13.00 blev Birkerød brandvæsen kaldt til assistance til en påsat brand på Elleslettegård i Gøngehuse ved Trørød. En 49-årig alumne satte ild til en staldbygning på revalideringshjemmet Elleslettegård, branden bredte sig til en lade ved nabogården, hvor der blev opbevaret NPK-gødning, der udviklede giftige gasarter. Brandvæsenerne fra Søllerød og Birkerød koncentrerede sig hovedsagligt om at holde flammerne væk fra det store lager af NPK-gødning. Der gik ikke ild i gødningen, men 9 brandmænd fra Birkerød og 2 brandmænd fra Søllerød blev kørt til Gentofte sygehus til observation for røgforgiftning, hvor de skulle ligge til observation i 24 timer. Omkring 100 svin blev sluppet løs, og de løb forvirrede rundt på området. En del af dem måtte skydes, idet de var blevet for medtaget af flammerne. Ved 15-tiden var branden under kontrol, men der forestod et stort efterslukningsarbejde, og der blev holdt vagt i mange timer efter.

Den 22.12.1976 kl. 23.10 blev Skovrødgård hærget af en brand. En staldlænge nedbrændte og ca. 50 køer af Herford-racen indebrændte. Skovrødgård er en af de ældste gårde i Nordsjælland. Hovedbygningen er opført i 1661 og alle tilbygninger er holdt i den gamle stil. Den nedbrændte løsdriftstald blev opført kun 3 år tidligere, men holdt i træ og med stråtag. Lauritz Toft, direktør for medicinfabrikken Dumex, var ejer af Skovrødgård, og havde umiddelbart inden branden udbudt ejendommen til salg for 8 millioner kr., idet Lauritz Toft agtede at flytte til Schweiz. Blandt de interesserede købere var bl.a. Simon Spies.

Branden fik meget hurtigt et voldsomt omfang, ilden fængede hurtigt i stråtaget, og en regn af gnister og brændende flager truede med også at sætte ild i gårdens øvrige bygninger. Af de 65 køer som befandt sig i stalden, da branden blev opdaget, slap kun 17 ud. Selvom køerne, der var løse i stalden, have mulighed for at komme direkte ud på markerne, blev de i den brændende bygning. En tilkaldt dyrlæge måtte aflive 5 af de 17 køer, som var kommet ud. Birkerød brandvæsen fik assistance af Søllerød brandvæsen og af civilforsvarskorpset, men kampen mod ilden i den flammeomspændte bygning var både farlig og håbløs. Ved 1-tiden om natten var ilden i stalden slukket, og hovedbygningen var uden for fare. Under slukningsarbejdet brækkede en brandmand, pladesmed Ole Larsen, Birkerød, sit ene ben, det skete, da han trådte ned i en rende, som var glat af vand og foderstoffer.

26.12.1976 indebrændte den 64-årige enkefru Edith Sørensen, Hovedgaden 37 B, Birkerød. Brandårsagen var, at den omkomne havde røget i sengen. Ingeniør S. Eikerens, der bor i lejligheden over enkefru Edith Sørensen, havde allerede ved 8-tiden om morgenen sporet røglugt, men først ved 9-tiden, da han så, at der sivede røg ud af vinduerne nedenfor, alarmerede han Birkerød brandvæsen, der omgående sendte flere slukningskøretøjer, samt den store drejestige til brandstedet. Ved hjælp af drejestigen kunne man slå et vindue på anden sal ud, og herfra bekæmpe ilden. Røgdykkere blev sendt ind i lejligheden, hvor de fandt den omkomne liggende i sengen.

Den 29.4.1977 kl.1730 blev Beirsdorf A/S, bedre kendt under navnet Nivea, Klintehøjvænge 12, Birkerød, hærget af en voldsom brand, der løseligt anslået ødelagde værdier for omkring 14 millioner kr., og var således en af de største brande i Birkerød brandvæsens historie. Virksomheden fremstiller kosmetiske præparater, og på grund af de meget brandfarlige ingredienser af sprit, parfumeolie, vaseline og freongas fik branden en eksplosiv og meget dramatisk karakter. Over store dele af Nordsjælland kunne man se en kilometerhøj sort røgsky, der fik tusinder af mennesker til at strømme til byens industrikvarter. Politiet fra Birkerød og Lyngby måtte, da branden nåede sit højdepunkt, dirigere de mange mennesker på afstand af brandstedet til akkompagnement af detonationer fra aerosolspraydåser i den brændene bygning. Det var nødvendigt af hensyn til sikkerheden, og navnlig fordi den kvælende røg, som en læge antog for farlig, slog ned og bredte sig over store dele af byen. Der blev udsendt advarsler mod den giftige røg, ikke alene fra politiets højtalervogne, men også i radioen. Firmaets regnskabschef Åge Christensen, der havde set røg og flammer slå ud fra virksomhedens varelager og fabriksafdeling alarmerede Birkerød brandvæsensom. Ved brandvæsenet ankomst, var ilden slået igennem taget, og brandinspektør Kaj Byg, der dirigerede slukningsarbejdet, fik koncentreret en stor del af de mængder vand, der blev sprøjtet på bygningerne, mod bagsiden, hvor der befandt sig en 50.000 l. tank med freongas til spraydåser, samt nogle knap så store tanke, indeholdende sprit, olie og vaseline. Det lykkedes brandfolkene at holde ilden borte fra dette afsnit af fabrikken, og man fik i tide fjernet gasflasker og andre farlige ting fra virksomheden. Men ilden åd sig støt frem under serier af eksplosioner fra spraydåserne, som befandt sig i den midterste bygning, der rummede færdige varer for ca. 5 millioner kr. I den store tre-etagers bygning, der udgjorde råvarelageret og emballageafdelingen, blev det indvendige totalt udbrændt. Brandmændene dægnede med fare for dem selv tusindvis af l. vand på bålet, stående på taget eller på pladsen foran og bag ved fabrikken. Først ved 19,30-tiden havde man ilden nogenlunde under kontrol. Birkerød brandvæsen fik assistance af Farum Brandvæsen, Falck i Birkerød, Søllerød brandvæsen og civilforsvarskorpset. Da branden startede på taget, formoder man at brandårsagen kan være opstået ved nogle tagdækkeres arbejde med pålægningen af tagpap.

Da Kaj Byg fratrådte sin stilling ved brandvæsenet og civilforsvaret juni 1978 blev vicebrandinspektør, afdelingsingeniør Kurt Ojgaard, Birkerød kommunes tekniske forvaltning, konstitueret i stillingen som brandinspektør og civilforsvarsleder. Kurt Ojgaard var tillige redaktør af medlemsbladet for Dansk Brandinspektørforening »Brandfare & Brandværn«. Stillingen som konstitueret brandinspektør varetog han, indtil den 1.7.1979, hvor konstruktør Bo Balschmidt tiltrådte stillingen som brandinspektør og civilforsvarsleder.

Den 17.8.1978 fejres brandvæsenets 60-års dag ved en reception på brand-

stationen, Gasværksvej 14. Foruden korpsets 22 medlemmer var mødt tidligere brandmænd, der har været over 25 år i korpsets tjeneste. Desuden mødte medlemmer af brandkommissionen og civilforsvarskommissionen, borgmester Peter Kalko, samt repræsentanter for nabokommunernes brandkorps. Formanden for brandkommissionen Gerda Jansen havde mange rosende ord til det jubilerende brandkorps, og sagde bl.a. at den teknologiske udvikling stiller større og større krav til brandvæsnerne, men at Birkerød brandvæsen har formået at leve op til disse krav, og at hun håbede at mandskabet ville blive ved med at dygtiggøre sig, så brandvæsenet kan være stærkt medvirkende til, at man i Birkerød fortsat kan føle en tilfredsstillende sikkerhed mod brand. Gerda Jansen pegede endvidere på, at alvorlige brande både her i landet, og i udlandet, minder os til stadighed om, at der ikke er plads til at lade »stå til«. Til gengæld vil kommissionen prøve fortsat at tilbyde nogle tilfredsstillende arbejdsvilkår i brandvæsenet i form af fastholdelse af den høje materielstandard og en rimelig betaling for det udførte arbejde.

Brandkommissionen vedtog på sit møde i september 1978 at anskaffe nye indsatsdragter til brandmændene. Gennem længere tid har der været et ønske om, at udskifte de gamle sorte klædesuniformer med en mere tidsvarende flerlags indsatsdragt. Fungerende brandinspektør Kurt Ojgaard kunne anbefale en NOMEX-dragt, som var godkendt af Statens Brandinspek-

Den kilometer høje sorte røgsky, der kunne ses over det meste af Nordsjælland, da Nivea, Beirsdorf brændte den 29.4.1977.

tion og fremstillet af fa. Musk-Ox. Denne nye dragt anses for bedre at forene kravene om rimeligt sikker beskyttelse og bevægelsesfrihed under indsats. Den pæne sorte uniform bliver fremover brugt til festlige lejligheder, nytårsparoler, olympiader og lignende, medens brandmændene under indsats nu ses i orangefarvede dragter, og for at man ikke skal være i tvivl om, hvem de er og hvor de kommer fra, står der Birkerød Brandvæsen printet med hvide bogstaver på ryggen af jakken.

Brandvæsenet har fået anskaffet flere Dräger røgdykkerapparater med overtryk, og ophører med anvendelsen af de gamle kredsløbsapparater, fremover anvendes der kun trykluftapparater.

Kurt Ojgaard fik med kommissionens godkendelse indført, at et årligt eftersyn af håndslukningsmateriel på kommunens institutioner skulle overgå til brandmaterielleverandørerne.

Det har hidtil været brandvæsenets opgave, at afhente materiellet på skoler og enkelte institutioner, for derefter at sende det til eftersyn hos leverandørerne, men det er mere hensigtsmæssigt, og mere økonomisk, at lade hele arbejdet overgå til brandmaterielleverandørerne og ikke bruge brandvæsenet som mellemlid.

Den alvorligste brand i 1978, som brandvæsenet har medvirket ved bekæmpelse af, var branden i Stavnsholthallen i Farum. Lørdag morgen, den 23.12.1978, ved femtiden, nedbrændte Stavnsholthallen i Farum med samme eksplosionsagtige hast som Stavnsholt skolen for snart seks år siden. Branden i Stavnsholthallen opstod allerede fredag aften som følge af to 11-årige drenges leg med tændstikker, og udviklede sig dels gennem ventilationsanlægget og dels inde i byggelementerne. Branden blev først opdaget, da hallens sydlige gavl blev blæst ud ved en meget kraftig røggasekspllosion, og beboerne fra de nærliggende ejendomme slog alarm. Farum brandvæsen tilkaldte assistance fra Birkerød brandvæsen og civilforsvarskorpset, men på trods af en massiv slukningsindsats nedbrændte hallen fuldstændigt. Det lykkedes at redde den nærliggende pedelbolig, der fik ruderne blæst ud ved eksplosionen, men det var umuligt at slukke ilden i hallens brændende bygningselementer, hvor ilden bredte sig helt ukontrollabelt indtil den næsten brændte ud af sig selv. Endnu ud på natten til søndag brændte det i den sammenstyrtede hal.

Den 1. juli 1979 tiltrådte den 32-årige Bo Balschmidt, tidligere bygningskonstruktør ved Værløse kommune, stillingen som brandinspektør og civilforsvarsleder ved Birkerød kommune.

Ved en reception på brandstationen overrakte Kurt Ojgaard den blanke brandinspektørhjelme til Bo Balschmidt og ønskede held og lykke med opgaven, idet han understregede, at Birkerød havde et veluddannet og samvittighedsfuldt brandkorps og et materiel, der må siges at være i nogenlunde rimelig god stand.

Birkerød brandvæsen fik en ambitiøs, dynamisk, og initiativrig brandin-

spektør. I Bo Balschmidts 10-årige periode skete der store ændringer, både indenfor det materielle, men også indenfor det personelle område. Skønt sparekniven også ramte brandvæsenet i de år, var brandinspektørens argumenter så stærke, at byrådet blev overbevist om, at kravene måtte anses for rimelige.

Tårnet på Gasværksvej, som fabrikken Luxtex benyttede som støvtårn, kunne efter en ombygning og istandsættelse, anvendes til slangetårn, hvor efter brandvæsenet fik tørringsplads for 40-80 slanger, alt efter slangernes størrelse. Samtidig blev den 18 m. høje antennemast, samt radiosender for alarmering af brandmandskabet, flyttet fra vandtårnet til toppen af slangetårnet, for at minimere de fejl, der opstod ved overføringen til brandstationen. Ved en af efterårets kraftige storme, i 1981, væltede antennemasten på slangetårnet, og da det viste sig, at modtageforholdene på slangetårnet ikke var tilfredsstillende, besluttede man at flytte antennemasten med basisstation tilbage til vandtårnet på Nobisvej, hvor de tidligere sikkerhedsproblemer med antennepositionen i mellemtiden var blevet afhjulpet.

Københavns Brandudvalg har på Birkerøds brandstation opstillet et anlæg til overføring af brandalarmer fra virksomheder og institutioner direkte til brandvæsenet. Anlægget benævnes i daglig tale – »Knudepunktsanlæg«. Større private virksomheder, samt kommunale institutioner i Birkerød kommune, kan få tilsluttet deres lokale brandalarmeringsanlæg direkte til alarmoverføringsanlægget på brandstationen, uden yderligere mellemlid, mod at betale en fast tilslutningsafgift, samt en årlig abonnementspris. Foruden dette anlæg, er der etableret et lokalt udlæsningsudstyr, som er nødvendigt til udlæsning af eventuelle fejlmeldinger, som f.eks. ledningsbrud. Denne fejludlæsning er ikke teknisk mulig, at foretage på alarmcentralen i København. Ved eventuelle fejlmeldinger vil den vagthavende i Birkerød straks på udlæsningsudstyret kunne aflæse, på hvilken adresse fejlen er opstået. Det betyder, at en eventuel fejl på den tilsluttede virksomheds alarmanlæg kan rettes hurtigst muligt. I 1992 overfører anlægget alarmer fra 69 virksomheder og institutioner.

En god investering for brandvæsenet, var anskaffelsen af en kompressorstation. I samarbejde med Farum kommunale brandvæsen blev der installeret en højtryksskumpressor (330 bar) til opfyldning af trykluftflasker for røgdykkerapparater. Den er anbragt i et afskærmet rum på Birkerød brandstation. Tidligere skulle trykluftflaskerne transporteres til opfyldning i Glostrup.

I marts 1980 flytter administrationskontorene for brandvæsen og civilforsvaret til det nyopførte rådhus på Stationsvej 36. Det er absolut en fordel, at være tæt både på teknisk forvaltning og på bogholderiet. Brandinspektøren får flere og flere byggesagsbehandlinger, og både indgående og udgående regninger skal behandles, så mange ærinder frem og tilbage fra brandstation til rådhus kan undgås. De ledige kontorer på Gasværksvej overtages af den fælles depotmester Jens Schack Petersen.

Den 1. januar 1982 overtager Birthe Larsen posten som formand for brandkommissionen istedet for Gerda Janson.

Social- og sundhedsforvaltningens hjælpemiddeldepot flyttes til brandstationen. Brandvæsenet og Civilforsvaret har i fællesskab afstået fra et areal på 100 m², som bliver indrettet til hjælpemiddelcentral. Da det giver en hel del ekstraarbejde, dels med rengøringen af hjælpemidlerne, dels med vedligeholdelsen af dem, ansættes brandmand Erik Garfort som fast depotmedhjælper. Han skal være til rådighed for både brandvæsen/civilforsvar, samt for social- og sundhedsforvaltningen. Da denne ordning senere udvides til også at omhandle udbringning og afhentning af hjælpemidler, bliver der ansat endnu en depotmedhjælper, brandmand Per Norby.

Justitsministeriet udsender nye »Retningslinier for brandvæsenernes beredskab og materiel«, der træder i kraft 1. januar 1984. I de nye retningslinier er grænserne for, hvor stort beredskabet skal være, eventuelt forøges eller nedskæres, ændret. Tidligere skulle en kommune med fra 15.000-35.000 indbyggere have to slukningstog, de nye retningslinier siger, at en kommune med 15.000-20.000 indbyggere skal have et slukningstog plus en mindre sprøjte.

Brandkommissionen i Birkerød besluttede imidlertid at fastholde brandvæsenets nuværende beredskab, som består af to slukningstog, samt en automobildrejstige og en hjælpevogn, med den begrundelse, at det er væsentligt at råde over et hjælpeberedskab ved særlig store brande, samt at råde over kvalificeret stigemateriel til indsættelse ved personredning i etageejendomme og ved indsats ved større industribygninger, hvor hurtig og kvalificeret indsats er afgørende for indsatsens resultat.

Siden januar 1984 har Birkerød brandvæsen udvidet sin indsatskapacitet til også at omfatte følgeskadebekæmpelser efter brand. Igennem en del år har der bestået en aftale imellem Falck og forsikringsselskaberne om renovering af bygninger og indbo efter brand, det såkaldte »korrosionsberedskab«. Erfaringerne hermed har været så gode, at ordningen nu er udvidet til også at omfatte andre følgeskader. Ordningen omfatter nu alle brandvæsener, således at det skadebegrænsende arbejde kan begyndes allerede under brandslukningsindsatsen, som f.eks. afdækning af maskiner og lignende. Betaling af brandvæsenets ydelser i forbindelse med følgeskadebekæmpelsen foretages af forsikringsselskaberne efter indsendt regning på en standardformular, og brandvæsenet er således sikret betaling for ydelserne. Brandvæsenet anskaffer en følgeskadeafhængsvogn med røgventilator, 5 kVA el-generator, affugter, vandstøvsuger, afdækningsmateriel, miljø- og redningsmateriel.

En bølge af privatiseringer fra politisk side strømmer i begyndelsen af 1984 ind over landet, og truer nu også Birkerøds kommunale brandvæsen. Med

baggrund i Birkerød kommunes betrængte økonomi er borgmester Bent Pedersen af byrådet blevet bemyndiget til at optage en forhandling med Falck, og indhente tilbud på, hvad det på årsbasis vil koste Birkerød kommune at lade Falck overtage slukningsarbejdet, men det der vel egentlig betød mest for økonomien var, at Falck samtidig skulle købe kommunalgården på Gasværksvej til et temmeligt stort beløb. Dette stod at læse i alle lokalbladene. En bombe kunne ikke have lavet større ravage hos brandmændene, der ikke var blevet informeret om tingenes tilstand. Nu havde der været et kommunalt brandvæsen i over 65 år, og både materiellet og brandmændenes uddannelse var fuldt på højde med tidens krav. »Vi vil kæmpe for at beholde det kommunale brandvæsen« sagde alle brandmændene, der mødte op på borgmesterens kontor. Brandmændene startede en underskriftsindsamling og havde på 8 dage samlet over et tusinde underskrifter, og flere og flere af byens borgere satte læserbreve i aviserne for at tilkendegive, at de også ønskede et kommunalt brandvæsen bevaret. I mange forretningsvinduer, samt på privatbilers bagruder, var der opsat strimer, **KOMMUNALT BRANDVÆSEN – selvfølgelig**. Læserbreve og indslag i radio og TV fortsatte indtil efteråret, hvor byrådet den 24.10.1984 meddelte, at der ikke ville blive indgået kontrakt med Falck.

Den 1. januar 1985 vælges Jens L. Hottrup til formand for brandkommissionen og afløser dermed Birthe Larsen. Hans formandstid bliver imidlertid ikke af længere varighed, idet brandkommissionen og civilforsvarskommissionen pr. 1. januar 1986 bliver slået sammen til een kommission og benævnes fremover beredskabskommission. Sammenlægningen af de to kommissioner blev foretaget på baggrund af ændring af loven om brandvæsenet og civilforsvaret af 27. maj 1981. Det betød en reduktion eller besparelse af kommissionsmedlemmer fra 12 til 8, samt at borgmesteren er fast formand for beredskabskommissionen.

Som det første danske brandvæsen, har Birkerød brandvæsen anskaffet den nye hvide indsatshelm. En demonstration af såvel den hvide helm, som den nye orangefarvede indsatsdragt fandt sted ved Birkerød brandstation den 17.12.1986. Der blev her sat en røgudvikling i gang omkring en bil, hvor brandmænd hurtigt slukkede »ilden« ved hjælp af skum. Demonstrationen blev overværet af blandt andre borgmester Bent Pedersen og brandchef Niels Kristoffersen, Gentofte, der har været sekretær i det udvalg, som gennem 10 år har behandlet udviklingsarbejdet omkring brandmænds personlige udrustning. De nye hjelme er danskudviklede og danskproducerede glasfiberhjelme og leveret af fa. Musk-Ox. De sorte hjelme, med den blanke messingkam, er tyske stålhjelme og anskaffet i 1933, og har således bestået sin prøve i over 50 år. De hvide hjelme bliver forsynet med selvlysende orange striber, hvor 1 stribe markerer menige brandmænd, 2 striber markerer brandmestre og 3 striber markerer indsatslederen på brandstedet.

Den 1. september 1987 indsættes Birkerød brandvæsens første orangefarvede brandbil med påmalet blå trekant på siderne. Den blå trekant på orangefarvet baggrund er en international afmærkning for hjælpkøretøjer, der anvendes i krigssituationer. I Birkerød besluttede man, at køretøjerne, efterhånden som de blev udskiftet, eller repareret, skulle være orangefarvet. I dag er alle køretøjerne orangefarvet. Det nye køretøj, en VW M.A.N. 913, der har kostet kommunen 1.037.000 kr., har alt hvad man i dag kan forvente af et moderne og effektivt brand- og redningskøretøj, såsom en meget kraftig Rubergpumpe, der kan yde 2.000 liter vand i minuttet, en vandtank indeholdende 2.000 liter vand og en påmonteret skumtank.

Det nye udrykningskøretøj afløser den gamle M 1 sprøjte, en Chevrolet årgang 1960, som har tjent brandvæsenet trofast i 24 år, men som af Statens Brandinspektion blev erklæret uegnet til udrykningskøretøj, idet reglerne fastsætter, at udrykningskøretøjer ikke må være ældre end 20 år. Denne gamle brandbil er nu kommet på »Det danske Brandværnsmuseum« i Århus, som er det største af sin art i verden. Museumsleder Annette Toré

Den 20 år gamle M1 sprøjte ender sine dage på Det danske Brandværnsmuseum i Århus. Kommissionsformand Jens Hottrup overrækker museumsleder Annette Toré nøglerne i overværelse af brandinspektør Bo Balschmidt.

afhentede personligt bilen, der med påsatte prøvenummerplader selv kunne køre til Århus. Det danske Brandværnsmuseum er indrettet i en gammel sprovsremise på Dalgas Boulevard i Århus.

Den gamle sprøjte, som omsorgsfuldt vil blive pudset og plejet, kan nu »nyde sit otium« blandt fornemme gamle veteranbiler, og brandfolk fra Birkerød vil, når de kommer til Jylland kunne hilse på det gamle trofaste køretøj. I tiden mellem afhændelse af den gamle sprøjte og indtil den nye sprøjte stod klar, har Birkerød brandvæsen lejet en brugt automobilsprøjte af Københavns brandvæsen.

Men der kom flere nyanskaffelser. I de næsten 10 år Bo Balschmidt var brandinspektør skete der enormt mange fremskridt, både indenfor materiel, personel, og administration. EDB holdt sit indtog på kontorer og depoter. Københavnegnens Brandudvalg opstiller en printer med direkte forbindelse til alarmcentralens dataanlæg. På grund af oplysninger fra Birkerød brandvæsen vil printeren ved alarm udskrive adresse på skadestedet – udryknings aktuelle størrelse og sammensætning – kørevej/tilkørselsforhold og en henvisning til kortet over brandhaner, samt anmelderens navn og adresse, vigtige oplysninger for en effektiv indsats. På grund af oplysninger indhentet hos byens erhvervsdrivende, blev der udarbejdet et meget omfattende register med alle relevante oplysninger, såsom oplagring af farlige stoffer, tilstedeværelse af besætninger på landejendomme, særlige værdier, såsom elektronisk udstyr m.m. der skulle tages særligt hensyn til, samt bygningernes indretning. Et eksemplar af dette register ligger i samtlige udrykningskøretøjer, således at brandmændene har mulighed for at orientere sig om forholdene på skadestedet, under udrykningen. Samtlige brandkøretøjer har fået installeret radiomateriel, således at der kan skabes kontakt både med hovedcentralen, men også til den enkelte brandmand under indsats. Der blev opbygget et særligt beredskab til imødegåelse af uheld på naturgasnettet. Hertil blev der anskaffet måleudstyr, specialværktøj til lukning af gasventiler og tegninger over gasnettet. Der blev indført gruppealarmering, speciel vagtordning for befalingsmænd, der blev indgået en overenskomst om brandmændenes løn- og ansættelsesforhold. Brandmændene får udleveret endnu en indsatsdragt, hver brandmand råder nu over 2 dragter, således at han har mulighed for at rengøre den ene medens den anden er i brug. Til rengøringsbrug blev der installeret en vaskemaskine på brandstationen.

Atter engang kan der fejres jubilæum, det er 70 år siden at Birkerød Brandvæsen blev organiseret. Man beslutter at markere dagen som en rund fødselsdag, og først om 5 år, når 75-års dagen er oprunden, køre det helt store skyts frem. Den 8. august 1988 holdes der »åben brandstation«, hvor alle der har lyst kan møde op og få en rundvisning på den flotte brandstation.

Den 31.10.1988 er der reception på brandstationen i anledning af, at brandinspektør og civilforsvarsleder Bo Balschmidt fratræder sin stilling ved kommunen for at overtage en stilling som teknisk chef i skadesforsikrings-

foreningen Skafor. Repræsentanter for beredskabskommissionen, brandinspektører fra nabokommunerne, erhversfolk og forretningsforbindelser, medarbejdere og venner, samt hele brandkorpset samledes på brandstationen for at tage afsked med en meget populær brandinspektør, der forlader sit gode kommunale job, til fordel for et smigrende tilbud fra det private erhversliv.

Der har været gennemsnitlig 100 udrykninger om året i Bo Balschmidts tid som brandinspektør. Udrykningerne der har været fordelt på større og mindre brande, suppleres nu med udrykninger til færdselsuheld, til bekæmpelse af forureningsskader, samt til følgeskadebekæmpelser. Af de mange udrykninger skal der nævnes nogle særlige.

Den 29.4.1979 skete der millionskader på installationer og varelager ved en brand i en forretningsejendom i Hovedgaden 24 i Birkerød. Det var personalet i bagerforretningen »Bagergården« der omkring kl. 7,45 om morgenen mærkede røg og fik alarmeret Birkerød brandvæsen. Ilden var opstået i kældergangen under forretningen Hauge Sko, hvor der var sket antændelse i nogle bunker emballage. Fra kældergangen havde ilden ædt sig gennem flere døre ind til varelagerne for Hauge Sko, Oster-Radio, A.T.Gardiner og Lassens herreekviperingsforretning. Det tog Birkerød brandvæsen et par timer at få ilden nedkæmpet, og rummene var da udbrændte og sodsværtede. I de kommende uger holdt forretningerne brandudsalg, hvor mangan Birkerød borger kunne gøre en god forretning.

Den 19.6.1979 nedbrændte et parcelhus på Morellgangen 7, Birkerød, totalt. Kl. 19.07 indgik alarmeren til Birkerød brandvæsen, men ved ankomsten til skadestedet kort efter, var bygningen overtændt. Branden opstod i husets sauna og spredte sig herfra til næsten hele ejendommen inden brandvæsenet fik ilden under kontrol. Husets indehaver, telefonmester Palle Haudrup, havde tændt for saunaen og satte sig derefter ud på husets terrasse for at drikke kaffe. Da han en halv time senere ville se til saunaen, var hele rummet omspændt af flammer. Bygningen blev så medtaget, at den senere blev nedrevet for genopbygning.

15.1.1980. Omkring kl. 11 opdager et postbud, at det ryger ud af brevsprækken på et parcelhus Kajerødvej 130, Birkerød, hvorefter han slår alarm. Birkerød brandvæsenet nåede hurtigt frem og lokaliserede hurtigt, at røgen kom fra køkkenet, hvor en mindre brand var under udvikling, idet en opvaskemaskine havde antændt bordpladen. Opvaskemaskinen, der var igangsat, da familien forlod huset, havde haft driftsstop med overophedning til følge. Uheldet kunne meget nemt have forårsaget, at hele huset nedbrændte. Hele huset blev røgskadet.

29.8.1980. En brand i stuen til en lejlighed i kvarteret Nørrevang 65, Birkerød, var kun få minutter fra at udvikle sig til en katastrofe. Kl. 18,35 indløb der alarm til Birkerød brandvæsen fra naboer, der havde set røg springe ud fra huset, der er bygget sammen med naboejendommen. Ved brandvæsenets ankomst var stuen i lejligheden antændt. De øvrige rum i

lejligheden og trapperummet var fyldt med røg. Ejeren i lejligheden var faldet i søvn foran fjernsynet med en tændt cigaret. Sofaen blev antændt, og ilden bredte sig til det øvrige inventar. Hele stuen blev raseret, inden brandvæsenet fik ilden slukket. Ejeren blev reddet, men var dog så påvirket af røg og varme, at en besvimelse indtrådte. Ved indlæggelse på sygehuset kunne det konstateres, at ejeren var uskadt.

9.4.1981. Kun ved en lynhurtig indsat af Birkerød brandvæsen, og med alt mandskab under den strengeste disciplin, undgik man den helt store katastrofe ved en udrykning til autofirmaet Datsun, Birkerød Kongevej 89. Kl. 09,35 udbrød der, under svejsning i et automobilværksted brand i svejseværket (ilt og acetylen gas). Ved branden var der risiko for overophedning af acetylenflasken, der herved kan sprænges. Under ledelse af brandinspektør Bo Balschmidt fik man den farlige acetylenbeholder kastet i en mindre affaldscontainer, som straks fyldtes med iskoldt vand – og kørt uden for værkstedet, hvor man gennem længere tid pøse vand på, inden man noget senere transporterede containeren til Langedammen, hvor den eksplosionsfarlige gasflaske blev kastet i søen, og af sikkerhedshensyn måtte tilbringe de næste 24 timer. En farlig opgave, der kræver en lynhurtig indsats, der ikke levner tilfældighederne nogen chance.

24.7.1981. Kl. 13,36 blev brandvæsenet alarmeret til en tragisk brand på J.N. Vinthers vej 7, Birkerød, hvor ejendommens mandlige ejer omkom. Den omkomne skulle gøre sin plæneklipper klar til græsslåning og hældte benzin på mortorklipperen fra en reservedunk. Plæneklipperen stod opbevaret i et redskabsskur, der var bygget op ad et eenfamilieshus. Af ukendte årsager blev benzinen antændt, og branden omspændte hurtigt hele redskabsskuret, hvori ejeren befandt sig. Branden bredte sig endvidere til ejendommens tag, der blev lettere beskadiget.

26.3.1982. **Brand hos brandmanden – da brandmanden rykkede ud.** Denne overskrift kunne læses i avisen. En brandmand som til daglig arbejder som vicevært, var meget uheldig, da han blev kaldt til en græsbrand på Julmosegård på Bregnerødvej. Brandmanden var ved at brænde haveaffald af bag ved den husblok, hvor han bor. Som pligttopfyldende brandmand smed han alt, hvad han havde i hænderne og tog afsted til branden ved Julmosegård. Medens brandvæsenet var i gang med at slukke den brand, de var tilkaldt til, blev der slået alarm til den boligblok, hvor brandmanden boede. Det viste sig at være brandmandens eget bål, som havde udviklet sig til en mindre græsbrænd. Begge græsbrande blev hurtigt slukket.

30.12.1982. Et 90 m² stort sommerhus på Sylager 14, ved Brådebæk i Høsterkøb blev raseret ved en voldsom brand. En familie havde i løbet af formiddagen fyret op i en brændeovn, der stod tæt på en bogreol. Inden de forlod huset, havde de skruet op for brændeovnens luftspjæld, og fra den stærkt ophedede ovn har varmen bredt sig til bogreolen, så der opstod en kompakt glødemasse i reolens bøger. Det var en stærk røgudvikling fra huset, der var anledning til at Birkerød brandvæsen blev alarmeret ved 17-tiden. Da brandvæsenet ankom var alle husets rum tæt fyldt med røg. Da

røgdykkerholdet trængte ind i huset, tilførtes branden så meget ilt, at der skete en røggaseksplosion, alle brandmænds mareridt, der i ét nu medførte, at stuen var ompændt af flammer. Brandvæsenet måtte foretage en del nedrivning for fuldstændig slukning af branden. Efter et par timer kunne skadestedet forlades.

21.3.1983. En eksplosionsagtig brand brød om natten ved 2.30-tiden ud i ungdomspensionen Birkepejsen ved Kongevejen, hvorved beboelsesfløjen totalt udbrændte og de øvrige bygninger svært sod- og røgskadede. De 15 beboere, unge mennesker indbefattet den vagthavende pædagog, måtte i nattøj springe ud af vinduerne, mens ilden buldrede omkring dem. Ingen af dem blev dog alvorligt skadet. Ved brandvæsenets ankomst var værelsesfløjen overtændt, og flere beboere løb rundt i nattøj. Flere hævdede, at der stadig var personer inde i bygningen. Imens røgdykkere foretog en grundig afsøgning i bygningen, opsøgte brandinspektøren institutionens leder, der kunne meddele at alle beboerne var samlet i naboejendommen. Efter meldingen om, at alle var ude, blev branden slukket af Birkerød brandvæsen, samt Farum brandvæsen og Civilforsvarskolonnen fra Hillerød, som begge var kaldt til assistance.

Birkepejsen var oprindelig en af byens fornemme restauranter og motel, stærkt besøgt af såvel det lokale publikum, som mange udenbys gæster. Men også her mærkede man tidernes ugunst inden for hotel- og restaurationsbranchen, så da etablisementet blev nedlagt, blev det overtaget af Birkerød kommune og udlejet til Ungbo, der indrettede det som ungdomspension.

20.1.1984. Lidt over middag gik en alarmerende melding fra Helsingørsmotorvejen, i området ved Toftebjerg, ind til Birkerød brandvæsen, Falck og politi. Et lastvognstog, en stor tankvogn med anhænger var skredet i grøften og 38.000 l. benzin strømmede ud i området, der få minutter efter var mættet af benzindampe. Birkerød brandvæsen rykkede ud med hele sin styrke og samtlige udrykningskøretøjer, desuden mødte Falck fra Farum og Hørsholm med redningskøretøjer. Politiet måtte afspærre den nordgående kørebane på grund af eksplosionsfaren, som også medførte, at NESA måtte afbryde strømforsyningen i hele Brådebækområdet, så oliefyr og andre elektriske installationer blev afbrudt i de timer redningsarbejdet stod på. Ulykken indtraf, da tankvognen var på vej nordover ad motorvejen, og chaufføren ville køre ind på rasteplassen ved Toftebjerg. På grund af snefaldet kunne chaufføren ikke se vejbanens forløb. Tankvognens anhænger kom for langt ud i vejsiden, skred ned ad skrænten og trak den store forvogn med sig. I faldet sprang syv af lastvognstogets otte tanke læk, brandfarlig og eksplosiv benzin strømmede ud. Chaufføren kom mirakuløst ikke noget til. Birkerød brandvæsen overdængede såvel tankvognen som hele området med skum, men kunne ikke forhindre, at betydelige mængder af benzinen søgte hen i det nærliggende vandopsamlingsbassin, der gennem et kloaksystem har forbindelse med Brådebæk sø. En del af benzinen nåede ned i kloaksystemet, mens benzindampene steg op fra bassinets overflade. For at

forhindre benzinen i at strømme ud i Brådebæk sø, blev der tilkaldt slamsugere fra forskellige firmaer til at opsuge det benzindampende vand i bassinet, samtidig tilkaldtes miljøkonsulenter, der sørgede for en aflukning af kloakafløbet. Seks slamsugere kørte i pendulfart mellem ulykkesstedet og et opsamlingssted, hvorfra væsken senere bliver transporteret til destruktion på Kommune-Kemi i Nyborg. Endnu inden NESA havde nået at afbryde strømforsyningen, blev et af brandslukningskøretøjerne fra Birkerød kaldt til Toftebjergvej 27, hvor et oliefyr havde antændt de indstrømmende benzindampe i fyrcælderens, så meterhøje flammer stod ud af kælder døren. Den påbegyndte brand kom dog hurtig under kontrol. Bandvæsenets indsats varede til næste dag, idet de hele natten var behjælpelig med at tømme bassinet for det benzinblandede vand.

29.5.1984. Den smukke gamle, stråttækte tre-fløjede gård, Herman Bangsvej 5, blev totalt udbrændt ved en voldsom brand med meterhøje flammer på ganske få minutter. Ilden, der formodentlig er opstået fra en frituregryde, blev ved 18-tiden observeret af en Taxavognmand, der holdt i nærheden,

På Helsingør Motorvej, ved Toftebjerg, væltede en anhænger til et lastvognstog og 38.000 l benzin strømmede ud i Brådebæk området ved Brådebæk Sø, den 2.1.1984.

som forøvrigt har været brandmand i Birkerød. Han tilkaldte Birkerød brandvæsen, der ved ankomsten måtte konstatere, at stråtaget var fuldt antændt, og gården stod ikke til at redde. Brandvæsenet koncentrerede sig om at dæmpe ilden, at sikre naboejendommene, samt at redde ubeskadiget indbo. Ved branden blev bygningen så medtaget, at den senere blev nedrevet. Det er fra denne nu nedbrændte gård, en række af de mange ustyknin-
ger i Ravnsnæsset har fundet sted. Der er således ikke mere noget landbrug ved ejendommen og ej heller besætning.

14.12.1985. Et gammelt bindingsværkshus med stråtag fra forrige århundrede, Biskop Svanesvej 30, stod i lys lue, da Birkerød brandvæsen, efter alarmering ved 19-tiden, ankom til skadestedet. Foruden Birkerød brandvæsen, deltog Søllerød brandvæsen ved bekæmpelsen af ilden, der raserede huset totalt. Først omkring kl. 23.30 var ilden under kontrol, men brandmændene arbejdede til langt ud på natten med efterslukning. Der var ingen hjemme, da ilden opstod, og ved efterforskning blev det klart at den var påsat. En mandlig patient fra Svaneparken har tilstået at have påsat branden. Resterne af huset blev senere nedrevet.

Et gammelt stråttekt bindingsværkshus fra forrige århundrede, Biskop Svanesvej 30, Birkerød, udbrændte totalt den 14. december 1985.

11.9.1986. Kl.17.01 kom der en alarm med følgende ordlyd:

»Ild i lagerhal, Bregnerødvej 127, der er en person, der skyder med gevær fra bygningen«. På baggrund af meldingens ordlyd blev der udover brandvæsenet dirigeret store politistyrker til skadestedet. Ved brandvæsenets ankomst blev bygningens ejer kontaktet, der oplyste, at der ikke blev skudt fra bygningen. Mistanken herom opstod, fordi der dagen forinden var blevet anholdt en mand, der i området havde skudt med gevær. De »skud« man hørte ved branden, var eternittagplader der sprang. Ilden opstod i den ca. 500 m² store lagerhal for nye og brugte køleskabe, tilhørende B.B.Køleservice. I lagerhallen fandtes tillige 2 gasflasker, der hurtigt blev bragt i sikkerhed.

16.12.1986. Skuespilleren og sangerinden Manja Mouriers hjem, Morbærgården, Bregnerødvej 147 i Birkerød blev ødelagt af en storbrand, der hærgede den ene længe. Den vestlige længe, som den 75-årige Manja Mourier boede i, brændte fuldstændigt ned indvendig. Ilden blev slukket, inden den nåede hovedbygningen og den anden længe, der var beboet af to familier. Brandvæsenet blev alarmeret kl. 20.40, og da de kort efter var på brandstedet var sidebygningens beboelsesrum overtændt. Skuespillerinden, der havde bragt sig i sikkerhed i gårdens hovedhus, havde indåndet en del røg, og blev kørt til hospitalet til eftersyn for røgforgiftning.

Branden menes at være opstået ved, at en gnist fra den åbne pejs er sprunget forbi kobberpladen ud på gulvet, og derved antændt et gulvtæppe. Manja Mourier var faldet i søvn ved pejsen, og bemærkede ikke gnisten. Hun vågnede ved at hendes hund gøede, og opdagede at hele rummet brændte. En del indbo gik tabt, blandt andet nogle personlige noder og tekster som er uerstattelige. Længen blev så medtaget, at den aldrig bliver beboelse igen. Manja Mourier har ejet gården i næsten 40 år. Tidligere fungerede gården som landbrug. Manja Mourier er mest kendt som kabarettens store dame. Som ung anerkendt kunstner gik hun under krigen ind i arbejdet med at hjælpe danske jøder ud af landet. Siden har hun været meget aktiv i fredsbevægelsen.

11.1.1987. Tre længer i den fire-længede stråttækte landejendom, Lindehøjgård, Lindehøjvej 31, Birkerød, udbrændte totalt da en voldsom brand hærgede gården. Ejendommens eneste beboer, den 82-årige fru Gurlig Hulvaie, nåede at komme ud af bygningen, inden brandvæsenet ankom. Da brandvæsenet, som var alarmeret kl. 21.15, ankom til brandstedet var ca. halvdelen – af en tre-længet gård med stuehus – overtændt. Flammerne fra den ene længe truede rækkehusene på Løbjerg, ligesom stuehuset var truet. Det blæste kraftigt fra nordøst og temperaturen var minus 20° celcius. Blæsten førte flammerne ind over tagene på rækkehusene på Løbjerg. I den ene længe var oplagret et stort antal bildæk, samt letmetalfælge. Dette forhold vanskeliggjorde slukningsarbejdet betydeligt. Der tilkaldtes assistance fra Farum brandvæsen og fra civilforsvarskolonnen i Hillerød, men trods ihærdig indsats kunne man ikke redde de tre længer. Efter 15 timers slukningsarbejde, var de tre længer brændt, men stuehuset og rækkehusene var reddet.

Brandinspektør Bo Balschmidt fortalte, at det var et slukningsarbejde under de vanskeligste betingelser, han havde været med til. De nye indsatsdragter med tre lag isolering kunne trods 20 graders frost klare sig selvom vandet frøs til is udenpå. Det var faktisk sådan, at dragten blev belagt med is, der knækkede af når brandmændene bevægede sig, men uden at stoffet tog skade. Værre gik det med pumpen på en af brandbilerne. Den blev frostsprængt og står til en dyr reparation. Iøvrigt frøs også alle slangerne og blev til isstænger, der ikke kunne skilles ad i koblingerne, hvorfor det var nødvendigt, af hensyn til hjemtransporten, at save slangerne over, som så senere skulle monteres med koblinger igen, det koster dog 5 cm af hver slangelængde.

21.5.1987. Den tidligere restaurant Kongevejskroen, Lollikhus's »ruiner« ved kommunegrænsen mellem Birkerød og Søllerød gik kl. 1,30 om natten op i et kæmpebål. Igennem et par år havde den tidligere kro været ubenyttet, og der havde igennem nogen tid været omfattende hærværk på bygningen. Den nuværende ejer havde netop fået tilladelse til at lade bygningen rive ned. Ved brandvæsenets ankomst var hele bygningen overtændt. Da

Tre længer af den fire-længede landejendom Lindehøjgård, Lindehøjvej 31, brændte 11.1.1987.

bygningen var helt åben, fik branden optimale udviklingsmuligheder. Slukningsarbejdet blev koncentreret om beskyttelse af en nærliggende villa. Da der i området er meget ringe vandydelse i brandhanerne, blev Søllerød brandvæsen og civilforsvarskorpset i Hillerød tilkaldt til assistance, for bl.a. etablering af vandforsyning fra Skovrød Sø. Først ved 7-tiden om morgenen var ilden ved at uddø, men inden mandskabet fra Birkerød brandvæsen forlod skadestedet, blev en del mure og skorstene revet ned af hensyn til nedstyrtningsfaren, og først kl. 14.00 kunne der køres tilbage til stationen.

Den 1.11.1988 tiltrådte den 27-årige Per Jensen stillingen som brandinspektør og civilforsvarsleder i Birkerød kommune. Per Jensen, der er landets hidtil yngste brandinspektør, er uddannet som bygningskonstruktør og kommer fra en stilling som vicebrandinspektør ved Karlebo kommune. Per Jensen overtager et brandvæsen, der er fuldt på højde med de krav, der stilles til brand- og redningsopgaver i dag og som nyder respekt i Birkerød's befolkning for sit gode, sikre og hurtige arbejde.

Fornyelser og forbedringer hører til en fast dagsorden i et hvert brandvæsen. Udviklingen står ikke stille, teknikken stormer fremad med store skridt, og skal et brandvæsen kunne leve op til de krav og forventninger, der stilles til flere og flere komplicerede indsatser, som brandmændene skal løse, må det, så vidt det er økonomisk muligt, følge teknikkens og fremskridtes gang.

De for otte år siden anskaffede alarmeringsradioer, af mærket Niros, har ikke længere den forventede driftssikkerhed, sikkerheden for modtagelse af alarmopkald er ikke god nok, og det besluttes, da nedslidningen på de eksisterende alarmmodtagere ikke er lige fremskreden på alle, at udskifte dem over 3 år, således at der bevilges 44.000 kr. i 1989 til udskiftning af 1/3 af alarmmodtagerne.

Statens Brandinspektion har meddelt, at Birkerød brandvæsens automobilsprøjte M 2 (Mercedes Benz årgang 1968) er faldet for aldersgrænsen (20 år) for automobilsprøjter i udrykningstjeneste. Samtidig meddeltes det, at der ikke kan opnås tilladelse til fortsat brug af køretøjet til udrykningskørsel efter udgangen af 1989, med mindre der foretages en gennemgående renovering af køretøjet. Man har derefter bedt to firmaer om at fremsende tilbud på istandsættelsen af vognen. Disse tilbud lød på henholdsvis 118.422 kr. og 206.312 kr. excl. moms. En ny automobilsprøjte ville i dag koste op mod en million kroner. I mellemtiden havde brandinspektør Per Jensen erfaret, at man kunne købe nyistandsatte, brugte brandbiler til favørpris i Holland. Ifølge dansk standard er en brandbil slidt ned, når den har kørt i 20 år, men i Holland erklæres brandbiler for udtjente efter 10 års udrykninger. En brugt, nyistandsat brandbil kunne købes i Holland for omkring 200.000 kr.

Brandinspektøren blev bemyndiget til at indlede forhandlinger med det hollandske firma Fuego International, Johs. Verheijen, idet Statens Brand-

inspektion uden problemer kunne godkende de hollandske automobilsprøjter.

Den 10. januar 1990 kan den nye automobilsprøjte beundres på brandstationen. Den nye brandbil, der ikke er ny, men ni år gammel, blev indkøbt for en pris af kr. 169.000 + moms, og skulle kunne køre udrykningskørsel de næste 10 år. Køretøjet er en Mercedes 1017 udstyret med en kombineret høj- og lavtrykkpumpe og en vandtankskapacitet på 2500 l. Den gamle Mercedes automobilsprøjte blev købt af Brandskolen i Århus, hvor den benyttes til undervisningsbrug.

Brandvæsenets kemikaliedragter, som efterhånden var ti år gamle, og ikke mere beskyttede i tilstrækkelig grad, blev udskiftet. De nye er langt mere effektive og beskytter både mod gas og dampformige kemikalier.

Siden afdelingsingeniør Kurt Ojgaard den 1.5.1986 fratrådte stillingen som vicebrandinspektør, har der af besparelsmæssige grunde ikke været antaget en efterfølger. Den 1.4.1990 blev der økonomisk mulighed for at ansætte Thøger Refshauge som vicebrandinspektør og civilforsvarsinspektør. Thøger Refshauge har tidligere været ansat som vicebrandinspektør og civilforsvarsassistent i Hillerød kommune, og havde dermed de fornødne kvalifikationer.

Brandstationen skiftede udseende, såvel ud- som indvendig. Facaden ud mod Gasværksvej fik en ansigtsløftning, idet der blev bygget en første sal over stige garagen, og facaden blev derved forsynet med flere vinduer i lighed med de øvrige. På 1. salen blev der indrettet en stor og meget mere hyggelig brandmandsstue end den gamle i stueetagen. Den gamle brandmandsstue blev indrettet til en komplet ubemandet vagtcentral. For at brandmændene hurtigt kunne komme fra brandmandsstuen og ned til køretøjerne, blev der i installeret en jerntrappe, der førte brandmændene direkte ned til garagerne. Førstesalen blev endvidere udvidet med endnu et undervisningslokale. Der rådes i dag over 3 pæne lokaler til undervisningsbrug, som står til disposition for Skole- og Fritidsforvaltningen, når de ikke benyttes af brandvæsenet eller civilforsvaret.

De første år Per Jensen var brandinspektør blev meget hektiske, idet der omkring juli 1989 opstod i stribevis af pyromanbrande, som opskræmte Birkerøds borgere. Disse pyromanbrande kan man læse om i det næste kapitel.

Den 23. december 1992 træder Beredskabsloven (lov nr. 1054) i kraft. Ifølge denne lov, er Indenrigsministeriet øverste administrative myndighed for det statslige redningsberedskab. Indenrigsministeren fører tilsyn med det kommunale redningsberedskab. Indenrigsministeren kan bemyndige Beredskabsstyrelsen til at udøve tilsynet, herunder til at foretage prøvealarmering

af redningsberedskabet, indenrigsministeren kan fastsætte nærmere regler herom. Det kommunale redningsberedskab hører under kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen skal nedsætte en beredskabskommission til at varetage den umiddelbare forvaltning af redningsberedskabet. I tilslutning hertil blev brandinspektør og civilforsvarsleder Per Jensen udnævnt til beredskabschef.

I 1992 vedtog Frederiksborg Amt af besparelsmæssige grunde at flytte alarmcentralens funktion, der er placeret i København, til Politigården i Helsingør. Dette bevirkede, at Birkerød kommune måtte anskaffe en vagtcentral, der foreløbig har kostet 350.000 kr.

Primo 1993 forventes en installation af et nyt alarmerings- og overvågningsudstyr, til overførsel af 69 alarmer via det offentlige alarmnet, at blive færdig. Dette udstyr er et effektivt system af høj standard med 100% sikkerhed.

Endnu engang rammer sparekniven brandvæsenet. Personalet skal indskrænkes. Depotmester, indsatsleder Jens Schack Petersen, der har været brandmand siden 1966 og depotmester i 24 år, må forlade sin stilling den 1.4.1993. Depotmedhjælper, indsatsleder Erik Garfort overtager stillingen som depotmester.

Nu kan Birkerød brandvæsen igen holde et jubilæum. Den 8. august 1993 er det 75 år siden Birkerød Brandvæsen blev organiseret. En menneskealder er gået, og en enorm udvikling er sket, siden sognerådet i 1918 besluttede at oprette et kommunalt brandvæsen, med deltidsansatte brandmænd, som afløser for det daværende pligt-mandskab. På 75 år er der sket en udvikling fra forhold med en lille landsbysprøjte og et sprøjtehus til en moderne beredskabsstation med 9 veludrustede køretøjer. Lige siden brandvæsenet blev oprettet har byens borgere haft tillid til deres brandkorps. Ved 25 års jubilæet havde en borger et indlæg i avisen, hvis ordlyd er lige så aktuelt i dag, som det var for 50 år siden, da indlægget blev bragt. Det lyder således:

Nu på Jubilæumsdagen kan man vist uden Overdrivelse sige, at Birkerød har et baade godt og raskt Brandvæsen, der altid møder på Pletten og udfører et virkeligt påskønnelsesværdigt Arbejde, der redder betydelige Værdier. Der er Grund til at sende det raske Brandkorps en hjertelig Lykønskning med Tak for veludført Arbejde i de År, der svandt, med Ønsket om, at det må blive – arbejdsløs i Tiden, der kommer.

Per Jensen

Thøger Refshauge

Erik Garfort

Sv.-E. Thomsen

Niels Skou

Jan Johnsen

Tony Berg

Dennis Milandt

Knud Rønne

Carsten Nielsen

Per Norby

Ole Larsen

Lars Kirstein

Kurt Hansen

Søren Christensen

Peter Cereskivicius

Lelf Genet

Sten Nielsen

Henrik Petersen

Peter Jensen

BIRKERØD BRANDVÆSEN

75 ÅR 8. AUGUST 1993

Birkerød Brandvæsen – og de mange pyromanbrande

En pyroman er en person, der har en abnorm tilbøjelig til at sætte ild på. Pyromaner kan have mange adfærdsmønstre. For nogle er det seksuelt betinget at se ild, mens det for andre er synet af brandbiler og deres hylende sirener, der virker tilfredsstillende på deres syge sind. Desværre kan pyromani smitte, den megen omtale i presse og TV kan inspirere især yngre mennesker til ildpåsættelser.

I Birkerød var der i løbet af et halvt år (fra juni 1989-marts 1990) ca.30 påsatte brande, et par af de mindre brande, blev dog senere opklaret, de havde ikke noget at gøre med den gale pyroman, men skyldtes grove drengegreger. Men tilbage står over 20 påsatte brande som gjorde beboerne i byen opskræmte. Panikken bredte sig, alle frygtede, at deres hus stod som det næste på pyromanens liste. Det var især stråttækte huse der havde pyromanens interesse. Folk vandede deres stråttage morgen og aften for en sikkerheds skyld, de var opskræmte og bange for at brænde inde om natten, medens de lå og sov. Aldrig havde villavejene været så oplyst om aftenen og natten, alt hvad der fandtes af udendørslamper var tændt. Borgerne i Birkerød var så rædselsslagne, at de pakkede deres personlige ejendele i tasker, der stod parat, hvis deres hus var udset som det næste offer for pyromanen. Aviser og dagblade havde meterhøje overskrifter på deres mere eller mindre dramatiske omtale af brandene. Politiet i Hørsholm satte ekstra mandskab ind i jagten på pyromanen, men det afholdt ikke pyromanen fra at fortsætte sin hærgen. Politiet opfordrede alle til at være ekstra agtpågivende overfor mistænkelige personer. En del af de antændte ejendomme tilhørte kommunen, derfor blev Birkerød brandvæsen sat ind i en ekstra overvågning af alle kommunale ejendomme. (en slags gentagelse af vagtværnets opgaver i krigens tid) Kommunernes Gensidige Forsikringsselskab udsatte 30.000 kr. i dusør for oplysninger, der kunne medvirke til opklaring af pyromanbrandene. Politiet har, på trods af utallige afhøringer, ikke fundet gerningsmanden til de mange uhyggelige pyromanbrande der hærgede Birkerød.

Et lille udpluk af de mange påsatte og uopklarede pyromanbrande i Birkerød.

28.6.1989. Lindehøjvej 1., kl. 22.25 løber alarmen om den første pyromanbrand ind til Birkerød brandvæsen. Der er sat ild til fyrrummet i en tilbyg-

ning til et rækkehus. Ilden bliver slukket i løbet af en time.

29.6.1989. Grøndalsvej 20, kl. 01.56. Automobilcentret er blevet antændt udefra gennem en ventilatorskakt. Taget og et kontor brænder.

29.7.1989. To påsatte brande i aviscontainere, kl. 21.41 Birkerød Parkvej og kl. 22.30 Hovedgaden 38.

30.7.1989. To påsatte brande, kl.00.31 i en affaldscontainer Parkvej/Bi-strupvej, og kl.07.30 i en aviscontainer Teglporten 3.

5.8.1989. Kl.22.30 er der påsat ild til en træbygning omgivet af halmmåtter på et gartneri beliggende på Karpevænget.

6.8.1989. Kl. 01.30 er der i en boligbebyggelse med tre etager, Birkerød Parkvej 184, påsat ild i kælderen. Et kælderrum udbrænder. Røgskade i de øvrige rum.

1.9.1989. Birkerød Hovedgade 2, er der kl. 20.39 påsat ild i en container i kælderen. Store røgskader.

6.9.1989. Første påsatte brand i stråttækt hus. Et af Birkerøds ældste huse, en 100 km² stråttækt længe af Axelhus, Kajerødvej 26, blev kl. 22.37 hærget af en brand. Birkerød brandvæsenets 19 mand arbejdede med slukningsarbejdet i 3 timer, og det lykkedes dem at begrænse ilden, så den ikke bredte sig til andre ejendomme i den gamle Kajerød landsby. Ilden var opstået uden på taget i den ene ende af længehuset. Det formodes derfor, at der kun være tale om en påsat brand.

15.9.1989. Et gammel stråttækt hus beliggende i landsbymiljøet omkring Birkerød Kirke, Kirkevej 7, der var blevet reddet fra nedrivning af protester fra lokalhistoriske kredse, stod ved 1-tiden om natten i lys lue. Trods hurtig indsats fra brandvæsenets side, stod kun de røgsværtede mure og sammenfaldne tagspær tilbage. At branden på Kirkevej 7 er påsat, bestyrkes af, at der ikke boede nogen i huset og at der ikke var indlagt elektricitet.

2.10.1989. Den stråttækte kommunale børnehave, Trudeslund, Ludvig Jensensvej 50, nedbrændte uden at brandvæsenet kunne gøre noget for at stoppe ilden, der fik næring af den kraftige blæst. Flammerne stod højt over stråttaget, da alarmen blev slået kl. 22.45,. En farlig situation opstod, da villaens skorstene styrtede sammen, kun sikkerhedsstøvler forhindrede slemme kvæstelser på 3 af de 19 brandfolk, som havde held med at redde store dele af indboet. Ilden var opstået i den ene ende af den to-etages bygning. Et halv hundrede børn skal nu midlertidigt huses i Birkerød kommunes øvrige seks børnehaver. Pyromanens bytte var denne gang et af byens smukkeste huse, en romantisk herskabsvilla, der havde tilhørt tidligere borgmester Axel Halsteen, som 1954 havde solgt den til generalkonsul Carl Gustav Sander, der i 1978 afhændede ejendommen til kommunen.

22.10.1989. Kl. 18.34 bliver der sat ild til en madras, der ligger i en carport, til et gammelt ubeboet hus på Birkerød Kongevej 105. Noget af carporten og nogle gamle møbler brændte.

23.10.1989. En påsat brand kl. 17.50 i en stråttækt villa på Kastaniebakken 16 i Bistrup, blev opdaget så hurtigt, at skaden begrænsedes til et lille parti af stråttaget. Da brandvæsenet ankom, var ejeren igang med at bekæmpe

Birkerøds ældste hus
hærges af påsat brand

**PYROMAN
HÆRGER
STRÅTÆKTE
HUSE**

Børnehave i ruiner
efter pyromanbrand

83-årig reddet ved
ny pyromanbrand
i Birkerød-området

**BEBOERE
SKRÆMT**

**Frygten
breder sig**

Pyroman på spil i
Kajerød?

Vi frygter, at han
brænder os inde

Kommunal
indsats mod
Birkerød-
pyromanen

Politiet: Vi har
brug for hjælp

Dusør på 30.000 kr. i
Birkerøds pyromansag

Specialgruppe sat
på pyromanbrande

Avisoverskrifter under pyromanens hærgen.

ilden ved hjælp af en haveslange, brandvæsenet overtog slukningen, som kun tog kort tid.

24.10.1989. Kl. 19.10 blev der meldt om ild i et ubeboet kædehus på Byagervænget 25. Der var ild i bygningens køkken og bryggers. Havedøren stod åben, og politiet mener at pyromanen er kommet ind denne vej.

Den stråttækte kommunale børnehave, Trudeslund, nedbrændte 2.10.1989.

26.10.1989. Kl. 19.15 ild i et ubeboet stråttækt hus på Tornevangsvej 110 op til skydeterrænet ved Sjælsø. Huset tilhører Birkerød kommune, og er udlejet til Politihundeførerforeningen i Frederiksborg Amt. Inden brandvæsenet nåede frem, havde ilden fået så godt fat i stråtaget, at det var skredet sammen, og loftet helt udbrændt. Ydermurene blev dog stående, men der var stor vandskade i resten af huset.

13.11.1989. Den nyrestaurerede og fredede, stråttækte to-længede landejendom »Søholm«, på Søholmsvej, blev kl. 20.40 pyromanens mål. Ejendommen står opført på det ældst eksisterende kort over Birkerød fra 1781, ifølge oplysninger fra Lokal Historisk Arkiv, i generationer var den bleggård, d.v.s. gårdens ejere var blegmænd, der havde vask og blegning af tøj som erhverv. Siden 1945 har den tilhørt kommunen, og driftsleder ved Birkerød kommune, Peter Bjørnbo Jensen var netop flyttet ind i beboelseslængen, men hverken han selv eller hans to børn var hjemme, da branden opstod. Pyromanen satte ild i tagskægget, og indenfor ganske kort tid udbrændte to trediedele af ejendommen, samt en lade, som Birkerød Sejlkлубs Optimistjolle-afdeling havde rådighed over, hvor 18 optimistjoller blev flammernes bytte.

20.11.1989. Kl. 19.33 blev der slået alarm til brandvæsenet om, at det brændte i taget af villaen Kajerødvej 38 i Birkerød. Både politi og brandvæsen var hurtigt fremme på stedet, og det lykkedes brandfolkene at begrænse ildens hærgen betydeligt, men den nåede dog at få fat i tagbjælkerne. Det brandskadede hus er, ligesom andre, hvor der har været påsat brand i efteråret, ubeboet.

21.11.1989. Kun seks timer efter branden på Kajerødvej blev der igen slået alarm til brandvæsenet. Kl. 01.22 meldes der om ild i Karetmagerens hus, Skolevej 11 A. I Huset boede den 83-årige tidl. bibliotekar Jenny Treschow, som måtte vækkes og reddes ud af brandmændene. Ilden var påsat i en træveranda, der bredte sig til en træaltan ovenover. En natsygeplejerske der kørte forbi, opdagede røgen og alarmerede brandvæsenet. Var ilden blevet opdaget blot 10 minutter senere, ville hele huset være nedbrændt, med katastrofale følger.

1.2.1990. Kl. 19.17 var der anmeldelse til hjørnet af Byagervej/Stenløkken, hvor en påsat brand i et ubeboet, øde beliggende kolonihavehus nåede at ødelægge husets ene væg. To gasflasker, som stod tæt på den brændende væg, og frembød et ekstra faremoment, fik brandmændene fjernet, og de fik hurtigt ilden under kontrol.

9.2.1990. Kl. 01.28 måtte brandvæsenet rykke ud til påsat brand i et par kælderrum i etagebebyggelsen, Birkerød Parkvej 184. Røgudviklingen var så voldsom, at fire familier måtte evakueres fra ejendommen.

15.2.1990. Et stort udhus, kun 1½ m. fra skovløber-boligen på Hegnsvej 9, stod i lys lue, da ejeren kom hjem og fik alarmeret brandvæsenet. Det 60 m² store udhus var et kombineret maskin- og redskabsskur. Der stod blandt andet en traktor der brændte. Var ejeren ikke kommet hjem, kunne branden let have bredt sig til hele huset.

12.3.1990. Kl. 22.23 ringede flere beboere til alarmcentralen og fortalte, at de kunne se ildskær og flammer i en mindre træbygning, der ligger lige op ad Birkerød Tennisklub, ved Dambakken/Ravnsnæsvej. Den gale pyroman var brudt ind i den 40 m² store bygning og havde tilrettelagt og antændt et mindre bål lige indenfor indgangsdøren. Da brandvæsenet ankom, var ilden i bygningen gået ud af sig selv, fordi pyromanen havde lukket døren efter sig, så flammerne ikke kunne få ilt nok, men da havde branden allerede anrettet omfattende skader på bygningen.

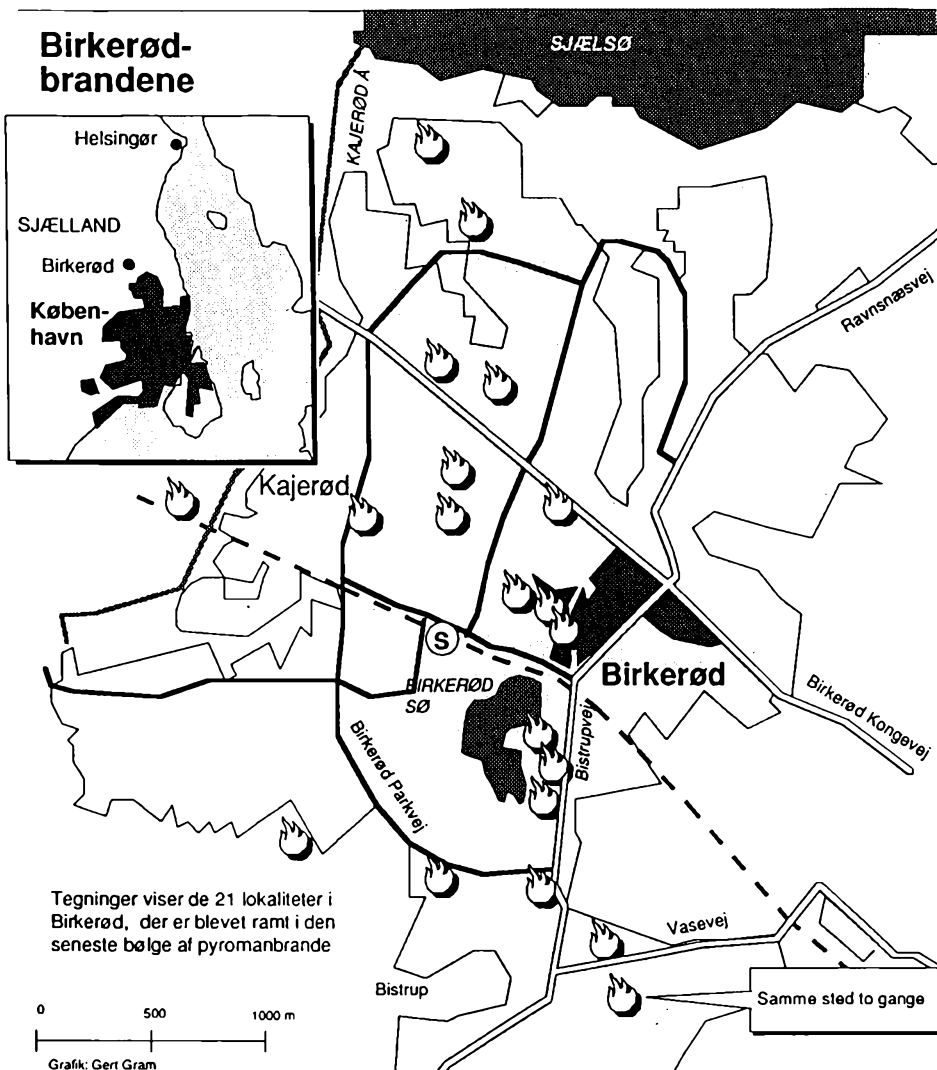
Der kom mange forskellige små forsøg på ildspåsættelse i Birkerød, som heldigvis i tide blev slukket af brandvæsenet, inden ilden havde fået fat, men ifølge politiets oplysninger, var det ikke nogen pyroman, der havde været på spil, antændelsesmetoden var en anden, end den pyromanen brugte. Politiet fik henvend 200 henvendelser fra borgerne i Birkerød. Alle henvendelser blev grundigt undersøgt. Nogle havde givet anledning til væsentligt større efterforskning end andre, men desværre havde de ikke givet den rigtige retning eller person.

Pyromanbrandene ophørte ikke her, desværre vil de fortsætte, men de om-

1. søndag i Advent 1989 ved juletræstændingen på Majpladsen. Brandinspektør Per Jensen læser politiets signalement op af den formodede pyroman, der har hærget Birkerød i flere måneder.

talte brande var en bølge der strømmede ind over Birkerød indenfor en ganske kort periode. Statistikken viser iøvrigt, at pyromanbrandene på landsplan er stigende og specielt i Birkerød.

Pyromanbrande i perioden juni 1989 - marts 1990.

Birkerød Brandvæsen – Mandskabet

Hvorfor bliver man brandmand, og hvordan kan en brandmand karakteriseres?

Brandinspektør, kaptajn A. Krieger, der i 1936 udgav »Danmarks Brandvæsener«, siger i sit forord til bogen disse smukke ord:

De danske brandfolk er et roligt og stille folkefærd, der, uden at reklamere eller slå på stortromme for deres virksomhed, går til deres ofte farefulde gerning besjælet af lyst og iver efter at hjælpe andre medborgere, der måske er i den højeste nød.

I Birkerøds første officielle brandvedtægt 1861 hedder det, at mandskabet som ansættes, skal vælges blandt de yngste, kraftigste og modigste. I 1936 er vilkårene for ansættelse som brandmand, at det er sunde, kraftige mænd af uplettet rygte og ikke over 50 år.

Brandinspektør Iversen sagde: »Det at være brandmand – det er kun for rigtige mandfolk«.

Beredskabschef Per Jensen siger: »En brandmand skal have et ughelbred, være fysisk stærk og være rimeligt psykisk afbalanceret. Han skal kunne arbejde i et team og kunne acceptere sine kammerater og blive accepteret af dem«.

Enhver rask dreng drømmer på et eller andet tidspunkt i barndommen om at blive brandmand, det gør han, fordi selv et barn kan forstå, at det er mandfolkearbejde. Når man står ved en brandtomt og ser den ødelæggelse en brand kan forårsage, forstår man, at det arbejde kræver mod og mands hjerte, snarrådighed og omtanke. Selv om brandmænd i dag får en rimelig god betaling for det hårde, beskidte og farlige job de udfører, så er det ikke pengene der lokker, men hvad er det så? Lad os høre hvad Birkerød brandvæsens mandskab siger:

Beredskabschef Per Jensen: »Jeg er arvelig belastet, idet min far både er brandinspektør i Odder og distriktsbrandinspektør i Jylland. Allerede som 10-årig fik jeg lov til at køre med min far i brandbilen, hvis bare jeg kunne sidde stille. Lige fra barnsben har jeg været med, når der var brand i gaden. Der har altid været en klar linie over mine fremtidsplaner. Jeg har altid villet være brandmand, og har i dag opnået en ønskestilling. Det at være brandmand er noget særligt, det forstår man først, når man har prøvet det«.

Depotmester, indsatsleder Erik Garfort: »Det ligger til familien, jeg har to brødre, som begge er uddannet som brandmænd, henholdsvis i Søllerød

og i Gentofte brandvæsen, så jeg søgte helt naturligt ind i brandvæsenet som 22-årig. Det er et spændende og alsidigt job, det at man ikke aner, hvordan dagen forløber. Det er fascinerende, at man nu og her uden varsel bliver stillet overfor opgaver, hvor man skal yde sit absolut bedste, i håb om at det er nok. Man skal kunne tåle at blive vækket i alle døgnets 24 timer, selv midt om natten i 20° frost. Man føler sig populær, når man er brandmand, folk spørger altid, hvad er det værste du har været ude for. Den værste brand jeg har været med til, er den på Birkepejsen, fordi der boede så mange unge mennesker. Den første halve time, var vi ikke klar over, om alle var kommet ud, så vi gik og ledte i alle værelserne indtil der kom besked om, at alle var ude i god behold. Så først kunne vi koncentrere os om at slukke ilden. Det var rigtig grimt. Pyromanbrandene er også et grimt kapitel, det var et hårdt job, ud over at vi kørte til udrykninger, havde vi vagt i døgn drift«.

Indsatsleder, varmemester Svend-Erik Thomsen: »Jeg har været brandmand i 23 år og har ikke fortrudt en eneste dag. Det var egentlig ren nysgerrighed der gjorde, at jeg blev brandmand. Jeg gik som glarmester og pudsede vinduer på Falckstationen på Kongevejen, så blev jeg grebet af alle de blanke, røde brandbiler. Jeg havde først søgt ind hos Falck, men jeg kendte nogle af brandmændene i Birkerød, de stod og manglede en mand til deres deltagelse i en olympiade og ville gerne have mig med, da der så samtidig var en stilling ledig som brandmand, søgte jeg ind der. Det var anderledes end i dag, i dag starter man med en uddannelse, dengang fik jeg stukket et strålerør i hånden af depotmester Viggo Larsen og så kunne jeg bare gå til den. Men man fik det hurtigt lært. Det er efterhånden også mange brande jeg har været med til, bl.a. Syvstjerneskolens i Værløse og Stavnsholt skolen i Farum, hvor indsatsen varede i flere timer, Stavnsholt hallen i Farum, var som et bål uden lige, det var rædselsfuldt, men et storslået syn. Bejersdorf glemmer jeg aldrig, vi stod på stigerne og alle aerosoldåserne fløj om ørerne på os, heldigvis havde vi kroget os fast på stigen, ellers var vi drattet ned. Jo – engang brandmand – altid brandmand.«

Brandmand og tillidsmand Carsten Nielsen: »Jeg har været brandmand i 11 år og jeg blev det for spændingens skyld, men også fordi jeg følte et behov for at hjælpe, det har noget med spejderånden, vær beredt, at gøre. Kammeratskabet tæller også, vi har et 100% godt kammeratskab, alle for en og en for alle. Selv om jeg som tillidsmand ofte møder 17 forskellige meninger, så ender det altid med, at vi bliver enige. Det er en god arbejdsplads vi har, og efter at vi er blevet organiseret og tilmeldt LFDB (Landsklubben for deltidsansatte brandfolk) og har fået en overenskomst, får vi også en rimelig god betaling, nu er der ens løn over hele landet for deltidsansatte brandmænd. Det værste i min tid som brandmand var da en tankvogn væltede ude på motorvejen og forårsagede en enorm miljøskade. Derudover glemmer jeg aldrig pyromantiden, det var grufuld, tragisk og enormt krævende, det gik lidt ud over familien, som ellers aldrig beklager sig, men jeg gik vagt om natten i den periode.«

Brandmand, murer Knud Rønne: »Jeg arbejdede som murer på ombygningen af Luxtex, dengang kommunen købte ejendommen, for at indrette den til bl.a. brandstation. Brandinspektør Kaj Byg fulgte mit arbejde, og da jeg spurgte ham, hvordan det er at være brandmand, sagde han, du kan jo søge stillingen, giv mig dit navn og adresse, så hører du fra os. Det gjorde jeg, og 3-4 måneder senere stillede jeg op ved en nytårsparole, og siden har jeg været brandmand, og det bliver jeg ved med, så længe jeg kan. Det er et meget spændende arbejde, det skønneste jeg ved, det er når ilden slukkes hurtigt. Så føler man, at man har gjort en indsats. Branden på Bejersdorf er en af de værste i min tid. Jeg kan huske, at vi oppe fra taget skulle slukke ilden igennem ovenlysene, men varmen var så enorm, at vi måtte gå ned efter en halv times forløb, det var for farligt, at blive længere deroppe på grund af strålevarmen. Jeg var også med på vagtholdet under pyroman perioden, vi gik vagt om natten, blev afløst kl. 08,00, fik tre timers afløsning til at spise morgenmad, og skulle så møde igen. Mine 3 børn elsker at høre mig fortælle om mine spændende oplevelser.«

Brandmand Orla Milandt, ansat ved kommunens vejafdeling: »Jeg har altid været fascineret af fart og udrykninger. Når jeg skulle slappe af, styrtede jeg land og rige rundt og kørte cross. Da jeg kendte alle brandmændene kom det helt af sig selv, at jeg udnyttede min form for afslapning ved at gøre en indsats som brandmand og snart kan jeg fejre min 25-års dag. Det er et hårdt slid, et rigtigt mandfolkearbejde, men enorm spændende og en stor tilfredsstillelse at kunne hjælpe, når der er behov for det. Der har skam også været skønne oplevelser, som nu dengang jeg blev indlagt på Gentofte Amtssygehus sammen med andre brandmænd, fordi vi i Sandbjerg ved en brand måske havde indåndet noget NPK-gødning. Vi fejlede heldigvis ikke noget, men vi skulle til observation i 24 timer. Sikke skønne 24 timer, alle de søde sygeplejerske, men jeg tror nu nok, at de var glade for at vi tog afsted igen, vi var vist lidt for raske. Jeg har været med til mange grimme oplevelser, men jeg taler ikke om dem. Men jeg glemmer aldrig da vi blev kaldt til brand på Bregnerødvej, da vi kom kørende op mod huset, hang der et badekar i 1.sals højde, frit svævende i luften, alt andet var brændt, det var enormt grotesk. Men jeg bryder mig ikke om de orangefarvede biler – en brandbil skal være rød.«

Brandmand Ole Amtsbiller, fastansat ved Københavns Brandvæsen som brandmester, ferievikar og afløser i Birkerød: »Jeg startede for 27 år siden som brandmand i Birkerød. Min morfar og onkel var brandmænd i Birkerød brandvæsen så det var en form for nysgerrighed og så de skinnende, røde biler, der ansporede mig. For mig er det en livsform at være brandmand, det er enten eller, jeg er 100% brandmand. Det er klart, at det er anderledes at være ansat i Københavns brandvæsen end i Birkerød, især når jeg kører ambulance har jeg opgaver, som jeg ikke ville have i Birkerød, men en brand er en brand, ligegyldig hvor man befinder sig. Indsatsen kræver den samme omtanke og snarrådighed uanset i hvilken by eller brandvæsen man virker i. Det er også dejlig at mærke den goodwill man har i befolkningen. Der er

sket en enorm udvikling siden jeg startede, i dag får alle brandmænd en første klasses uddannelse fra starten af, for 27 år siden blev man kastet ud i opgaven med et strålerør i hånden og så stod man der med alle talenterne, men alligevel blev de fleste brande slukket ret hurtigt. I dag kan befolkningen føle sig trygge, alle brandmænd er veluddannet og ved pr. ryggrad hvad de skal foretage sig«.

Udover de allerede nævnte krav der skal opfyldes for at blive brandmand, kommer kravet om at bo i byen, at arbejde i byen med arbejdsgiverens tilladelse til at styrte afsted i arbejdstiden, og endelig kravet om, både ved udrykninger og til øvelser at overholde en fastlagt minimums mødeprocent.

Birkerøds brandmænd er kendt for at være hurtigt på pletten når det gælder, men de er også kendt for deres deltagelser i brandmands olympiader, de er faktisk blandt Europas bedste. Ligesom idrætsfolkenes olympiader, afholdes der hvert 4. år olympiader (De Internationale Brandmandskonkurrencer) i forskellige lande i Europa. Birkerød brandvæsen har som det eneste danske hold siden 1961 deltaget ialt 9 gange i disse olympiader, og er kommet hjem med 5 sølvmedaljer og 4 broncemedaljer. Der bliver hvert andet år afholdt landsstævner, det er udtagelseskonkurrencer, hvor de 10 bedste hold går videre til olympiaden. Det var tyskerne, der fandt på det i sin tid. De havde i forvejen tradition for den slags konkurrencer på nationalt plan, så det var herfra, man opstillede reglerne for de forskellige øvelser. De discipliner der stilles op i, er et 450 m. langt stafetløb, hvor hver mand løber 50 m. forhindringsløb med et strålerør, gennem et 8 m langt rør der er 70 cm. i diameter, derefter skal et 1,60 m. højt plankeværk forceres og endelig skal der gås balancegang på en 8 m. lang og 12 cm. bred bom. En anden øvelse går ud på opstilling af en pumpe, udlægning af sugeslanger, samt udlægning af ca. 100 m. slange frem til 2 strålerør. Der deltager 9 mand samt en holdleder på hvert hold. Det kræver selvsagt en hård træning for at kunne klare sig på hastighed og korrekt udførsel mellem Europas bedste brandkorps. Men det giver kondition og et enormt kendskab til hinanden, et kendskab der er af uhyre stor betydning, når brandslukningsopgaver foreligger.

Birkerød brandvæsens resultater ved De Internationale Brandmandskonkurrencer.

1961	Bad Godesberg, Tyskland	sølvmedalje
1963	Mulhouse, Frankrig	sølvmedalje
1966	Karlovac, Jugoslavien	broncemedalje
1969	Krems, Østrig	sølvmedalje
1973	Brno, Tjecoslovakiet	broncemedalje
1977	Trento, Italien	broncemedalje
1981	Böblingen, Vesttyskland	sølvmedalje
1985	Vöcklabruck, Østrig	broncemedalje
1989	Warszawa, Polen	sølvmedalje

Olympiaden 1981, Böblingen, Vesttyskland. Stående Tonny Berg, Jens Schack Petersen, Jørgen Petersen, Kurt Hansen, Erik Jensen, Knud Ellemand. Siddende Ole Larsen, Knud Rønne, Bo Balschmidt, Jørgen Hansen. Alle brandmændene bærer udenlandske kasketter, som de har byttet sig til. Disse souvenirs hænger i dag på brandstationen i Birkerød.

Brandinspektør Bo Balschmidt er kommet godt igennem det 8 m lange rør (70 cm. i diameter) ved stafetløbet i Böblingen.

Det er in at være brandmand i Birkerød brandvæsen, korpsånden er god, kammeratskabet i højsædet, tonen er ligesom blandt søskende, de er uenige af og til, men kan ikke undvære hinanden. De kommer sammen privat, holder skønne fester på brandstationen for deres koner og børn til jul, fastelavn, og sommer. Den gennemsnitlige ancienitet udgør 11 år. Gennemsnitsalderen er 37 år.

De næste lister viser hvor mange der har fået 10-årstegn, samt hvormange der har opnået at få det af Majestæten indstiftede hæderstegn for god tjeneste i branvæsenet i 25 år. En enkelt brandmand, malermester Poul Petersen, opnåede at fejre sit 40-års jubilæum ved brandvæsenet.

Den 1.7.1970 indstiftede Justitsministeriet et ancienitetstegn for 10 års god tjeneste i brandvæsenet. Den 7.1.1971 blev dette tegn for første gang tildelt følgende medlemmer af brandkorpset i Birkerød: Axel B. Jensen, Carl Petersen, Kurt Hansen, Børge G. Larsen, Børge Brandt, N.L. Iversen og Børge Drewsen.

*Birkerød Brandvæsens Sølvmedalje
fra Olympiaden 1969, Krems, Østrig.*

De efterfølgende år, er tegnet tildelt:

- 1976 Jens Schack Petersen,
1979 Svend-Erik Thomsen,
1980 Kurt Ojgaard,
Jørgen Peter Petersen,
1981 Tonny Berg,
1982 Erik Wolff,
1985 Ole Larsen,
Jens Westergaard,
1986 Dennis Orla Milandt,
Peder Andersen,
1987 Knud Ellemand Larsen,
Knud Rønne,
1989 Carsten Nielsen,
1991 Per Jensen,
Erik Garfort.

25 års medalje

Carl Andersen	tildelt i 1926
Axel Duchwaider	tildelt i 1931
Lars Daniel Danielsen	tildelt i 1932
Johannes Christensen	tildelt i 1935
A. Lindskov Laursen	tildelt i 1955
Johannes Petersen	tildelt i 1957
Steffen Andersen	tildelt i 1963
Viggo Larsen	tildelt i 1964
Osvald Drewsen	tildelt i 1964
Poul Petersen	tildelt i 1966
Christian Petersen	tildelt i 1971
Axel B. Jensen	tildelt i 1974
Kurt Hansen	tildelt i 1977
Børge Larsen	tildelt i 1977
Børge Brandt	tildelt i 1985
Jens Schack Petersen	tildelt i 1990
Brandinspektør Oluf Andersen ansat 1918, døde få dage før udlevering af 25 års medaljen.	

Brandinspektører i Birkerød.

1918-1929	Edvard Steffensen
1929-1938	Johannes Christensen
1938-1944	Oluf Andersen
1944-1961	A. Lindskov Larsen
1961-1976	N.L. Iversen
1976-1978	Kaj Byg

1978-1979 Kurt Ojgaard, konstitueret
1979-1988 Bo Balschmidt
1988- Per Jensen

Formænd for brandkommissionen.

29/11.1971- 1/ 4.1973 byrådsmedlem Villy Hansen
1/ 4.1973- 1/ 8.1973 byrådsmedlem Franz Schaleck
1/ 8.1973-31/12.1981 byrådsmedlem Gerda Janson
1/ 1.1982-31/12.1984 byrådsmedlem Birthe Larsen
1/ 1.1985-31/12.1985 byrådsmedlem Jens Hottrup

Formænd for beredskabskommissionen.

1/1.1986 - 1/ 6.1989 borgmester Bent Pedersen
1/6.1989 - 31/12.1989 borgmester Karin Løhde
1/1.1990 borgmester Ove C. Alminde

Ved det kommunale redningsberedskab er i dag ansat:

FAST PERSONEL:

Beredskabschef Per Jensen, ansat nov. 1989
Beredskabsinspektør Thøger Refshauge, ansat april 1990
Depotmester, brandmester Erik Garfort, ansat marts 1983
Depotmedhjælper, brandmand Per Norby, ansat januar 1990.

Deltidsansatte brandmænd.

Brandmester Svend-Erik Thomsen, varmemester, ansat juli 1969,
Brandmester Niels Andreasen Skou, kom.arb., ansat juni 1986,
Brandmand Peter Dræby Larsen, studerende, ansat juli 1992,
Brandmand Tonny Berg, blikkenslager, ansat oktober 1971,
Brandmand Lars Kirstein, pladesmed, ansat januar 1986,
Brandmand Kurt Heijgendorf, mekaniker, ansat december 1985,
Brandmand Leif Genet, mekaniker, ansat januar 1986,
Brandmand Peter J.V. Cereskivicius, bager, ansat februar 1992,
Brandmand Ole Senning Larsen, lagerarbejder, ansat oktober 1988,
Brandmand Jan Johnsen, maler, ansat marts 1985,
Brandmand Søren Christensen, varmemester, ansat august 1989,
Brandmand Dennis Milandt, kom.arb. ansat februar 1976,
Brandmand, tillidsmand Carsten Nielsen, spec.arb. ansat juli 1979
Brandmand Sten Borre Nielsen, mekaniker, ansat november 1986,
Brandmand Henrik A. Petersen, maler, ansat februar 1992,
Brandmand Knud Rønne, murer, ansat januar 1977.

* * *

Den kendte forfatterinde Tove Ditlevsen, som boede i Birkerød for mange år siden, sagde engang i et interview: »Birkerød er dødkedelig, der sker aldrig noget. Det eneste der bryder kedsommeligheden er når Birkerød brandvæsen rykker ud«.

Anvendt kildemateriale

- Jydske Lov, udstedt af Valdemar Sejr, Vordingborg 1241.
Kjøbenhavns Diplomatarium I, side 33, Biskop Joh.Krags stadsret 29.januar 1294.
Kjøbenhavns Diplomatarium II, side 281-83, vedtægt om ildebrand, 3. juni 1549.
Kong Christian den Femtis Danske Lov, 15. april 1683.
Forordning angaaende Brandvæsenet for Kjøbstæderne i Danmark, 24. januar 1761.
Brandforsikrings Anordning for alle Kjøbstæder i Danmark, 13. januar 1761.
Placat hvorledes De skal ansees og straffes, som skjødesløs omgaaes med Ild på Heederne i Jylland, med viidere, 31. oktober 1766.
Forordning om Sognefogders Beskikkelse, 11. november 1791.
Forordning angaaende Brandvæsenet overalt paa Landet i Danmark, 29. februar 1792.
Nærmere Anordning og Bestemmelse angaaende Brandvæsenet overalt paa Landet i Danmark, 27. marts 1793.
Placat angaaende hvorvidt frievilligen paa Landet anskaffede Sprøjter maa nedlægges, samt hvorledes Omkostningerne med Istandsættelsen af den Skade, som Sprøjterne maatte tage ved Brug paa et fremmed sted, bør godtgjøres, 13. juni 1818.
Cancellie-Placat angaaende Forandring i Placaten af 13. juni 1818, betræffende Nedlæggelsen af frivillig anskaffede Sprøjter, 28. februar 1833.
Lov om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen, 2. marts 1861.
Vedtægt om Ordning af Brandvæsenet i Birkerød Sogn 1889.
Loven af 1. Marts 1889 om Tillæg og Forandringer i Lov af 2. Marts 1861.
Udskrift af Birkerød Kommunes Forhandlingsprotokol, møde 8. august 1918.
Lov om Brandpolitiet på landet og det nærmere dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen, 31. marts 1926.
Instrukser udstedt i henhold til Brandpolitiloven af 31. marts 1926.
Brandvedtægt for Birkerød Kommune 1928, 1937, 1950, 1964.
Danmarks Brandvæsener, kaptajn A. Krieger, 1936.
Fra Adelsborg til Kongeslot, H.C. Rosted, 1961.
Omkring Frederiksborg Slots Brand, H.D. Schepelern, 1964.
Hjemstavnsbog for Frederiksborg Amt, udgivet af Frederiksborg Amts historiske samfund.
Topographie over Frederiksborg Amt, S.Sterm, 1831.
Fra det forsvundne Birkerød, Thormod Hessel, Hanne Mikkelsen, 1985.
Træk af Birkerød sogns historie, Birkerød Lokalhistoriske Forening, 1979.
På streiftog i gamle fotografier, Kenno Pedersen, 1981.
Hørsholms Historie fra 1305 til 1875, C. Christensen.
Bogen om Frederiksborg Amt, Frederiksborg Amt.
Fra Frederiksborg Amt, Frederiksborg Amt.

Birkerød Brandvæsen:

Scrapbøger med avisudklip,
Brandinspektør E. Steffensens protocol 1918-1929,
Brandinspektør Oluf Andersens protocol 1938-1941,
Brandkommissionsprotokol 1971-1985,
Beredskabskommissionsprotokol 1986-1992,
Brandvæsenets årsberetninger 1961-1992,
Diverse bilag og korrespondance i Birkerød Brandvæsens arkiv.

Lokalhistorisk Arkiv, Birkerød:

Brandinspektør N.L. Iversens scrapbøger og optegnelser,
Brandmand Osvald Drewsens errindringer.

Aviser og tidsskrifter:

Frederiksborg Amts Avis,
Nordsjællands Socialdemokrat,
Birkerød Avis,
Brandfare og Brandværn,
Landsklubben for deltidsansatte brandmænd.

En tak for værdifulde oplysninger til:

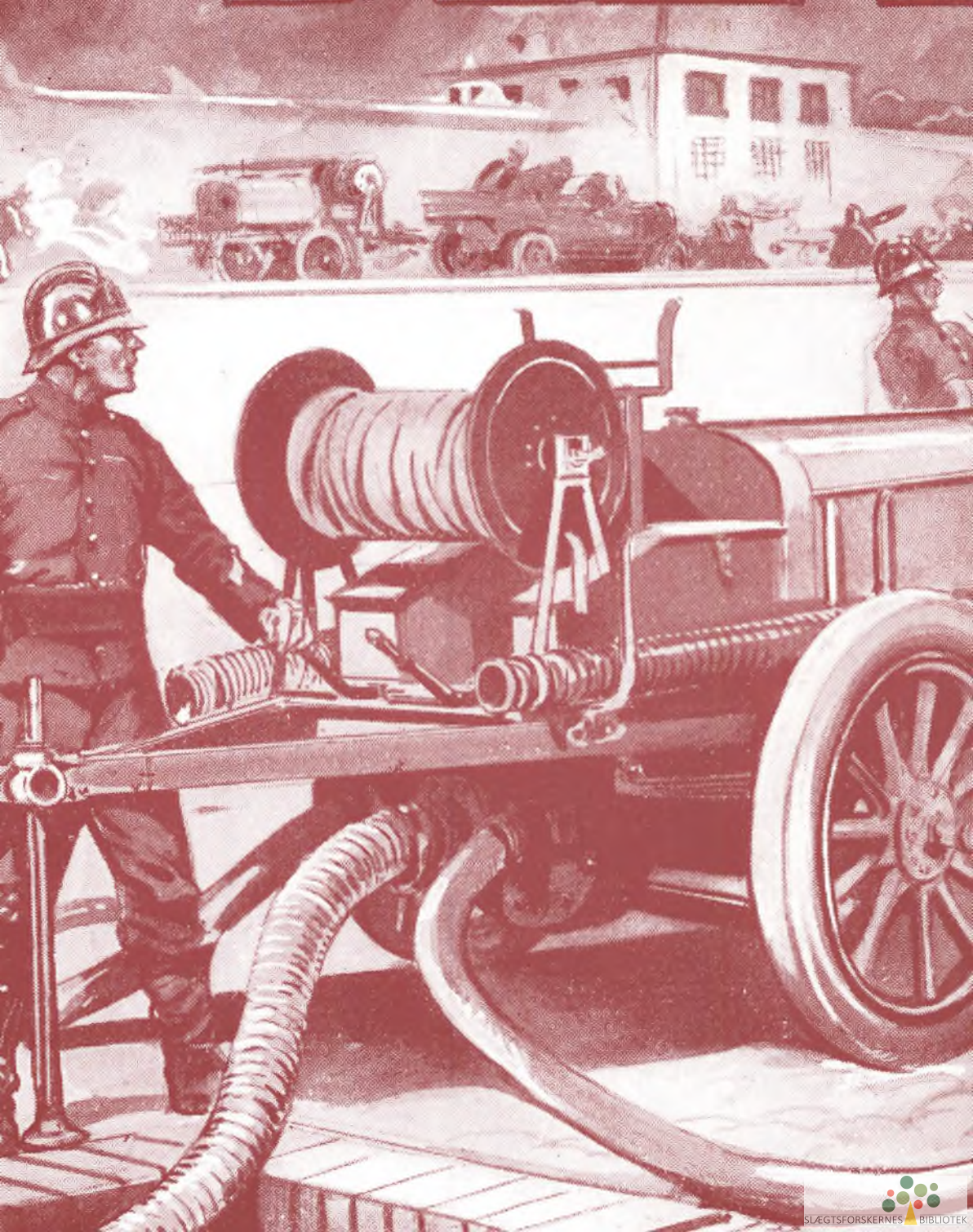
Beredskabschef Per Jensen,
Depotmester Erik Garfort,
Brandmester Jens Schack Petersen,
Brandmester Svend-Erik Thomsen,
Fhv. CF-inspektør Poul Mikkelsen.

Fotos:

Lånt hos/affotograferet på Helsingør Bymuseum, Birkerød Brandstation, Birkerød Lokalhistorisk Arkiv, Birkerød Brandvæsens Arkiv, brandmænd samt private.

DELA

HAYE

NU (1923)

